

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva in uprave: 29-92, 29-93, 29-94, 29-95, 29-96 — Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku — Ilustrirana priloga „Teden v slikah“

SLOVENE

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

Za naše zadrugišništvo

Mogoče so se nekateri naši čitatelji že naveličali tega našega stalnega naslova za članke in razprave, toda zdi se nam potrebno o stvari še in še pisati, ker gre za bodočnost našega zadrugišništva, ki je tvorilo vedno enega izmed temeljnih kamnov vsega našega gospodarskega udejstovanja in katerega sedanjo ohromelost vsi naravnost ali posredno čutimo. Zato je prav, da zopet in zopet podčrtavamo važnost tega vprašanja za vse naše gospodarstvo sedaj in v bodoče, zlasti pa da opozorimo vse merodajne faktorje na to.

Z novo uredbo o likvidaciji kmetijskih dolgov je nastal za naše zadrugišništvo nov problem, ki je znatno težji kot je bil doslej samo problem dviganja vlog, kakor smo ga imeli že od leta 1931 dalje. Gre za odstop velikega dela terjatev naših zadrug Privilegirani agrarni banki in s tem izgube naše zadruge velik del aktiv, za katere dobe samo protiterjatve pri Privilegirani agrarni banki, delno pa državne papirje. Za te je obrestna mera samo 3%, dočim morajo zavodi sami plačati vlagateljem večje obresti in jim tako ne preostaja drugega, kot da vlagateljem zopet znižajo obrestno mero ali pa gredejo pod zaščito. V resnici se je mnogo zadrug odločilo za slednjo pot in spet lahko čitamo v Službenem listu, kako številnim zadrugam je bil dovoljen odlog plačil. To pa tudi ne pomeni rešitve vprašanja, ker se s tem končna rešitev zopet odloži res sicer za nekaj let, v katerih se lahko marsikaj izpremeni, na drugi strani pa zopet vemo, da se sedanje stanje prav dolgo drži.

Ni pa za naše zadruge samo vprašanje, kako bodo uredile zadeve s sedanjimi kmetijskimi dolgi, ampak vedno bolj se vprašuje vsa slovenska javnost: kaj pa bo v bodoče s kmetijskim kreditom pri nas. Brez kmetijskega kredita sicer sedaj že dolgo shajamo, toda s kakšno škodo za kmeta samega, ki mu je bila odvzeta v veliki meri kreditna sposobnost, pa s še večjo škodo za vse narodno gospodarstvo sploh. Tudi pri nas bi vzgon gospodarstva na boljše čel hitreje in hitreje prišli do boljših časov, če bi imeli dobro organiziran kmetijski kredit, za katerega nekatere druge države naravnost vzorno skrbijo. Tega danes ni, misliti pa moramo nanj, saj vendar ob vsaki priliki povdarjamo, da smo kmetijska država in da je kmet stebel države, zanj pa v važnih njegovih življenjskih vprašanjih nič ne storimo.

Zato je treba zopet povrniti kmetu kredit in osposobiti zlasti njegove organizacije, da mu ga dovolj in po primernih garancijah dajo. Poudarjamo njegove organizacije, kajti zadruge so organizacije slovenskega ljudstva, ki so kot njegove organizacije vedno delale zanj in niso pri tem iskale dobičkov. Poudarjamo pa njegove organizacije tudi še z drugega stališča. Pri nas so pokazali poskusi v bližnji in daljni preteklosti, da ne morejo te organizacije nadomestiti nobene druge, pa še tako privilegirane in fundirane organizacije. Posebno velja to za Slovenijo, kjer so take organizacije doživele doslej le neuspehe, niso pa nič pomagale našemu kmetu, pa tudi v drugih pokrajinskih državah se niso izkazale tako kot bi bile želeli in v interesu države in v interesu kmetijskega stanu samega.

Če bi naše zadrugišništvo prišlo do novih likvidnih sredstev, bi lahko pomirilo z njimi vlagatelje in pritegnilo tako nove vloge, katere bi lahko porabilo v okvirju danih možnosti za nove kmetijske kredite. To bi poživilo ves naš denarni trg, država bi prišla do večjih koristi od tega in naš kmet bi si lahko zopet opomogel od sedanje kreditne krize. Zato je potrebno, da se najdejo za zadrugišništvo potrebna sredstva. Če so druge države našle milijarde denarja ne samo za obnovo likvidnosti svojega bančnega aparata, če so našle milijarde za kritje izgub denarnih zavodov, pa se ne bi moglo najti pri nas potrebnih sredstev za vzpostavitev same likvidnosti? Če danes lahko država mobilizira po pol milijarde zasebnega denarja v obliki državnih blagajniških zapiskov za druge svrhe, ali se ne bi mogla najti sredstva tudi za obnovo likvidnosti našega denarstva? Saj bi ta sredstva, kot smo videli tudi povsod drugod, prišla kaj kmalu nazaj v državno blagajno, oziroma odkoder so prišla, ker bi jih lahko denarni zavodi s postopnim izboljšanjem položaja vrnilli državi, odnosno njenim ustanovam. Izkušnja nas o tem dobro poučuje in zakaj se ne bi od dobrih vzgledov nekaj naučili, pa prenehali s prakso, da uvajamo nekaj preveč svojega in povrhu še slabega, če je pa kaj dobrega, pa zopet ne maramo, češ da je tuje. Če bi se vedno držali tega, bi bilo tudi v naši državi prihranjenega marsikaj i vodnikom države, pa tudi vsem državljanom, ki čutijo posledice že leta trajajoče krize vsega našega kreditnega aparata, ko ne morejo privilegirani denarni zavodi nikdar nadomestiti naših domačih zavodov, posebno pa zadrug.

Danes more za likvidnost denarnih zavodov, zlasti pa zadrug poskrbeti edino država, ali sama naravnost, ali pa s pomočjo svojih denarnih zavodov. Vidimo tu res že začetke takega dela, saj je Drž. hipotekarna banka odobrila trem velikim slovenskim mestnim občinam 53 milijonov dinarjev posojila na 15 let, kar bodo lahko porabile za vstopno likvidnost svojih mestnih hranilnic. Vidimo tudi že ugodne posledice tega ukrepa. Tako je mestna hranilnica ljubljanska do danes oprostila plačilnih omejitev vse svoje vloge do 10.000 Din in se tako polagoma oprošča svoje zamrznjenosti. Toda ta akcija je obsegla samo del naših denarnih zavodov, dočim se vprašanje likvidnosti našega zadrugišništva še ni premaknilo z mrtve točke vkljub vsem prizadevanjem.

Zato je treba iti še korak dalje in z odločno gesto vpostaviti tudi likvidnost našega zadrugišništva. Zato so poklicani privilegirani denarni zavodi, ki so imeli in še imajo največ koristi od sedanjega položaja zasebnih denarnih zavodov. To so Narodna banka, Poštna hranilnica in Drž. hipotekarna banka. Posebno prva ima danes skrbeti tudi za pravilno delovanje kreditnega sistema in ima tudi največ možnosti pomagati

Nemški „hodnik“ v Ukrajino

Razodetja angleškega in francoskega resnega tiska

Avstrija, Madjarska in Češkoslovaška snujejo obrambni blok?

Pariz, 17. marca. TG. Tukajšnji »Temp« objavljajo daljši članek svojega diplomatskega sodelavca Bardouxa o »nemških načrtih v vzhodni Evropi«. Članek se nanaša na izvajanje angleške revije »The Economist« z dne 6. marca t. l. o istem predmetu.

Članek trdi, da je bilo potovanje generala Göringa v Rim usodnega značaja za bodočnost Evrope, kajti takrat se je začela diplomatska borba, ki bo usodno vplivala na nadaljnji potek evropskih dogodkov. General Göring da je takrat zahteval od Mussolinija, naj si Nemčija in Italija med seboj porazdelita »vplivna področja« na evropskem vzhodu. Avstrija, Češkoslovaška in Romunija bi prišle pod nemško vplivno cono, medtem ko bi na Madžarskem, v Bolgariji in v Jugoslaviji prevladoval italijanski vpliv.

Nemški pohod proti vzhodu, ki je sedaj najavljen, bi lahko izbral več potov, recimo skozi Poljsko in po Baltkem morju. Ta pota so sedaj takorekoč odstranjena. Nemčija na nje ne misli več, ampak si je izbrala pot skozi srednjo Evropo, da pride v Ukrajino. Nemčija išče »hodnike« v Ukrajino in ta hodnik ne more iti drugod, kakor skozi Češkoslovaško. To je Göring baje dokazal Mussoliniju. Iz Rima je odpotoval Göring »na lovo« na Poljsko, kjer je sporazum z Mussolinijem predložil v odobritev še poljski vladi. Varšavska vlada da je stvar odobrila. Sedaj ostane samo še zadnji del naloge, to je, da si Nemčija pripori nevtralnost Francije in Anglije na ta način, da vstopi v zapadni pakt. Samo tako je mogoče razumeti najnovejše nemške predloge za pomiritev zapadne meje s pomočjo zapadnega pakta. Bardoux pravi, da je francoska vlada o teh zadevah natančno poučena.

Avstrijski in madjarski tisk o zvezi: Dunaj-Praga-Pešta

Dunaj, 17. marca. TG. Včerajšnji poluradni »Neuigkeitsweltblatt« objavlja članek, ki je zaradi uradnega značaja tega lista vzbudil v političnih krogih nemalo presenečenje. Članek razpravlja o novem političnem položaju, ki se v srednji Evropi zadnje čase razvija. Italija, tako piše list, ima opravka v Afriki, Nemčija se bori za svojo svobodo.

To dejstvo odpira nove poglede z ozirom na bodočo politiko Avstrije, Češkoslovaške in Madžarske. Vse tri države imajo podobno zemljepisno lego in so izpostavljene podobnim nevarnostim. Avstrijska politika je to že uvidela in je pozdravila odločno madžarske vlade, ki hoče brez kompromisov iti svojo srednjo pot. Avstrija je tudi že razumela, da predstavlja neodvisnost Češkoslovaške važen predpogoj za neodvisnost nje same. Tako nastajajo v srednji Evropi čisto novi politični vidiki. Čas dela za srednjo Evropo. Če se srednjeevropske države združijo, pomenijo silo, ki je nikdo nekažnjava ne more napasti. Treba je za to ustvariti še enotnost politične volje na tem področju, pa bo vse v redu. Zemljevid sam kaže, da je usodna črta Evrope črta, ki veže Dunaj in Prago. Obe državi, Češkoslovaška in Avstrija, sta danes od istega sovražnika ogroženi. Zrušitev ene pomeni zrušitev druge. Zato je sodelovanje potrebno in ni dvoma, da bodo tudi velesile z veseljem takšno sodelovanje pozdravile in ga podpirale.

Razen snožnega »Weltblatt« zagovarja tudi znana tedenska revija »Der Christliche Ständestaat« ožje sodelovanje med Dunajem in Prago. List trdi, da sta Avstrija in Češkoslovaška v zadnjih dneh občutili, da postaja črta Praga-Dunaj črta Evrope, na kateri se odigravajo važni dogodki. Protičeska propaganda iz Berlina, kakor tudi zadnji dogodki na Madžarskem in v Romuniji ter poskus narodnega socializma v Avstriji dokazujejo, da so vse države v Podonavju kljub vsem nasprotjem, ki še vladajo med njimi, izpostavljene skupni nevarnosti in se morajo zaradi tega zediniti proti svojemu skupnemu sovražniku. Predvsem se morata sporazumeti Avstrija in Češkoslovaška. Samo po-

našemu zadrugištvu. Po zakonu o Narodni banki z dne 20. junija 1931 lahko ta eskontira tudi kmetijske menice s tremi varnimi podpisi z rokom do 9 mesecev, in sicer ne sme skupni znesek teh kmetijskih menic nikdar presegati 25% vsega meničnega portfelja, ki je znašal po zadnjem izkazu 1.451,7 Din. Tu ima Narodna banka možnost, da pomaga kmetijskemu zadrugištvu na noge, zlasti pa, če upelje nižjo obrestno mero za take menice, ker je danes gotovo, da kmetijski kredit ne prenese visoke obrestne mere — saj je sedanja obrestna mera 5% za kmetijski kredit previsoka. Zato apeliramo danes slovenska javnost na Narodno banko, naj poskrbi za likvidnost našega zadrugišništva in pomaga pri velikem državnem delu.

Tudi obe drugi privilegirani ustanovi, Poštna hranilnica in Drž. hipotekarna banka, lahko z nizko obrestno mero in lombardnimi posojili pomagati prebroditi krizo likvidnosti v našem zadrugištvu. Naj kreditirata Privilegirano agrarno banko, da bo slednja dajala na svoje terjatve, ki jih je dobila od zadrug, predurjme v gotovini. Sicer ima pa Privilegirana agrarna banka že sama tudi znatna vplačila dolžnikov in naj ta plačila da onim, ki so bili prej upniki dotičnih dolžnikov, da tako pridejo prej do gotovine.

Iz vsega tega sledi, da je vprašanje likvidnosti naših kreditnih zadrug rešljivo, če se država zavzame z vso energijo za to, da dobe zadruge dovolj likvidnih sredstev na razpolago. Obnova likvidnosti kreditnih zadrug bo koristila kaj kmalu tudi državnim blagajni, ko bo zaradi prenehanja zapore nad vlogami prišel davčni denar z večjo lahkoto kot doslej.

gled na zemljepisno karto dokazuje, da je Avstrija predpogoj življenja za češkoslovaško republiko, enako pa tudi Češkoslovaška predstavlja branik pred Avstrijo.

Podobne misli izraža tudi madžarski list »Magyarorszag«, ki trdi, da pomeni istočasno ogrožanje Avstrije in Češkoslovaške tudi ogrožanje Madžarske. Današnji evropski položaj nujno zahteva, da se Avstrija in Češkoslovaška zblížata v vzajemnem sodelovanju proti skupnemu sovražniku in da se tej zvezi pridruži še Madžarska. Srednja Evropa se zdi danes osamljena. Vse velesile so obrnile hrbet svojim nekdanjim varovancem. Napočil je torej čas, da države srednje Evrope to osamljenost izkoristijo, da se med seboj najdejo in združijo v prizadevanjih za obrambo svoje neodvisnosti in miru na svojih področjih.

Tatarescu v Prago

Vojaški razgovori med Romunijo in Češkoslovaško

Praga, 17. marca. TG. Med romunsko in praško vlado je bilo dogovorjeno, da pride v prvih dneh prihodnjega tedna na dvedneven obisk v Prago romunski ministrski predsednik Tatarescu. V krogih zunanjega ministrstva naglašajo, da bo sprejet pri predsedniku republike in da bo imel s predsednikom vlade dr. Hodžo važne razgovore gospodarskega in političnega značaja. Tatarescuovo potovanje je v tesni zvezi s posojilom, ki ga je nedavno Romunija dobila od Češkoslovaške za okrepitev svojih obrambnih sredstev in je sedaj potrebno, da se obe vladi natančno dogovorita glede sodelovanja pri organizaciji obrambe svojih meja. V diplomatskih krogih pa podčrtavajo važnost tega obiska zato, ker prihaja časovno tik pred potovanjem predsednika

Francoska ljudska fronta uprizorila pokolj v Parizu

6 ubitih — 300 ranjenih

Pariz, 17. marca. b. V pariškem predmestju Clichy je prišlo ponoči do težih spopadov med pristaši »Ognjenih križev« (Socialna stranka) in pristaši strank ljudske fronte. Spopadov so se udeležili izključno le komunisti in socialne stranke. V teku teh spopadov, ki so trajali do rane zore, je bilo ubitih šest oseb, ranjenih pa nad 300, med temi samo policajce 120.

Francoska socialna stranka je sklicala snoči svojo sejo v dvorani nekega pariškega kinogledališča. To je dalo komunistom in socialnim demokratom povod za razburjenje in so hoteli preprečiti zborovanje. Okrog 10 zvečer je prišla skupina komunistov na trg pred kino in udrla skozi korдон v dvorano, kjer je prišlo do hudih spopadov. Takoj so pričeli pokati revolverji ter je mnogo oseb popadalo po tleh. Streljali sta obe strani precej dlje druga na drugo. Sebe mobilni gardi so je posrečilo potisniti nazaj napadalec, ki so pa takoj zgradili barikade in srdito obstreljevali gardiste in metali na nje kamenje. Na trgu je nastala panika, ki so jo komunisti izkoristili in oboroženi z železnimi palicami prodrli v samo dvorano, kjer so imeli pristaši francoske socialne stranke zborovanje. Toda člani ognjenih križev so jih krvavo sprejeli ter jih končno tudi vrgli iz dvorane. Nato so se razvile hude ulične borbe, ki so trajale vso noč. Komunisti so izvedli naskok z naskokom proti mobilni gardi, ki je dobila okrepitev pehote in konjenice. Krogle so švigale na vse strani, vsled česar je bilo tudi mnogo ranjenec. Komunisti trdijo, da so prvi strel oddali člani »Ognjenih križev« ti pa zopet trdijo, da so komunisti prvi uporabili strelno orožje.

Dunajska vremenska napoved: Milo, opoldne nad 10 stopinj, močno oblačno, padavine.

Novi bolgarski poslanik na grobu neznanega vojaka na Avali.

dr. Benoša v Jugoslavijo in tik pred sestankom držav Male zveze, tudi v Beogradu, ter menijo, da gre za določitev dnevnega reda beogradske konference kakor tudi za predpripravo sklepov, ki bodo tam sprejeti.

Praga o „novih frontah v Podonavju“

Praga, 17. marca. c. V Pragi spremljajo z zelo velikimi simpatijami nove diplomatske fronte, ki se snujejo v Srednji Evropi. V Pragi postavljajo tezo, da je zelo koristno, da se Srednja Evropa reorganizira, in sicer tako da velesile nimajo preveč prstov zraven. Znana je posebno teza predsednika vlade dr. Milana Hodže, ki pravi, da je Podonavje gospodarski blok zase, ki se mora organizirati tako, kakor je to njemu najbolj pogodu. Toda kako se naj sedaj izvede med malimi državami tisto, kar velesile same ne marajo storiti med seboj.

Tako danes v Pragi zelo pozdravljajo potovanje avstrijskega kancelerja v Budimpešto. Sicer vrača tokrat dr. Schuschnigg Daranyiju obisk, ki ga je napravil v januarju na Dunaju, vendar pa je to potovanje popolnoma v skladu z reorganizacijo Podonavja, kakor jo je razložil v svojem predavanju na Dunaju dr. Hodža, ko je obiskal avstrijsko prestolnico.

Edino listi nemške sudetske stranke pišejo bolj skeptično o vseh teh poskusih. Ti listi menijo, da so vsi ti poskusi le premetena igra med prijatelji in sovražniki, ki se vežejo med seboj kar počez in navzkriž, vse pa po tisti paroli: Mi smo z vsemi prijatelji zato, da ne pustimo, da bi se dva prijatelja kje zase sama po svoje mogla kaj zmeniti, kar bi bilo samo njima v korist.

Krvava žetev ljudske fronte

Pariška policija o teh spopadih do davi ni izdala nobenega komunikeja. Sporočila je le, da je bilo 278 ranjenih in šest mrtvih. Razen tega je bilo ranjenih 87 gardistov, med katerimi tudi polkovnik mobilne garde. Med ranjenci je tudi šef kabineta ministrskega predsednika Bluma gosp. Blumel, ki je prišel po nalogu svojega šefa, da se pouči o stanju dogodkov. Blumel sta zadela dva revolverska strela in so ga takoj prepeljali z rešilnim avtomobilom v bolnišnico, kjer je bil operiran. Na lice mesta je prispel notranji minister Dormoy, minister za pokojnine Riviere in številni socialno-demokratski narodni poslanci. Pričakuje se, da se bo število smrtnih žrtev še zvišalo, kajti med ranjenimi je mnogo takih, ki se še sedaj borijo s smrtjo.

Župan - poveljnik rdeče tolpe

Komunistične demonstrante je vodil župan Clichy gosp. Offrey ter komunistični narodni poslanec Honel. Proti notranjemu ministru Dormoyu so komunisti priredili precejšnjo kampanjo ter so ga večkrat obmetavali s kamenjem, tako da je bil prkarat resno ogrožen. Nič boljše se ni godilo policijskemu prefektu Langeronu. Komunisti so razbili mnogo izločb po trgovinah, blago pa spravili v svoje žepce. Podtaknili so tudi mnogo požarov. Listi ljudske fronte očitajo policiji, da je izgubila živce in da so se je sploh preneglala, na drugi strani pa trdijo, da je bilo med demonstranti tudi mnogo provokaterjev, ki so hujskali množice na eni in na drugi strani. Med komunisti so bili večinoma inozemci, zlasti Arabci, je bilo mnogo.

Blum v operi

Ministrskega predsednika Leona Bluma so takoj snoči obvestili v veliki operi o nevarnih dogodkih. Leon Blum je opero zapustil in takoj odšel v ministrski predsedstvo.

Ob pol 3 zjutraj je notranji minister Dormoy podal časnikarjem izjavo, da še vedno nima točnega pregleda o položaju, da pa se vodi stroga preiskava in da bodo krivci strogo kaznovani. Policija poroča, da je bilo aretiranih okrog 13 oseb zaradi nedovoljenega nošenja orožja.

Tudi v predmestju Asnières so pristaši ljudske fronte skušali demonstrirati proti desničarskim skupinam, toda policija je pravočasno posegla vmes in demonstrante razgnala. Izvršene so bile številne aretacije. Po zadnjih vesteh je slanje hudo ranjenega šefa kabineta Blumela resno, pa tudi komunistični narodni poslanec Honel je v nevarnosti.

Mesto po komunistih, ki so poboje zakrivali bo vlada udarila po desničarjih ki so bili napadeni

V mestu vlada veliko razburjenje zaradi nočnih dogodkov. V političnih krogih se je takoj pojavilo vprašanje, če bo vlada še naprej dovolje-

vala prirejanje zborovanj francoski socialni stranki, ki jo vodi polkovnik de la Roque. Centrumške in desničarske stranke so absolutno proti vsaki brezpoznojni prepovedi te stranke. V petek, ko se sestane parlament, je napovedanih veliko interpelacij v poslanski zbornici ter bo od poteka debate odvisno, če bo zbornica zasedala še tekom prihodnjega tedna. Notranji minister je izrazil svoje resno mnenje, da bi se morala francoska socialna stranka prepovedati, komunistična »Humanité« pa zahteva, da se po razpustu te stranke razpusti tudi ljudska stranka, ki jo je ustanovil bivši komunistični poslanec Dorriot.

V Nici je prišlo ponoči do spopadov med prištraj francoske socialne stranke in komunisti. Šele policija je vzpostavila red in mir.

Spor med Blumom in komunisti

Pariz, 17. marca. c. V francoskem parlamentu je bilo danes zelo živahno zaradi pobojev, ki so se razvili sredi v Clichyju. Vse stranke so sklicale seje svojih klubov, vsilili pa sta se samo seji komunističnega kluba in pa seje odbora vseh levčarskih strank. Komunistični klub ni objavil nobenega uradnega poročila, levčarski odbor pa je sklenil poslati jutri dopolne k Blumu svojo delegacijo. Vlada zaseda že od 17.30 in seja še ni pri kraju.

Najvažnejša dogodek današnjega dne pa je javen spor, ki je nastal med komunistično stranko in pa med predsednikom vlade Blumom. Dopoldne sta prišla k Blumu tajnik komunistične stranke Thorez in voditelj komunistov Ducloux. Bila sta pri Blumu zelo dolgo in nista hotela ničesar povedati, kaj sta govorila s Blumom. Takoj nato pa je tiskovni urad komunistične stranke objavil poročilo, da sta oba voditelja stranke pri Blumu zahtevala, da naj vlada takoj očisti vrste pariskih redarjev, kjer je baje polno simpatizerjev s fašističnimi gibanji. Ti so sredi povzročili pokolje v Clichyju. Stranka zahteva tudi od vlade, da naj takoj razpusti stranko, ki so si jo ustanovili Ognjeni križi.

Takoj nato pa je Blum po Havasu objavil uradno poročilo, v katerem pravi, da na šestnast komunističnih voditeljev sploh ni niti besedice govoril o tem, kar trdi tiskovni urad komunistične stranke.

Istočasno pa je k sebi poklical notranji minister Dormoy voditelja strokovnih organizacij Joubauxa. Iz vsega tega se takoj vidi, kako misli vlada, da mora zaradi žalostnih sročnih dogodkov najprej poklicati na odgovor.

Sir Austen Chamberlain umrl

London, 17. marca. c. Sredi je v Londonu nenadoma umrl bivši angleški zunanji minister, sir Austen Chamberlain. Pokopali ga bodo v petek, 19. marca, popoldne. Danes dopoldne je bila žalna seja parlamenta, na kateri so o pokojniku govorili ministrski predsednik Baldwin in voditelj opozicije Attlee. Sinclair in David Lloyd George.

Drug za drugim odhajajo v večnost vsi veliki državniški Anglije, ki so angleški imperij vodili in oblikovali v eni najbolj resnih razdobjih moderne zgodovine. Sir Austen Chamberlain spada med nje, saj je pripadal od l. 1892, torej polnih 45 let angleški zbornici in je od l. 1900 dalje, torej polnih 37 let, skoraj nepretrgoma sodeloval pri različnih vladah, ki jih je sestavljala njegova, to je konservativna stranka.

Po svojem očetu je podedoval ne samo najbolj blesteče človečanske in državljanske čednosti, marveč tudi po vsem imperiju odmevajoče ime, saj je bil Joe (Jožef) Chamberlain v zadnjih desetletjih prošlega stoletja kot kolonialni minister eden največjih graditeljev angleškega imperija. Austen je bil njegov najstarejši sin in se je rodil l. 1863. Neville je 15 let mlajši in je danes finančni minister Anglije ter bo najbrže že meseca junija postal Baldwinov naslednik kot ministrski predsednik Velike Britanije.

Austen je obiskoval običajne šolske zavode angleških plemenitav in je nadaljeval svoje študije v Nemčiji, za katero je vse svoje življenje ohranil spoštljiv strah kot pred robustno neznanostjo, ter v Franciji, ki jo je »vzljubil kakor žena«. 1892 je bil izvoljen v parlament. Dva leti pozneje se je pomaknil že v vladne predsebe kot civilni lord admiraltete, 1900 je postal državni podtajnik v finančnem ministertvu, l. 1902 poštni minister, l. 1906 pa že finančni minister. Konservativci so se potem umaknili iz vlade. Tako je tudi sir Austen čakal ob strani in še le v začetku svetovne vojne zopet vstopil v vladno kot državni tajnik za Indijo. L. 1918 je postal član vojnega kabineta kot minister brez portfelja, prihodnje leto pa v Lloyd Georgejevi vladi zopet finančni minister. V Baldwinovi vladi l. 1924 pa je prvič prevzel zunanje ministertvo in so se s tem njegove najvišje politične ambicije uresničile. V tem svojstvu je l. 1925 sopsodpisal lokarnsko pogodbo in so mu zato hoteli dati grofovski naslov, ki pa ga je odklonil, češ da je tudi njegov oče ostal brez častnega naslova, čeprav je za imperij storil več, kot cel rod državnikov in da je za njega očetovo ime najvišje odlikovanje. Prihodnje leto je dobil še drugo priznanje za njegovo mirovno delo. Skupaj s Briandom in Stresemannom je namreč dobil Nobelovo mirovno nagrado.

V svojem zunanji političnem delovanju se je strogo držal načela, da je treba v interesu miru na vsak način ohraniti trdno sodelovanje med Anglijo in Francijo in je tudi njegova zasluga, da je takrat v tistih burnih letih Evropa ipak imela neko trdno osnovo, ker je bila zgrajena na solidni francosko-angleški zvezi. Da niso l. 1929 zmagali labouristi, ki so strmgolavili Baldwinovo vladno in to trdno osnovo zrušili — ker se je začelo ljubinkovanje z Nemčijo in je takoj tudi

Proračun pred senatom

Belgrad, 17. marca. m. V senatu se je danes dopoldne pričela načelna proračunska debata. Na dopoldanski seji so govorili trije govorniki: senator Drago Djordjević v imenu delovnega kluba, ki podpira v senatu kraljevsko vladu, bivši senatni predsednik dr. Tomasić v imenu kluba senatorjev JNS ter Milan Popović, istotako član kluba senatorjev JNS. Seji so prisostvovali tudi predsednik vlade dr. Milan Stojadinović, notranji minister dr. Korošec, prometni minister dr. Spaho, finančni minister dr. Letica, trgovinski minister dr. Vrbanić ter minister brez listnice dr. Behmen. Senator dr. Sava Ljubibratić (JNS) je vložil kratko pritožbo, da časopisje ni poročalo o delu finančnega odbora senata. Predsednik je odgovoril, da so bile seje finančnega odbora tajne, da jim niso prisostvovali niti stenografi in da ni bila zapisana nobena izjava. Tako ne predpisuje samo poslovnik, temveč je to trajna parlamentarna praksa.

Nato se je prešlo na dnevni red ter je poročalec večine finančnega odbora g. Smodej podal poročilo večine, poročilo manjšine pa je podal senator dr. Josip Nemeš, nakar je dobil besedo finančni minister dr. Dušan Letica, ki je v svojem obširnem ekspoziciji ponovil misli, ki jih je že razvil v Narodni skupščini. Obširno je govoril o delu kr. vlade za zboljšanje gospodarskega in političnega stanja v državi ter omenjal številne uredbe, ki jih je izdala kr. vlada. Poudarjal je, da kr. vlada ne bo posegla v osnovo zemljarine, ki se ne bo zvišala niti v letu 1938. Omenjal je tudi predloge kr. vlade, s katerimi so se obetno znižala davčna bremena obrtnikom. Minister je govoril tudi o razvrednotenju denarja, ki so ga izvedle nekatere države. Dinar je obdržal svojo kupno moč, ki se je že leta 1935 prilagodila razmeram. Zaupanje v dinar se je uvrstilo. Tuji državljani, ki imajo v naši državi terjatve, ne hitijo z njimi, da bi odlašali iz naše države svoj kapital. Vse do aprila 1936 je bila Jugoslavija ena od redkih držav, ki ni omejevala uvozne trgovine. Aprila 1936 pa je bila uvedena kontrola uvoza kot valutno-političen ukrep, ki je pokazal ugoden rezultat. Poleg tega je vlada uknila izvoz vplačil onih terjatev, ki so nastale po 18. novembru 1935, da se saldo klirinških terjatev čimprej likvidira. Naša država ima klirinške sporazume z že trinajstimi državami. Svica ga je odpovala. Naposled je minister Letica obširno govoril o delu sedanjega vlade za obnovo gospodarstva v državi ter izjavil, da vlada to akcijo nadaljuje.

Za finančnim ministrom je govoril kot prvi se-

nator Dragoslav Djordjević, član »elovnega kluba, ki je izjavil, da sta se pojavili dve nasprotni mnenji, od katerih eno podarja: skupna država in en narod, torej unitarna država, centralistično urejena, druga teza pa je: skupna država, trije narodi, torej federalistično urejena država. Pravi, da zastopniki prve teze jemljejo edinstvo plemen in nacije kot edinstvo naroda ter prinašajo na plan to, kar je zgodovinsko. Razen malih izjem zastopata tako prva kakor druga teza stališče, naj bomo eden ali trije narodi, da moramo ustanoviti skupno državo z monarhijo, in to s slavno rodbino Karadjordjevičev na čelu. V vsem ostalemu se pa razlikujeta. Prva zastopata narodno edinstvo kot dejstvo in to jemlje v najširšem smislu besede. Če so si mnenja nasprotna, pogledajmo, katero od njih je točno in katero neločno. Z nastopom in napredkom države, federativne ali unitarne, ni absolutno predpostavljeno nacionalno edinstvo njenih narodov. V preteklosti in sedanjosti lahko vidimo primere, n. pr. Velika Britanija, Združene države, Švicarska vezna republika. Vse te in še druge države so dosegle napredek in moč, čeprav niso v njih narodi enega plemena. Nacionalno različni narodi, čeprav različni, lahko ustanovijo unitarno državo. Oni pa ne morejo zato, ker so različni, ustanoviti samo federativne države. Primer za to je Velika Britanija.

Tu torej ni ovira, da države ne bi bilo mogoče urediti na unitaristični podlagi. Rasno in nacionalno edinstvo katerega naroda ni za ta narod zakon, da bi moral živeti samo v eni in enotni nacionalni državi. Ta narod tudi poleg svojega edinstva lahko živi v raznih državah. Jasno je, da je za življenje katerega naroda v državni zajednici neobhodno pogoj skupna zavest o potrebi te zajednice in skupne volje, da ostane v njej.

Veliko Britanijo za primer tvorita dve naciji, ki sta tudi različni po svoji narodnosti, po veri, jeziku in mnogih drugih nacionalnih lastnostih. To so Angleži in Skoti. Še več, to sta naroda, katerih nacionalne države so bile v preteklosti v pogostem sovražstvu. Vse te pogoste sovražnosti pa niso ovirale, da bi čas in metode modre in obzirne državne uprave ne omogočile uslišati novega tipa Velike Britanije. Pristajanje državne politike na gotove razlike pri posameznih narodih — kadar se ti najdejo v skupni državi — ne more dovesti do razdajanja teh narodov in do razpada države kot celote. Ti primeri kažejo, da tiste države radi take politične strpnosti ne samo, da niso razpadle, temveč da so se stvorile celo nove in enotne politične nacionalne tvorbe.

Načelno vzelo, ni neobhodno potrebno za srečo katerega naroda, da bi moral ta narod ustanoviti ravno unitaristično, ne pa federativno državo. Tudi ni nujno potreben za unitaristično državo unitarističen narod, kar smo tako radi dokazovali. Tudi ni nemogoče, da bi v unitaristični državi ali federativni državi bil enoten narod. Tudi pridobljene razlike ne morejo biti škodljive posledice, kar tudi danes trdimo. Če bi ta problem tako enostavno in praktično postavili, bi se rešili mnogih nepotrebnih sunkov, od katerih se danes trpimo. Mi nismo vedeli, če narod reče, da ga nekaj v duši boli ali duši, da se ta glas ne sme preslišati. Če narod reče, da mu v sru nekaj ne ugaša, se v to ne sme drezati. Kakor hitro je narod pokazal pravi znak reakcije, bi morali naši politiki razumeti ta znak kot znak: Stoj! Govornik se sprašuje, zakaj je bilo potrebno na primer, da so segli nekateri celo po imenih naših narodov, po imenu Srbov, Hrvatov in Slovencev, saj ta imena niso mogla prinesiti nikake škode.

Nadaljevanje v drugi izdaji na 3. strani!

Seja skupščine

Belgrad, 17. marca. m. Na pravosodni seji Narodne skupščine so predelali zakonski osnutek o pooblaščenih inženjerih. Govoril je dr. Kožulj, za njim pa več poslancev. Prihodnja seja Narodne skupščine bo jutri z istim dnevnim redom.

16 rdečih letal sestreljenih Franco zasedel bogate rudnike na jugu

Salamanca, 17. marca. c. Nacionalistične čete so danes napadle uspešno južno od reke Jarame in zavzele več rdečih strelskih jarkov. Na južni fronti so sedaj nacionalisti zavzeli vse znane rudnike okoli Pozoblanca, ki so bogati na bakreni in svinčeni rudi.

Nad fronto pri Guadalari se je razvila huda letalska bitka, v kateri so nacionalistična letala sestrelila 16 rdečih letal.

Nacionalisti so odbili manjše napade pri Las Rosas. Madrid je obkoljen s severne in južne strani ter je ostal le še ozek prehod, ki omogoča špan-

in obvladali vse terenske in vremenske nezgode. Njihovo delo se ne more vzorediti s sezij-skim delom na Lemanskem jezeru v Ženevi. Kajti oni so svoje delo uspešno izvršili ob času, ko je ženevski arhipelag, sestavljen od številnih narodov, skušal zadušiti Italijo. Oni, ki mislijo, da je vse to pozabljeno, se varajo. Ne, mi ne pozabljamo in zato puščamo, naj se tolažijo, obžalovati pa moram in istočasno tudi najbolj odločno obsoditi alarmantno borbo, ki jo v zvezi s mojim potovanjem po Libiji opravlja takozvana demokracija. Pa nevropatični alarm sigurno ne bo služil miru, ker se s takšnimi vestmi samo ruši mednarodno sodelovanje. Moja pot v Libijo je imperijalistična v onem smislu, v katerem svoji domovini dajejo in bodo dajali svoje sile ponosni narodi. Nas ne vodijo nobeni zavbrtni in skriti cilji proti nikomur. Mi hočemo živeti in se razvijati na Sredozemskem morju. Želimo mir z vsemi, ki so prežeti z istimi velikimi težnjami. Mi se oborožujemo tako, kakor se oborožujejo drugi, toda zahtevamo, da se nas pusti pri miru. Z našim oboroževanjem izpopolnjujemo samo potrebo. Tovariši iz Tripolisa, naša naloga je, da živimo in delamo na vsem onem prostornem področju, ki si ga je s svojimi slavnimi zmagami zagotovila Italija.

— Osebam, ki se ne morejo zadostno kretati, pa trpe vsled tega na zaprtju in motnjah pri prebavi, združenimi s pomankanjem teka, nudi večtedensko zdravljenje z naravno »Franz-Josefovo« grenko vodo zelo dobre uspehe. Uživa se dnevno 1 časa »Franz-Josefove« grenke vode jutraj na tešče ali zvečer, preden greste k počitku.

Ogl. rez. S. br. 30174/35.

Sprejemi pri predsedniku vlade

Belgrad, 17. marca. AA. Predsednik vlade in zunanji minister dr. Stojadinović je danes dopoldne sprejel v svojem kabinetu v zunanjem ministertvu češkoslovaškega poslanika na našem dvoru dr. Vavla Girso.

Znižane voznine

Belgrad, 17. marca. AA. Dovoljena je polovična vozna na državnih železnicah udeležencem običnega zbora društva organizator in organiziranih glasbenikov za Slovenijo s Prekmurjem 19. aprila v Celju; popust velja 19. in 20. aprila t. l.

Dovoljena je polovična vozna tudi udeležencem rednega letnega običnega zbora Zveze obrtnih društev za dravsko banovino, ki se bo vršil od 13. do 15. aprila t. l. v Ljutomeru. Ugodnost velja od 10. do 18. aprila t. l.

Pravilnik

o ugodnosti na železnicah za železniško delavstvo

Belgrad, 17. marca. AA. Ker je z uveljavitvijo novega pravilnika o ugodnostih na železnicah drž. eksploatacije za osebe državnih prometnih ustanov razveljavljen odlok o ugodnostih za delavce, zaposlene pri drž. prometnih ustanovah, je ministrski svet izdal o tem tale odlok:

Pravico do vezane legitimacije za znižano vozno si delavce pridobi po treh letih nepretrgane službe v drž. prometnih ustanovah. Če pa delavce po točki 2 čl. 10 omenjenega pravilnika prekine službo brez lastne krivde, se mu služba pred prekinitvijo in po njej računa kot nepretrgana glede na pridobitev pravice do legitimacije za znižano vozno, in sicer v tehle primerih:

1. Če je prekinil službo, da je šel služiti kadrovske rok in je po vrnitvi od vojakov ponovno stopil v službo drž. prometnih ustanov, v roku treh mesecev, ali je pa v roku treh mesecev vložil prošnjo za namestitev pri kateri promet. ustanovi.

2. Če je prekinitev službe bil vzrok posledica redukcije, a je delavec v roku treh mesecev od dneva odpustitve ponovno dobil službo, ali je pa v tem času vložil prošnjo za ponoven sprejem.

3. Če je delavec prekinil službo zaradi bolezni, ali so ga odpustili kot telesno nesposobnega za izpolnjevanje službe, in sicer samo tedaj, če mu pristojni urad prizna pridobljene pravice. V tem primeru je delavec dolžan dokazati, da ni bil po okrevanju nikjer v službi, temveč je takoj vložil prošnjo na državne prometne ustanove, da ga sprejmejo v službo.

4. Če je delavca obsodila oblast na zapor ali na izgubo službe ali na kakšno drugo kazen in se dokaže, da je nedolžen, se mu prizna pravica do ugodnosti samo tedaj, če mu prometne ustanove priznajo tudi druge pridobljene pravice.

5. Če delavce izgubi rento, nastalo po določilih čl. 152 zakona o državnem prometnem osebiu, ali po čl. 137 pravilnika o delavstvu in ga drž. prometne ustanove ponovno sprejmejo v službo.

Iz gasilske zveze

Belgrad, 17. marca. m. Danes je bila v prosih Gasilske zveze kraljevine Jugoslavije upravna seja, na kateri so bile rešene važne zadeve. Sprejeti so bili predlogi o zvezinem proračunu v znesku 1.893.000 Din. Med drugimi zadevami so bile rešene tudi pritožbe razrešenih funkcionarjev Gasilske zajednice Bulca, Cererija, Majerja, Pristovška in drugih, in sicer tako, da razrešeni proti razrešitvi nimajo pritožbene pravice. Na koncu se je bilo ugotovljeno, da so prvič po reorganizaciji gasilstva složno in silvarno razpravljali zastopniki gasilcev iz vseh krajev države.

Osebnosti

Belgrad, 17. marca. m. Upokojeni so: Anton Znidar, prometnik VIII. pol. skup., Janez Cirman, strojevodja VIII. pol. skup., Avgust Fuks, strojevodja VIII. pol. skup., ter Ignac Zupantič, oficijal IX. pol. skup., vsi na področju ljubljanskega železniškega ravnanjstva.

Mussolini napada Zvezo narodov

Rim, 17. marca. b. Predsednik vlade Mussolini je davi prispel v Tripolis in otvoril sejem. Pri tej priliki je odkril tudi velik kip ustanovitelja starega rimskega cesarstva Julija Cezarja. Potem, ko je obiskal paviljone raznih italijanskih mest in italijanske Vzhodne Afrike ter trgovinski oddelek razstave in živinoreje, je imel Mussolini naslednji govor:

»Tovariši s Tripolisa! V živem spominu mi je še moj prvi obisk l. 1926 v vašem mestu in v Libiji. Od tedaj je minilo 11 dolgih let, ki so bogata na usodopolnih dogodkih, polnih slave. Danes je Libija v celoti podjarmljena. Italijanska zastava se ponosno vije od obale Sredozemskega morja skozi puščavo do oaze Kufra. Največjega pomena pa je, da je Libija popolnoma tudi pomirjena. To dokazujejo prostovoljno in navdušene manifestacije, ki so mi jih izkazali muslimani iz Libije. Smernice Rima so jasne in se metodno izvajajo od vseh italijanskih poglavarjev Libije. Tako bodo muslimanskemu ljudstvu pod zaščito italijanske zastave zagotovljeni mir in napredek ter blagostanje. Poleg tega bodo italijanske oblasti pozorno pazile na njihove verske običaje. Od leta 1926 se je pristopilo k sistematični ureditvi te italijanske kolonije. Pozitivne rezultate te akcije danes lahko vsakdo vidi. Mesta so urejena in olepšana, a na polju obdeluje kmet svojo zemljo, ki je bila zapuščenca. Preureditev Libije je prišla do popolnega izraza z zgraditvijo velike obalne ceste. To gigantsko delo italijanskih inženjerjev in delavcev je bilo izvršeno v izredno kratkem roku. Cesta je bila zgrajena skozi nedostopne pokrajine Sirte, kamor človeška noga še ni prodrla. To delo je naš ponos. Italijanski delavci so gradili to cesto

ski prestolnici zvezo z ostalim svetom. Položaj mesta pa je vedno bolj kritičen in neprestano se radijskim potom pošiljajo obupni apeli na vse levčarje, naj pridejo na pomoč, ker bo drugače Madrid padel, kar bi pomenilo veliko tragedijo za vladne čete. Madridske oblasti so razen tega zahtevale, da se takoj pokopljejo trupla, ki ležijo po ulicah, da ne bi izbruhnile epidemije. Na jaramskem bojišču so nacionalisti zopet zavzeli nekaj rdečih strelskih jarkov ter zboljšali svoje postojanke.

Sigüenza, 17. marca. AA. (DNB) Nacionalno letalstvo je bilo zadnje tri dni nenavadno živahno. V bojih je uničilo 16 komunističnih letal. Nacionalistična letala so obstreljevala skoraj vse sovražne postojanke. Vsa letala razen dveh so se vrnila v svoja oporišča.

Naval Carnero, 17. marca. AA. Posebni Hava-sov poročevalec javlja: Nacionalistične čete so napravile večerj izredno hude napade na fronti pri Jarami. Predno so nacionalistične čete stopile v akcijo, je topništvo obstreljevalo republikanske postojanke s pomočjo letal. Nacionalisti so prodirali v zahodni smeri in zavzeli več rdečih postojank.

Nadzorstvo - 29. marca

London, 17. marca. AA. (Reuter) Nadzorstvo nad španskimi mejami se začne 29. t. m. Določiti je treba le še, v kakšnem razmerju bodo zastopniki posameznih držav v tem nadzorstvu.

Drobne vesti

Pariz, 17. marca. Na bivšega francoskega poslanika v Rimu grofa Chambrena je streljala na severni pariški postaji neznana ženska, ko je gosp. Chambren zvečer prišel na postajo.

V rudniku Cugaju, okrožje Sizuoka na Japonskem je izbruhnil požar. Okoli 100 delavcev se obupno bori s plameni, da napravi pot 40 svojim tovarišem, ki jih je požar odrezal od sveta. Bati se je, da ti delavci niso več pri življenju.

Stirimotorno letalo tipa »Jupiter«, družbe »Imperial Airways«, ki je sredi ob 21.30 odletelo z letališča Croydon v Nemčiji, in je popolnito preletelo Bruselj, je padlo na tla v Svabskih Alpah. Letalo je uničeno, potniki so mrtvi.

»Lurd v žaru svojih čudežev se predvaja pri ljudskih predstavah v korist Rdečega križa, zaradi česar se naproša cenj. obžinstvo, da v polnem številu obišče popoldanske predstave. Film je največje delo, ki je bilo do sedaj izvršeno s tako vsebino ter predstavlja tudi med ostalimi filmi pravo umetnino.

Bled preveč nemškutari

Ugotovitve na blejski občinski seji

Bled, 16. marca.

Občinski odbor, ki mu načeluje novi župan dr. Benedikt, je na zadnji občinski seji sprejel novi proračun za l. 1937-38. Izdatki znašajo 1.555.687 din in ravno toliko tudi dohodki. Proračun je precej zmanjšan od lanskega leta, ko je znašal 1.948.400 din. Pri občinskih izdatkih tvorijo večje postavke: občinske ceste 40.000 din, vzdrževanje kanalizacije 33.000 din, javna razsvetljava 36.000 din, odplačilo dolga 347.410 din, gradbeni fond predvsem za regulacijski načrt 100.000 din, podpiranje živinoreje 6000 din, prispevek ubožnemu zakladu 26.000 din, zaposlitev brezposelnih 10.000 din, obrtna nadaljevalna šola 20.220 din in pa za zidavo šole 350.000 din. Glavne stroške za vzdrževanje ljudskih šol je letos itak prevzela banovina, tako da so stroški za šole zelo majhni, namreč 4881 din. Občinski odbor je zmanjšal občinske doklade, ki so na Bledu itak skoro najnižje na Gorenjskem, od 50% na 35%.

Pri zdraviliški komisiji pa so proračunani materialni izdatki na 565.000 din. Dohodki pridejo od zdraviliških taks, ki so preračunane na 550.000 din, med stroški pa so izdatki za reklamo 130.000, za ceste 40.000, za škropljenje cest 46.000, za cestno razsvetlavo 34.000 din in za amortizacijo dolga 60.000 din. Osebnih izdatkov pa znašajo 171.660 din.

Akademsko podružnico sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je izdala iz razposlala vsem merodajnim činiteljem in hotelskim podjetjem na Bledu posebno okrožnico, v kateri kritizira povsem upravičeno pretirano rabo nemškega jezika in povsod zapostavljanje slovensčine. Mislimo, da je potrebno, da tudi v »Slovenec« navedemo glavne misli okrožnice da jih bodo imeli priliko čitati in se tudi po njih ravnati vsi Blejci in da bo v pouku tudi drugim krajem, kjer je tujski promet šele v razvoju. Tudi v našem listu smo že večkrat opomnili na to razvado, ki se je na Bledu predvsem razpasla, tako da se vsakega gosta, pa naj si je Ceh ali Francoz, najprej pozdravi v nemščini namesto v slovensčini. Tako, da gost misli, da je prišel v kako popolnoma nemško letovišče. V okrožnici je tudi navedeno, kako so se zgražali nad tem zlasti Cehi in so bili tudi slučaj, ko so nekateri Cehi ostentativno zapustili Bled s temi

besedami: »Kaj naj iščemo na nemškutarskem Bledu, pojdimo raje v slovansko Dalmacijo.« Res je tudi, da je Cehov vsako leto manj na Bledu, toliko več pa jih je sedaj v Dalmaciji, za katero Cehi sami delajo sedaj večjo propagando. Tudi ni čudno potem, da Nemci mislijo, da je domače prebivalstvo nemško in od tod tudi vse nemške narodnostne karte, na katerih je označena skoro cela Slovenija kot nemška. V zvezi s temi dejstvi zahteva akademska podružnica sv. Cirila in Metoda, da se vsi prizadeti držbe posebnih navodil, in sicer: Imena krajev v Jugoslaviji se ne smejo v nobenem slučaju zamenjati z nemškimi imeni. To je res sramotno, saj poleti sploh ne slišite imena Bohinj, ampak samo »Woheine«. Dalje za preproste napise naj se pa rabi le slovensčina ali pa posebni simbolični znaki, kot jih imajo tudi v drugih inozemskih hotelih in inozemstvu (n. pr. pri sobnih zvoncih le sliko sobarice itd.). Pri napisih, kjer radi reklame mora biti več jezikov, naj je prvi napis v slovensini in nekoliko večji od ostalih, nato v kakem slovanskem jeziku, nato v francoščini ev. v angleščini in potem v nemščini. Pri javnem ustnem razglašanju je bila stvar navadno še bolj žalostna in se je večkrat napovedovalo le v nemščini. Tako predvsem pri aranžiranju v različnih kavarnskih prostorih. Sedaj je v tem oziru nekoliko bolje. Pri javnem

Ljubljeneč občinstva... očara s svojim elastičnim korakom in sigurnim nastopom. Zvesti pomočniki pri tem so mu

PALMA
GUMI-PODPETNIKI
JUGOSL. IZDELEK.

Dobe se pri vsakem caviarskem mojstru!

razglašanju naj veljajo ista načela kot pri napisih.

Upamo, da se bodo teh navodil vsi Blejci brez izjeme držali. Zakaj vsak človek je ponosen na svojo narodnost in se zato tudi ne sramujmo pred vsem svetom pokazati, da smo Slovenci in da spoštujemo lepi slovenski jezik.

Proračun pred senatom

Nadaljevanje z druge strani

Smo eno in nismo eno. Vse je odvisno od tega, s katerega kriterija pretresamo pranje in kako definiramo potem naše edinstvo. Če to vprašanje pretresamo s psihološkega stališča, smo brez dvoma eno, če ga pretresamo s stališča nacionalnosti kot pojem širše etnične zajednice, smo zopet eno, toda če pojem narod pretresamo v zvezi z zgodovinsko, politično, versko, kulturno, psihološko in podobnimi razlikami, kjer posebno vlogo igrajo tri različna narodna imena, pa nismo eno. Unitaristična država je za narod boljša, ker je enotno sestavljena in urejena v vseh panogah notranje ureditve. Toda kljub temu, da ta dvojni tip države opazujemo s stališča naše stvarnosti, bi bilo brez dvoma bolje, če bi bila začetna ustava federalistična. Za začetek skupnega državnega življenja Srbov, Hrvatov in Slovencev bi federalistična država bolje odgovarjala in bi bila prikladnejša. Gotovih posebnosti ni med njimi, vendar kljub temu obstojajo. Ljudje so si zato izmislili federalistično obliko države, ker jih je k temu naglano trpljenje. Pri nas so se za federalistično državo pojavile velike ovire. Pri vsem tem se je pojavilo vprašanje, kako urediti državo, da bi se ne spreminila ustava vsaj za nekoliko let, ne da bi bilo treba dotikati se neresenih vprašanj notranjih mej, ki bi ostalo nereseno tudi v tem slučaju, če bi pristali na zgodovinske pokrajine, da bi pri vsem tem tako Srbi kakor Hrvati in Slovenci bili zadovoljni. Če se pa obdrži unitaristična država, je potrebno zavrniti njeno centralistično ureditev in uvesti administrativno decentralizacijo s širokimi in stvarnimi banovinskimi samoupravami. Vprašanje notranjih mej, ki se lahko postavijo vsled priznanja treh narodnosti, naj se reši na ta način, da se dovoli svobodni razvoj vsem trem narodom na področju kraljevine. Vse to je treba zamenjati s principom in metodami stvarnega jugoslovanskega narodnega bratstva Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Senator poudarja, da se bi morala dosedanja notranja politika v naši državi ukiniti in da bi se moralo uvesti čisto nasprotno, kar se je delalo doslej, ko se je naša država še imenovala Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev. Čeprav je bila v ustavi priznana trem narodom individualnost, se je praktična državna politika vodila tako, kakor da teh treh narodov ne bi bilo, odnosno se je samo molče priznalo. Zaradi tega je nastopilo tako nezadovoljstvo in tako stanje predvsem pri Hrvatih in Slovencih. V duhu nove politike bi bilo treba metode zelo spremeniti. Prepričan sem, da smo mi Srbi, Hrvati in Slovenci popolnoma identični narod ter računajoč z našim plemenskim edinstvom pa tudi z zgodovinskimi razvojem, zahtevam, da se med narodom okrepi zavest naše državne zajednice, da se bo narodu v dušo vkoreninila ljubezen do skupne in enotne države in da bi narod v tej državi tudi ostal in delal.

Mi smo bratje, in sicer trije. Srbi, Hrvati in Slovenci tvorijo edinstvo v smislu sorodstva družine. Vsi trije narodi smo bratje, ki obstojajo, pa čeprav bi to zanikal naš največji skupni sovražnik in če bi to zanikal tudi samo za hip naš novi kraljevič Marko. Naš blagopokojni kralj Aleksander je rekel: »Samo dober Srb, dober Hrvat in dober Slovenec more biti dober Jugoslovani!« (Vsi senatorji se dvignejo in vzklizejo: »Slava!«) Zato tudi jaz, govoreč le plemenite besede blagopokojnega kralja, pravim: Ne srbujte, ne Hrvatujte, ne slovenujte, da bi jugoslovenovali, in kličem ravno nasprotno vsem Slovincem, Hrvatom in Srbom: slovenujte, Hrvatujte in srbujte, da boste šele s tem jugoslovenovali!

Izvajanja senatorja Djordjeviča so člani Delovnega kluba nagradili z dolgotrajnim burnim odobravanjem in ploskanjem.

Za njim je govoril bivši predsednik senata Ljubomir Tomašić (JNS). S tem je bila dopolnjen proračun, ki se je nadaljeval ob 4 popoldne.

Popoldanska seja

Popoldanska seja senata se je pričela kmalu po 4. uri in je kot prvi govoril Fran Ivanišević, član delovnega kluba senatorjev. Opozoril je na velik pomen našega morja in obal ter dejal, da naša država le ni tako agrarna, kakor jo nekateri smatrajo. Na morju, na Jadranu je bodočnost Jugoslavije!

Naslednji pa je govoril Ivan Pucelj (JNS). Svoj govor je začel z izjavo, da za proračun ne more glasovati, in sicer iz moralnih, gospodarsko-financijskih in političnih razlogov. Moralni razlog je v tem, da bi pač ne bilo lepo, če bi se na stara leta premislil in menjal svoje politično prepričanje. »Ako sem bil in mogel biti zvest politiki rajnega kralja ves čas njegovega življenja, se nočem in ne morem izneveriti tudi mrtvemu kralju. Zdi se mi, da je zvestoba do Oplenca večja dolžnost, kot je bila zvestoba živemu kralju, ker živi kralj lahko odpušča in spregleda, mrtvi pa tega ne more več. Nadalje ga k temu silijo številne žrtve sedanje države. Slovenci imamo več tisoč žrtev in vsak trenutek se pojavljajo nove. Po tej velikobesednosti je navedel, da sta bila dva uradnika premeščena izven meja dravske banovine. Nato se je lotil ga-

silcev in je dejal, »da sedanji režim stare preizkušene borbe odstavlja, na njihova mesta pa postavlja neke organizirane, cerkovnike, zvonarje in razne druge ljudi, ki so pripravljeni na vsak migljaj poslušati sedanji režim in ki tvorijo tako imenovano ljudstvo v naših krajih.« Seveda gosp. Pucelj ni mogel mimo tega, da ne bi govoril tudi o Sokolu kraljevine Jugoslavije, češ da ga sedanji režim v dravski banovini kruto preganja, in sicer ne posameznikov.

Predmet njegovega nadaljnjega govora je pa bilo zasedanje banskega sveta v Ljubljani, oziroma zaključni govor bana dr. Marka Natlačenca, ki ga je g. Pucelj prebral iz »Slovenca«. Tukaj se je g. Pucelj zelo potrudil in skušal biti duhovit, a senat ga je le mrko poslušal. Po teh, na prvi videz resnih izjavah, je prešel gospod senator na svojo ljubljeno stvarino o klerikalizmu in je dejal, da je klerikalizem tisto zlo, ki ga bratje Srbi še niso občutili in se je prav radi tega moglo zgoditi, da jih je v prvih povojnih letih tolikokrat ogoljufal. Dejaj je, da se utegne zgoditi, da bo ta klerikalizem nekega dne ogoljufal tudi Milana Stojadinoviča, kot je do sedaj že toliko drugih, ker: »Romana fides nulla fides!« Nato je podal še definicijo klerikalizma in je dejal, da je klerikalizem zlorabljanje vere v politične namene. Pa ne samo to, ampak še več. Zato je borba proti političnemu klerikalizmu v interesu vere, v interesu Cerkve in g. Janez Pucelj misli, »da je tudi Bogu dopadljiva stvar.« Seveda se je zopet obregnil ob nadškofa dr. Jegliča in Cankarjevo »Erotiko«, češ da jo je to v svoji prenapetosti sežgal, ni pa seveda omenil, da so iz šolskih knjig v dobi JNS trgli še mnogo lepše Cankarjeve in Zupančičeve pesnitve. Nato je klerikalizem obdolžil, da še ni prišlo pri nas do globljega sporazuma med Srbi in Hrvati. Pucelj je privlekel na dan »Domoljub« iz leta 1918 in je pričel iz njega navajati nekatere odstavke, nato pa še »Slovenca« iz leta 1922. Predsednik senata mu seveda po senatnem poslovniku ni mogel dovoliti, da bi prebral stare časopise še nadalje.

Nekolikokrat je gosp. Pucelj segel v besedo tudi sam predsednik kraljevske vlade g. dr. Stojadinovič, ki je bil navzoč na tej seji senata, kar je gosp. Pucelj vseeno spravilo nekoliko v zadrego. Nato je obdolžil tudi »Izseljenski vestnik«, glasilo Rafaelove družbe, da tudi ta ni dober zavetnik in da ta družba po svojem tiskovnem odseku širi po svetu vesti, ki so popolnoma nasprotne tistim, ki jih zastopa sedanja politična vlada. Zato smer, zastopana v Belgradu. Zaključil pa je svoj govor senator Pucelj s temi besedami, ki jih povzemamo po stenografskem zapisniku: »Pri- znavam, da še noben Srb nikdar ni bil protinacionalen. Ne poznam tudi nobenega Srba, ki bi bil anacionalen. Zato je res čudno, da se more kdo za peščico oblasti vezati s klerikalci in — kar je še hužje — klerikalizem tako rekoč povzdigniti iz pozabljenja. To je za srbsko nacionalno poimovanje nekaj nepojmljivega in nedovoljivega. Zato vas prosim, se sklicujem na Srbe, se sklicujem na pravoslavne, da to pregledajo in da vidijo, ali je to dobro, da se tako dela, ali se more tako nadaljevati, ali je to v interesu srbstva in pravoslavja.« Morda je bil govor g. Pucelja iz Velikih Lašč med pristajali JNS pričakovan kot čudo, toda odmeval je popolnoma prazno po dvorani.

Za njim je govoril še senator Ljubibratič (JNS) in razprava ob času poročila še traja.

Kaj je „rasa“

Predavanje prof. dr. B. Škerlija

Naš znani in v strokovnem svetu ugledni antropolog dr. B. Škerlj je predaval o vprašanju, ki je na dnevnem redu našega časa in še zmerom več ali manj nepoznano ter napačno pojmovano. Zato je prav, da zvezo kaj o tem in dobimo vpogled od strokovnjaka, ki dela in raziskuje na tem področju. G. predavatelj je znanstveno obravnaval pojem antropološke rase, skušal ga je definirati in mu določiti mesto v znanstvenem sestavu.

Doslej imamo že polno raznih definicij, ki naj določajo pojem rase, vendar skoraj vse slonijo na Grossejev iz leta 1900. Grossejeva definicija imenuje namreč vse važne značilnosti, ki jih srečujemo tudi pri drugih avtorjih bodisi posamično ali v celoti. To je predvsem pojem »skupine«, s čemer je mišljena med seboj se plečajo skupina, potem »ednec« lastnosti, ki jih mora biti več, ter »harmonizirane« lastnosti, to se pravi lastnosti, ki so med seboj povezane in v določenem razmerju. Seveda pa so vse te definicije nezadostne, ker nam ne povedo, ali gre pri pojmu rase za kvaliteto ali kvantiteto ter ne določajo tega pojma niti po obsegu niti po položaju v sistemu. Nazori strokovnjakov so v tem pogledu še zelo različni. Leibzelter je v predzadnjem pismu, ki ga je pred svojo smrtjo poslal dr. Škerlju, zapisal, da je rasa najnižja sistemska enota in da predstavlja vsoto individov, ki jih karakterizira kombinacija določenih dednih znakov, harmonično sestavljenih. Ta definicija je v splošnem konkret-

Žrtev prometa

Ljubljana, 17. marca 1937.

Nocoj je na Dunajski cesti pri prelazu neznani avtomobilist povozil Ivana Erbežnika. Ranjenca so prepeljali na policijsko stražnico, od koder ga je reševalni avtomobil odpeljal v bolnišnico. Njegovo stanje je nevarno. Avtomobilist je bil menda inozemec. Policija še poizveduje. Tudi o ranjencu še niso znani točni podatki.

25 letni Anton Plešec, hlapec v trgovini Suštar na Dolenjski cesti, doma iz Medvode je žagal deske. Pri tem mu je spodletelo na cirkularki, ki mu je na desni roki odžagala palec, druge štiri prste pa težko poškodovale.

42 letni delavec kurilnice na gorenjskem kolo-dvoru Jakob Hiti, stanujoč na Celovski cesti 43, doma iz Novega mesta, je danes v samomirnem namenu zakuril v svojem stanovanju z ogljem in vdihaval njegove strupene pline. Prepeljali so ga v bolnišnico. Njegovo stanje je nevarno. Vzrok samomora ni znan.

Občni zbor Aerokluba

Ljubljana, 17. marca 1937.

Nocoj ob 6 je bil v kazinskem poslopu v prostorih Aerokluba občni zbor Aerokluba ob precejšnji udeležbi naših mladih jadralcev. Občni zbor je vodil predsednik Rado Hribar, nakar so sledila razna poročila. Na predlog nadzornega odbora je bila podana občnemu zboru razrešnica, večja debata pa se je razvila o delu jadralnih sekcij. G. Ambrožič, ki zastopa sekcijo Stična, se je pritoževal vsled zapostavljanja svoje sekcije. dr. Rape, dr. Kuhelj in drugi pa so zavračali njegova izjava. Pri volitvah sta bili vloženi dve listi, ki sta vsebovali enaka imena, le da je Stična zahtevala še močnejše zastopstvo. Predsednik g. Rado Hribar je nato dosegel sporazum, da bo tudi sekcija iz Stične zastopana v odboru ter je pristal na to, da se lista večine, ki jo je predlagal dr. Dular, izpopolni še z dvema članoma liste, ki jo je predlagal g. Ambrožič.

Poročilo tehničnega odseka je podal dr. Rape in ob zaključku lista debata še traja.

Pozabljeni tajništvo JNS

Obe JNS glasili poročata o odločbi državnega sveta, da je »razrešeno okrajnega šolskega nadzornika in njegovo imenovanje za učitelja brez njegovega pristanka v nasprotju s paragrafom 98 uradniškega zakona, ki pravi, da ne sme nihče brez lastnega pristanka biti postavljen na nižjo stopnjo in tudi ne v svoji stopnji na nižji položaj od onega, ki ga je že imel.« JNS glasili dostavljata, da bi se na tej podlagi mogli pritožiti tudi vsi učitelji, ki so bili brez vzroka odstavljani kot šolski upravitelji. — Če pa se zdaj vprašamo, kdo je bil tisti, ki je začel brez vzroka odstavljati šolske upravitelje in okrajne šolske nadzornike ter jih brez njihovega pristanka postavljati nazaj za učitelje, bomo brez težav našli, da je to bil slavni — JNS režim. Ta naj se torej prime za nos!

Kaj vse čaka „Slovenski Narod“

Ves svet se smeje čudoviti ironiji usode, ki si je te dni dovolila kruto šalo z rdečo Španijo. Mehikanski list »El Nacional« je namreč na prvi strani v mastnem tisku prinesel vest o mnogih odlikovanih, ki jih je rdeča vlada v Valenciji podelila celi vrsti mehiških državljanov, politikov in industri-jalcev, ki, kakor vemo, rdečo Španijo ves čas podpirajo z denarjem in orožjem. Med temi odlikovanci so seveda najbolj vidni mehiški politiki in fabrikan-ti dobili tudi najvišje redove, in sicer je to red — Izabelle katoliške! Škoda, da je valencijska vlada pozabila na »Slovenski narod« v Ljubljani, ki bi se sedaj lahko pred nami ponašal z enim najvišjih katoliških redov na svetu. Res škoda!

na, vendar ostaja še zmerom odprto vprašanje »določenega števila«. Križanja so pokazala, da ni pravilna zasnova, po kateri bi vsako raso istovetili z enim dednim faktorjem. Brez dvoma bi za pojem rase zadostovala skupina odnosno posebna kombinacija štirih dednih znakov, in to so višina telesa, oblika glave, barva oči in barva las (barvo kože pri belcih lahko zanemarimo). Pri tem je važno, da moremo znake kvantitativno izraziti, torej meriti. Na podlagi mendelističnih osnov, s katerimi so dokazali, da je število štirih dedno utemeljenih znakov zadostno za jasno opredelitev rase, je g. predavatelj prišel do sledeče definicije: »Antropološka rasa je skupina ljudi, ki jo razlikuje posebna kombinacija štirih kvantitativno določljivih dednih znakov (lastnosti) od druge take skupine že v okviru nadrejene ji podvrste odnosno vrste.« S tem je rasa dobila svoje mesto tudi v sistemu in sicer kot prihodnji največji sistemski pojem, ki pride za podvrsto (subspecies). Ta nova definicija je utemeljena v dednostnih pravilih in v matematičnih kombinacijah in je bolj jasna od dosedanjih, ker ne govori o »določenem« številu znakov, temveč jih kvantitativno jasno določa!

Predavanje dr. Škerlija je bilo seveda obširno ter so ga pojasnjevale mnoge slike. Izbrpali smo ga le v glavnem in opustili vse znanstvene utemeljitve in dokazovanja.

— Pri zaprtju motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravne »Franz-Josef grenčice«.

Oba slovenska škola

amod Slovenci v Zagrebu

Zagreb, 17. marca.

Prva nedelja v marcu (7. marca) nam je prinesla veličastno Baragovo proslavo, ki sta jo s svojo prisotnostjo počastila tudi oba slovenska cerkvena kneza: ljubljanski in mariborski knezoškof, ki sta se istega dne mudila v Zagrebu zaradi posvetitve novega belgradskega nadškofa dr. J. Ujčića. Privedite, ki je bila v Jeronimski dvorani, se je pričela pred četrto uro in je trajala skoraj do pol 9 in je bila potem takem ena izmed najdaljših dosedanjih kulturnih prireditev zagrebških Slovencev. Bila je pa tudi organizirana v stilu, kot se spodobi za Baragovo veličino: na sporedu je bil govor o Baragi, deklamacije in veličastna igra »Ben Hura«. Po prihodu obeh škofov, ki ju je nabito polna dvorana navdušeno pozdravljala, jima je predsednik Slomškovega prosvetnega društva izrekel dobrodošlico v imenu društva, v imenu svetega Roka in v imenu vseh vernih Slovencev v Zagrebu. Nato nam je ljubljanski knezoškof dr. G. Rožman v obširnem govoru podal podobo Baragovega svetniškega značaja in pomen njegovega velikanskega dela, mariborski vladika dr. J. Tomazič pa je v svojem govoru poleg Barage poudaril veličino svetniškega škofa Slomška; to sta dva naša moža, ki ju moremo postaviti med največje Slovence 19. stoletja.

O igri sami bi mogli obširneje pisati, če bi bilo prostora. Priznanje in pohvalo zasluži že sam pogum režiserja g. sodnika Ranta, ki je pred kratkim postal tudi predsednik Slomškovega prosvetnega društva, da se je lotil obsežne igre. Čeprav zahteva igra toliko igralcev, so bili vsi dobro pripravljeni in je dal vsak iz sebe, kar je zmogel najboljšega. Na splošno željo bomo Baragovo proslavo na cvetno nedeljo (21. marca) ponovili ob pol 4 popoldne. Tudi to, da se bo igra ponovila, je dokaz, da je bilo občinstvo zadovoljno. Kdor torej ni videl »Ben Hurja« prvič, naj se sedaj potruži in pride v Jeronimsko dvorano.

Lažje se boste brili

Izum slovenskega mojstra

Kakor smo zvedeli, je g. Dijonizij Hajduk, brivski mojster v St. Vidu pri Stični, izumil zelo praktičen aparat za uporabo v brivnicah. Aparat je zelo ličen, tako da služi tudi za okras brivnicam. Kdo od bravcev se ni še pomisljal, dali bi dovolil, da mu brivec namili obraz prav z istim milom, ki ga je rabil za namiljenje obraza že tolikim drugim gostom pred njim? Tega se vam z uporabo tega novega izuma ne bo več treba bati, kajti aparat na poseben pritisk izloči le tisto količino mila, ki je za enkratno miljenje potrebna, ostalo milo ostane hermetično zaprto v aparatu in ne pride sploh v dotik z že rabljenim milom. Vsaka okužitev je torej izključena. Z ozirom na higijeno, je novi izum jako priporočljiv. Poleg tega je aparat tudi zelo praktičen iz ekonomičnega ozira, ker omogoča izrabo mila do najmanjšega drobca.

Zeleti bi bilo da se ta pristni domači izum uvede v vse brivske obrate, kjer ga še nimajo. Kakor slišimo, se brivci zelo zanimajo za aparat in celo iz drugih banovin vprašujejo po njem.

G. Hajduk nam je zaupal, da je dobil tudi iz inozemstva ponudbo za prodajo izuma, toda meni, da bi ne bilo pošteno, če bi morali domači izum importirati iz inozemstva kot drago tujo novost. Zeleti bi bilo, da izum ostane doma.

Za višji draginjski razred na Jesenicah

Z organizacijo policijskega komisarijata na Jesenicah je prišlo v mesto zopet okrog 20 novih državnih uslužbencev. Ker so bili prej večinoma vsi v Ljubljani ali v Mariboru, kjer obstoja višji draginjski razred, so s prestativitvijo na Jesenice vsi znatno prizadeti. Jesenice še ne uživajo I. draginjskega razreda kljub temu, da so dražje od mest, ki ta draginjski razred že imajo. Ne smemo pozabiti, da je jeseniški državni namestnik na meji, torej tam, kjer je treba državo dnevno reprezentirati pred tuji obeh obmejnih držav.

Drobne novice

Koledar

Četrtek, 18. marca: Ciril Jeruzalemski, cerkveni učitelj; Salvator, apoznavalec; Edvard, kralj, mučenec.

Novi grobovi

† V Vižmarju je v sredo 17. t. m. umrla g. Pavla Hafner, roj. Musič, žena žel. strojevodje. Umrla je po mučnem, dvehletnem bolehanju, stara šele 25 let. Zapušča soproga in dva otroka. Pogreb bo v petek, 19. marca ob pol 10 dopoldne iz Vižmarjeve 106 na pokopališče v St. Vidu. — Kot dekle se je rajnica marljivo udeleževala pri Prosvetnem društvu v Smartnem pod Smarno goro in pri cerkvenem pevskem zboru.

† V Novem mestu je v torek mirno v Gosposodu zaspala, stara 73 let, gospa Josipina Jakac, roj. Colarič, mati znanega slovenskega akad. slikarja Božidarja Jakca. Pokopali jo bodo danes ob 4 popoldne.

† V Ljubljani je umrla gospodična Angela Brečelj. Pokopali jo bodo danes ob 4 popoldne. — Na Hrušici pri Jesenicah je nenadoma umrla g. Bajer Angela, roj. Petek, soproga občinskega tajnika v Ribnici na Dolenjskem. Pogreb blagopokojne bo v četrtek, dne 18. t. m. ob pol 6 iz kapelice pri Sv. Križu v Ljubljani na pokopališče k Sv. Križu.

Naj jim sveti večna luč! Zalujočim naše iskreno sožalje!

Osebnosti

— Iz vojaške službe. Izpit so napravili za čin rez. veterinarskega podporočnika kaplar-dijak Vladimir Horvat in Zdravko Smrček; za zvanje rez. nižjega voj. tehn. uradnika IV. razr. inž. tehn. stroke kaplar-dijak Josip Radišič; za čin kapetana korvete poročnik bojnega broda I. razr. Boris Slavik in za čin konjeniškega podporočnika narednik Anton Gregorinčič. — Imenovan je za uradniškega pripravnika v VIII. pol. skupini pri 9. oddelku voj. tehničnega zavoda strojni inženir Miloš Vukadin. — Upokojen je višji godbenik III. razr. godbe 15. pešpolka Branko Stankovič.

Vsako disharmonijo življenjskih funkcij takoj v začetku normalizirate z našo najboljšo in najbolj zdravo prirodno mineralno vodo

ono z rdečimi srci,
RADENSKO!

— Meddruštveni odbor na univerzi v Ljubljani nas prosi za objavo sledečega: Vprašanje glede plačevanja šolnin in taks je dosedaj še nejasno, ker finančni zakon še ni izšel in rektorat o amandmanu, ki ga je vlada predložila skupščini o novem plačevanju šolnin in taks, še ni obveščen. Meddruštveni odbor bo stopil v stike z »Akcionim odborom« v Belgradu in »Interklubom« v Zagrebu, da dobi točne podatke o stanju, ki vlada v tem pogledu v Belgradu in Zagrebu. Zato poziva Meddruštveni odbor akademike, da zaenkrat ne plačajo prvega obroka šolnine in počakajo, da se stvar uredi. Meddruštveni odbor bo storil potrebne korake, da bo onim akademikom, ki so plačali kolek 100 Din, oziroma celotno šolnino po stari uredbi, prevelek povrnjen ali vstet v šolnino.

— Za rekrute-dijake, ki niso odslužili kadrovskega roka zaradi bolezni do prekoračenega 27. leta, oziroma rekrute, katerim je bila vojaška služba na temelju zdravniškega spričevala odložena do dovršenega 25. leta, je z naredbo ministrstva vojske in mornarice točno določeno, kako morajo postopati v bodoče eni in drugi. Zadevno rešenje je objavljeno v »Službenem vojnem listu« na strani 269—270, ki je interesentom na vpogled pri pristojnih vojnihi okrožjih in na vseh orožniških postajah. — Rekruti-dijaki, ki so študirali medicino na državne stroške, morajo predložiti takoj po dovršenih študijah svoje prošnje za odsuljenje kadrovskega roka načelniku sanitetnega oddelka ministrstva vojske in mornarice v Belgradu in ne več pristojnemu vojnemu okrožju, kakor doslej. Glej »Službeni vojni list« stran 275.

— Velikonočna številka »Naše Zvezde«, dijaškega verskega lista, izide v soboto, 20. t. m. Obsega osem strani in razen zanimivih odlomkov »Zingariček oz. »Fantov s fare«, predstavlja celoto zase. Zato opozarjamo na to številko tudi tiste, ki sicer na list niso naročeni, pa si za praznike žele lepega, velikonočnega čtiva. Zaradi polovičnega obsega, stane ta številka 1 dinar, česar naj poverljivi ne prezre. Prodajajo jo poverljivi in trgovci Špilgoj ter Vera Remec.

— Breskev in marelice. Navodilo, kako ju vzgajamo in oskrbujemo. Priredil M. Humek, sadjarski nadzornik v p. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani, 1922. Strani 51. Cena 10 dinarjev. — Malokateri naših sadjarjev zna pravilno gojiti in ravnati z breskvijo in marelico, ki pa rodita izmed vseh sadnih vrst najplemenitejši sad, ki je izbornega okusa, jako primeren za pravo raznih sadnih izdelkov (marmelad), konserviranje itd. V vsestransko temeljito predelani knjižici, nam pisatelj opisuje, kar je potrebno vedeti o vzgoji, podlagi, sortah, oskrbovanju, gnojenju, boleznih in vlaganju breskovega in mareličnega sadu. V prvem delu se peča s pridelovanjem in negovanjem breskve, v drugem o vzgajanju marelice. Knjižica je okrašena z 22 slikami med besedilom in 2 barvanima prilogama. Kdor goji to žlahtno drevo, mora to knjižico poznati.

— Od danes naprej je v prometu letošnje, iz specialnega sklada izdelano, **bok pivo** pivovarne Union. Ne pozabite ga pokusiti in vam bo gotovo prav dobro ugajalo.

— Jutrjana slana. Zadnja dva dni je živo srebro zdrknilo v termometru na ničlo in celo pod ničlo. Oba dneva se je letos pojavila prva slana, ki pač še ne škoduje. Včeraj jutraj je zunaj v stoječih posodah celo zamrznila voda. Podnevi je bilo sončno in močno vetrovno vreme. Glede nedeljskega viharja je treba omeniti, da je brzina vetrovnih struj v višini nad 1000 m znašala od 100 do 140 km na uro. V nižini je vihar dosegel urno brzino do 50 km, kajti mnogi gozdovi zelo ovirajo vetrove v njih brzini.

— Na 2 leti robije obsojen tat. Pred malim kazenskim senatom je stal včeraj 32-letni oženjeni delavec Lojze Debeve, stanujoč v Dravljah, ki je znan kot drzen vlomilec v stanovanja, odkoder najrajši odnaša različno moško in žensko perilo ter obleko. Državni tožilec ga je obtožil štirih večjih in manjših vlovov. Bogat plen je septembra lani odnesel iz stanovanja Neže Arkove v Ljubljani. Za 3000 Din perila in obleke je nabral in

odnesel domov. Lojze je nepoboljšljiv tat. Bil je že 7 krat kaznovan zaradi tatvine, enkrat celo na 3 leta robije. Včeraj pa je bil obsojen na 2 leti robije. Tatvine je odločno tajil in navajal svoj alibi, ki mu ga za sodišče ni verjelo.

— V Službenem listu kraljevske banke uprave dravske banovine od 17. t. m. je objavljena »Uredba o posebni pogodbi med poštnimi in telekomunikacijskimi upravami Grčije, Rumunije, Češkoslovaške, Turčije in Jugoslavije o sodelovanju v področju pošte in telekomunikacij«, dalje »Uredba o nadzorstvu nad zavarovalnimi podjetji«, »Prepoved uvoza lovskih strelnih kapic«, »Izpremema o vozni in prevoznih ugodnostih«, »Brzojavni promet s Španijo«, »Znižane brzojavne pristojbine med Jugoslavijo, Grčijo in Češkoslovaško«, »Odlombe občne seje državnega sveta: razlaga odlombe štev. 31.130-IV; — razlaga točke 6. člena 145. carinskega zakona; — razlaga prejšnjega tretjega odstavka člena 23. zak. o drž. trošarin; — razlaga člena 63. zakona o taksah oz. člena 22. zak. o državnih trošarin, taksah in pristojbinah«, »Uredba o dopolnitvi uredbe o občinskih uslužbenih« in »Objave banke uprave o pobiranju občinskih davčin v letu 1937-38, in sicer za občine Ajdovec v novomeškem okraju, Arčiče v brežiškem okraju, Cerknica, Kočevje-okolica, Log. Mokronog, Slov. Bistrica, Sv. Jurij pri Celju-okolica, Skale v slovenjegraškem okraju, Smartno v ljubljanskem okraju, Smartno pri Litiji in Teharje.

— Proti zaprtju in težavam zaradi hemoroidov veljajo že več let kot dobro sredstvo Leopile zaradi svojega točnega učinka, ki je brez bolečine in nikoli ne odpravi, zaradi popolne neškodljivosti in ker se tudi po trajni uporabi njihova učinkovitost ne zmanjša. Dobiva se v vseh lekarnah. Oglas, reg. S. br. 3236, dne 19. II 1936.

— Da boste stalno zdravi, je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje prob. boleznim ledvic, srca, proti kamnom, sklerozi, sečni kislini in sl. Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

Ljubljana

V četrtek, 18. marca

Gledališče

Drama: Četrtek, 18. marca: »Daž in vihar«. Red. Četrtek, 19. marca: »Dr.« Izven. Gostovanje g. Markovića.

Opera: Četrtek, 18. marca: »Navihanka«. Opera. Izven. Cene od 30 din navzdol. — Petek, 19. marca ob 15: »Lucia di Lammermoor«. Izven. Gostovanje tenorista g. Rijavca Josipa. Cene od 30 din navzdol. — Ob 20: »Sv. Anton vseh zaljubljenih patron«. Izven. Cene od 30 din navzdol.

Ljudski oder

Ljudski oder ponovi na praznik sv. Jožefa ob 17 v franciskanski dvorani Drabosnjakovo: Igro o izgubljenem sinu. Pri igri sodeluje Akademski pevski kvintet in Sentpeterski šramel trio. Predprodaja vstopnic v pisarni Pax et Bonum v franciskanski pasaji.

Predavanja

V. znanstveno predavanje Prirodoslovnega društva v Ljubljani bo drevi ob 18 v predavalnici mineraloškega inštituta na univerzi. Predaval bo g. prof. E. Schmid iz Münchena o temi »Kemistični ustroj nativne celuloze in drugih polimernih ogljikovih hidratov«. Dostop vsakomur brezplačno.

Prireditve in zabave

Današnja produkcija drž. konservatorija ljubljanskega, IV. v okviru tedna »Učite se glasbe«, je preložena na ponedeljek 22. t. m. ob 18.15, kar prav posebno opozarjamo.

V franciskanski dvorani bodo uprizorili frančiškovi križarji versko legendo Pilat. Predstave bodo na cvetno nedeljo ob pol 6, na veliko sredo in četrtek ob 8, na velikonočni ponedeljek ob pol 6. Vstopnice v predprodaji v pisarni: Pax et bonum.

Sestanki

Zveza akademsko izobraženih žen bo imela svoj redni letni občni zbor v nedeljo 21. marca ob 10.30 v klubski sobi kavarne Union. Na dnevnem redu poročilo odbora.

Občni zbor društva »Bogomile« bo na praznik sv. Jožefa 19. t. m. ob 17 v Domu služkinj v Križevniški ulici po običajnem sporedu in z razgovorom o morebitni razdružitvi. Vse članice naj se tega zborovanja gotovo udeležijo.

Krajevna protituberkulozna liga v Ljubljani ima redni občni zbor v soboto 20. marca v posve-tovalnici mestnega poglavarstva.

Slovensko stenografsko društvo vabi na občni zbor, ki bo v nedeljo, dne 21. marca ob 10 dopoldne v Trgovski akademiji.

Naše dijaštvo

Ker se z 20. marcem začne velikonočne počitnice, je na praznik sv. Jožefa ob 11 zadnja redna akademska služba božja pri oo. franciskanih. Pevska vaja za to sv. mašo je na praznik ob 10. Vabljeni vsi pevci in pevke.

Kino

Kino Kodeljevo: »Bila sem špijonka« (Konrad Veidt) in »Iglus«. Cene znižane.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa cesta 41; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4, in mr. Ustar, Selenburgova ulica 7.

Poizvedbe

Zgubila se je moška zapestna ura. Pošten naj-ditelj naj jo odda upravi »Slovenca« proti nagradi.

Fantovska akademija

Lep je spored fantovske akademije, ki bo jutri na praznik sv. Jožefa ob pol 11 dopoldne v novi Franciskanski dvorani. Pevci — člani katoliških društev so za to prireditev sestavili dober moški zbor, ki bo zapel prelepo Vodopivčovo pesem: Najvišji Vsemogočni Bog, Aljažev: Zakipji duša, koroško narodno: Čej so tiste stezice, in s sprem-ljevanjem orkestra prelepi Psalm 83. ter Aklama-cije. Mladci bodo nastopili ob spremljavi orkestra kot »Božji muzikantje«. Pa tudi orkestralne, recitacijske in simbolične točke bodo zadovoljile. Vstopnice za sedeže po Din 10, 8, 6, 5, 4, stojališča po Din 2, in sporedi so na razpolago v pisarni »Pax et bonum« v franciskanski pasaji — vhod iz franciskanske ulice, na dan akademije pa ob 9 dalje pri blagajni franciskanske dvorane.

I. Maša za turiste in izletnike bo v kapeli Vzhajemne zavarovalnice jutri, na praznik svetega Jožefa, ob pol sedmih; na cvetno nedeljo pa ob četrti na sedem.

Plašč, paletot, kostum

Vas elegantno obleče, ako si ga za pomlad izberete iz velike, priznane prvovrstne zaloge

tvrške **Lukič, Stritarjeva ulica**

Maribor

m Na praznik sv. Jožefa bo v stolnici ob pol 10 po slovesnem vходу prevzvišenega knezoškofa najprej pridiga, nato pa pontifikalna sv. maša, med katero podeli lavantinski vladika letošnjim novomašnikom drugi višji red ali dijakonat.

m Za begunce iz zasedenega ozemlja bo imel g. župnik Josip Budin postne govore v dne 18, 19, in 20. marca v tukajšnji stolni in mestni župni cerkvi po večernem sv. blagoslovu ob 18.

m 35 letnico svojega gledališkega udejstvovanja bo proslavil v nedeljo mariborski igralec in režiser Pavel Rasberger. Zvečer bo v gledališču krstna predstava njegove nove operete »Rdeči nageljnik«.

m Potrebna cestna zveza. Od Sv. Petra pri Mariboru do Grušove je izpeljana lepa nova cestna zveza. Potrebno bi bilo sedaj še, da bi se od te ceste zgradil še odcep proti Zimici, ki je do slej brez vsake zveze s svetom.

m Radi preslabih cest v Avstriji... Mariborski hotelir g. Zemljčič je bil v zvezi z družbo »Deutsches Reiseverkehrs-bureau, Berlin«, ki je nameravala v letošnjem poletju urediti avtobusni prevoz letoviščarjev iz Berlina na naš Jadran. Ti Berlinčani bi prenočevali tudi v Mariboru, in sicer bi prispela vsak teden dva ogromna avtobusa s 150 gosti. Te dni pa je nemška družba dogovor odpravila z motivacijo, da so ceste preko Avstrije za njene ogromne avtobuse prešlebe in preozke. Kaj bi šele bilo, če bi Berlinčani zvedeli, kakšne so naše ceste...

m Velikonočni izleti Putnika. Od 25. marca do 3. aprila z novim luksuznim avtobusom v Rim. Cena kompletnega aranžmana 2400 din za osebo. Od 27. do 30. marca z avtobusom v Benetke. Cena le 900 din. Od 28. do 29. marca dvodnevni izlet v Gradec; cena z vizumom vred 110 din za osebo. Prijave pri »Putnik« na Aleksandrovi c. 35.

m Ljudska univerza. Prireditve v petek radi praznika odpade. V ponedeljek predava univ. profesor Vavcar Burian iz Ljubljane o temi: Ob stoletnici Kollarjeve slovenske vzajemnosti.

m Potovanje v Francijo. Marsikdo, ki namerava polovati letos na svetovno razstavo v Pariz, bi rad hitro obnovil svoje znanje francosčine ali se naučil najpotrebnejših besed in izrazov za vsakdanjo rabo. V to svrhu bo otvoril francoski krožek 2. aprila poseben tečaj. Pouk se bo vršil ob torkih in petkih od 18.30 do 19.30 (ura se na željo udeležencev lahko spremeni) v pritličju realne gimnazije. Prijave naj se pošljejo z dopisnico na naslov: Francoski krožek v Mariboru.

m Ruska Matica v Mariboru se zahvaljuje vsem, ki so pripomogli k uspehu Ruskega večera dne 6. marca.

m Cercle français. Odbor društva ponovno vabi vse člane na občni zbor, ki bo drevi ob 18.30 v društveni čitalnici, Gregorčičeva ulica 4.

m Smuško prvenstvo Mariborske zimskošportne podzveze v teku na 18 km bo v nedeljo, 21. t. m., pri Senjorjevem domu na Pohorju. Udeležbo se ga možta in poedinci skoraj vseh včlanjenih klubov.

m Smrten padeč. V Lokavcu pri Sv. Ani v Slovenskih gorah se je smrtno ponesrečil 56-letni posestnik Jožef Triller. Pokojnik se je v skednju povzpela na pod, da bi pripravil živinsko krmo. Radi nepredvidnosti pa so se mu izpodmaknile deske ter je padel 4 m globoko na skedenj, deske pa na njega. Pri padcu je udaril z glavo ob pod. Kljub zdravniški pomoči je Triller nekaj dni po nesreči umrl. Zapušča ženo in nedoletnega sina.

m Tajna razprava radi komunistične propagande. Pred velikim senatom mariborskega okrožnega sodišča se je vršila včeraj dopoldne tajna razprava proti 23 letnemu brezposelnemu strojniku Josipu Kogeu iz Ptuja in 22 letnemu delavcu Josipu Korošcu iz Krčevine pri Ptuj. Oba sta prišla na zatožno klop radi komunistične propagande. Kogej je znan komunist, ki je bil pred tremi leti že obsojen na poldrugo leto ječe. Lansko leto se je na predavanju »Svobode« v Ptuj seznanil s Korošcem ter ga pridobil za komunistične ideje. Preskrel mu je komunistični propagandni material, ki ga je Korošec razdeljeval, ter letake, ki jih je lepil po Ptuj. Korošec je pred sodniki vse priznal, Kogej pa vse tajil. Sodba je bila razglašena javno: Josip Korošec je bil obsojen na 1 leto in 8 mesecev robije ter 600 dinarjev kazni in izgubo častnih pravic za dobo 3 let; Josip Kogej je bil oproščen.

Celje

c Obrtniški praznik. Slovensko obrtno društvu v Celju proslavi jutri, v petek, na praznik sv. Jožefa, svoj tradicionalni obrtniški praznik. Ob 8 zjutraj bo v župni cerkvi sv. Daniela sv. maša za člane društva, pri kateri bo prepeval pevski zbor »Oljka«. Po sv. maši bo kratek družabni sestanek za člane društva v restavraciji Evropa.

c Slovensko obrtno društvo v Celju bo imelo danes ob pol 8 zvečer v Obrtnem domu v Celju svoj 45. redni letni občni zbor.

c Gostovanje Akademškega pevskega zbora. Na vokalnem koncertu v Marijini cerkvi, ki ga bo v soboto izvajal Akademski pevski zbor slovenske univerze, bomo slišali večno žive kompozicije Jakoba Gallusa, skladatelja svetovnega slovesa. Iz pesmarice Primoža Trubarja bomo slišali 5 pesmi, katere je stilno priredil g. prof. Matija Tomc. — Preskrbite si vstopnice za ta veliki koncert že v predprodaji v knjižarni Gorihar.

c Celju — ugodnosti § 11 želez. tarife! Lansko leto je bilo Celje uvrščeno v turistične kraje. Mnogi so mislili, da bo s tem imenovanjem dobilo Celje velike ugodnosti § 11 želez. tarife, ki bi obstojale v tem, da bi bila vozna karta, kupljena za Celje, po 7-dnevnem bivanju veljavna kot povratna karta, odnosno da potovanje v Celje za letoviščarja stane le polovico normalne cene. Največja ovira, da ni dobilo Celje te ugodnosti je ta, ker nima še povsem moderno urejenih kopalšč in hotelov in nima 700 m nadmorske višine. Zveza za tujski promet v Sloveniji in mariborska tujskoprometna zveza sta na svojem zborovanju priporočili takšno revizijo predpogojev § 11 želez. tarife, zlasti ukinitve zahteve, da mora imeti kraj 700 m nadmorske višine, če hoče uživati to ugodnost. Tudi celjsko olepševalno društvo in tujskoprometno društvo je s svojega zadnjega občnega zbora prosilo bansko upravo, da na merodajnih mestih pokrene hitro rešitev revizije določbe te tarife.

c Kino Metropol. Danes zaradi izredne dolžine filma predstave ob 16.15, 18.30, 20.45 »Upor na ladji Bountey« (Meuterei). Ob 14 matineja »Skranček poje žrgalci...« Cene prostorom pri matinejskih predstavah so določene po din 3.50, 5.50 in 6.50.

Jesenice

Danes ob 20 v Krekovem domu kino »Izdajalec«. Igra poznani igralec Vili Birgel.

Gospodarstvo

Narodna banka in kmetijski kredit

Na obnem zboru delničarjev Narodne banke dne 7. marca 1937 je imel daljši govor tudi glavni ravatelj Poštne hranilnice dr. Mil. Nedeljkovič ter smo delno že prinesli njegova zanimiva izvajanja. Danes prinašamo še konec njegovih izjav.

Narodna banka ni danes samo centralni kreditni vir za ves naš narod in vso našo državo, ampak je tudi izrazito državni organ za upravljanje narodne valute in za izvajanje kreditne politike. Ona, Narodna banka namreč, tvori danes skupaj z Državno hipotekarno banko, Pošto hranilnico in Privilegirano agrarno banko smiselno izdelan instrument državne gospodarske kreditne politike. To pomeni, da mora tudi ona imeti enako razumevanje in smisel za sodobne probleme celokupnega našega narodnega gospodarstva in za vse panoge naše gospodarske politike, ne pa da tudi še dalje ostane skoraj izključno samo banka ožje skupine poslovnih ljudi.

Kot narod živimo pretežno od poljedelstva in da zavisi dohodek 95% našega prebivalstva, neposredno ali posredno, od poljedelstva in njegovega stanja. Logično je, da se mora posvetiti proučevanju in izboljševanju te najvažnejše produktivne panoge našega narodnega gospodarstva največja pažnja celokupnega našega naroda in njegovega vodstva. Pa ne samo to, da smo mi danes tako zelo odvisni od našega poljedelstva, ampak tudi za celo dogledno bodočnost se nam obeta ta odvisnost. Mi smo nekaj, pred 50 leti, pa tudi še do nedavno verovali, da lahko razvijemo našo industrijo tako, da nam postane glavni vir našega blagostanja, kot je bila postala za Anglijo, Nemčijo, Združene države Severne Amerike itd. Danes imamo že prečiščene pojme in velike svetovne izkušnje, da je razvoj industrije združen z mnogostevilnimi pogoji, v prvi vrsti z zagotovljenimi domačimi in tujimi tržišči.

To pomeni, da ni upanja, da bi nas mogle materialno skoro izveličati te ostale vrste delavnosti in da moramo uvideti, da je za nas kot celoto, narod in državo kmetijstvo resnična alma mater, mati hraniteljica. Zato je popolnoma logično, da posvetimo njegovemu napredku, povečanju njegove proizvodnosti in donosnosti največjo brigo in skrb.

Toda kmetijstvu so te brige in skrbi nujno potrebne, ker se nahaja v obupno težkem položaju in je povrh vsega še skrajno zanemarjeno in pozabljeno.

Težko stanje našega kmetijstva datira še od prejšnjega. Začelo se je z razvrstitimi temelji našega kmetijstva. V kratki dobi visokih cen za poljedelske proizvode, ki je takoj zatem sledila, se je začelo stanje našega kmeta nekoliko boljšati, toda kmet se je moral hkrati tudi zadolževati, da je lahko obnovil svoj živi in mrtvi inventar in si dokupil zemljo za obdelovanje. Zadolžil se je v cenenih dinarjih, plačeval pa je visoke cene za vse, kar je kupil, ker je bil prepričan, da bodo tudi njegovi proizvodi obdržali visoko ceno.

Situacija pa se je kmalu spremenila z nastopom velike svetovne agrarne in tej sledeče splošne gospodarske krize, ki je trajala skoraj celo desetletje. V tem času se je stanje našega poljedelstva in naših kmetov popolnoma upropastilo. Nizke cene žitu so prisilile manjša kmetijska gospodarstva, da odprodajo svoje živino in prenehajo nabavljati najpotrebnejše orodje; ko pa tudi to ni pomagalo, so kmetje zapadli v velike odušne dolgeve (ker so jim bila kot meniho nesposobni vrata Narodne banke in drugih solidnih denarnih zavodov vedno zaprta). Med krizo so cene vsem dobrinam v prometu, najbolj pa poljedelskim pridelkom, jako padle (za rastlinske pridelke in živino za polovico, za industrijske izdelke za tretjino, dočim se je vrednost denarja v istem razmerju dvignila (za kmeta torej podvojila). Zato so se tudi dolgovci z obrestmi, ki so bili napravljeni v času visokih cen, avtomatično podvojili. Poleg tega so se pa javne dajatve še dalje zviševale, tako da so v času, ko je bila stiska najhujša, dosegle največjo višino. Vse to je moralo izžepati naše poljedelstvo, ki je v sled navedenih okoliščinah zašlo v današnji težki položaj.

Ta položaj se lahko v nekoliko potezah oriše takole. Od skupnega kmetijskega prebivalstva petina nima več nobene svoje zemlje, ampak živi od dneve, službe ali zunaj na tujih posevstvih. Dve tretjini samostojnih kmetijskih gospodarstev inata manj kot 3 hektarje orne zemlje, 70% ima manj kot 5 hektarjev zemlje. Število živine na teh gospodarstvih se je tako zmanjšalo, da se zemlja slabše orje in manj gnoji. Z anketo se je ugotovilo, da v vseh krajih naše države polovica malih kmetijskih posestev nima polne polne vprege ali sploh nima nobene vprežne živine, ampak si jo izposoja in to kasneje z delom ali žitom odplača. So tudi cele vasi, kjer polovica ali celo tri četrtine kmetov nima svojega pluga, niti ne lese-

nega, ampak si še to izposojajo ali pa z motiklo obdelujejo svoje njive. Ugotovljeno je, da je pri nas še nad 300.000 lesenih plugov v rabi, in sicer ne zaradi kulturne zaostalosti, ampak zaradi obubožanja malega kmeta. Posledica tega je, da daje zemlja vedno manjši donos. Na številnih anketah je bilo ugotovljeno, da so mnoga gospodarstva imela letos vsega 6-7 q pšenice na 1 ha, dočim so imela še pred 10 leti 12-15 q; so pa celo kraji, kjer je donos žetve po ha danes še mnogo manjši.

Skupni dohodek našega poljedelstva je upadel v poslednjih 10 letih za celo polovico, računano po glavi prebivalstva zaradi močnega naravnega prirastka pa za dve tretjini (naše prebivalstvo se pomnoži letno za kakih 200.000 duš; od zedinjenja pa danes smo se pomnožili za 3.000.000 duš). Z naraščanjem prebivalstva in upadanjem donosa žetve nam preti še nadaljnje obubožanje našega kmetijskega prebivalstva.

To je že sedaj po svoji ogromni večini siromašno. Zato je njegova prehrana padla do kritične točke ter se opaža previsok odstotek obolenosti in umrljivosti tako pri odraslih, a še bolj pri otrokih. Težke gospodarske, zdravstvene in kulturne razmere na naši vasi lahko odjeknejo tudi v ekstremnih političnih in socialnih pokreth.

Vse to nas mora zanimati tako z državnopolitičnega, kot tudi z gospodarsko-političnega stališča. Če je poljedelstvo pri nas tako propadlo, da zemlja ne more več hraniti svojega gospodarja, nego da se mora ta navzile vsem dohodkom in postranskim zaslužkom zadolževati, naposled pa celo propade, tedaj nastane vprašanje, kje bomo našli možnost prehrane in obstanka za take mase naroda. Ali moremo pred takimi izgledmi, ki jih ima najvažnejša panoga našega narodnega gospodarstva mirno gledati v našo finančno in kulturno bodočnost in varnost?

Ugotovili smo že prej, da ne moremo iskati izhoda v razvitku industrije do te mere, da bi ona prevzela in prehranjevala vse naše siromašno kmetijsko prebivalstvo. Kakega drugega izhoda pa tudi ni. To pomeni, da je edini izhod, ki nam ostane, ta, da se znova poprimemo našega poljedelstva in povzdignemo z osredotočenimi napori njegovo produktivnost in rentabilnost, tako da nas lahko brani, brani in kulturno dvigne.

Sredstva, ki bi jih bilo treba porabiti za povzdigo našega poljedelstva, so različna. Ne bom jih tu našteval v vsem obsegu, ker bi to moral biti predmet nove, temeljito izdelane narodne agrarne politike, ki bi jo izvajale država, banovine, občine in vsa društva ter organizacije zasebne iniciative. Tu se bom zadržal samo pri enem sredstvu, ki nas utegne na tem zboru bližje zanimati, in sicer pri odgovarjajoči kreditni politiki zlasti Narodne banke.

Zboljšanje narodnega gospodarstva z ugodnimi in cenenimi krediti je osnovna dogma naše Narodne banke. Po mojem mnenju kredit ni neko tuje sredstvo, da bi samo on — pa če bi bil tudi najcenejši — lahko kogarkoli dvignil: to se najbolje vidi pri naši domači industriji. Če pa so podoben drugi pogoji, lahko cenen, ugoden in izdaten kredit mnogo pripomore, da se dvigne ena ali druga gospodarska panoga. Ta kredit mora danes dati naša Narodna banka in to naši najštevilnejši in najvažnejši temeljni panogi gospodarstva, našemu poljedelstvu. Narodna banka ima za to vse zakonite možnosti: naš kmet je danes sposoben, da se meniho zavezuje, Narodna banka je z zakonom pooblašena, da sprejema v reeskompt njegove menice, potem Zveze kmetijskih združenj in potem Privilegirane agrarne banke, za enkrat do 25% zneska skupnega svojega meničnega portfelja, kar pomeni, da lahko za enkrat prevzame v svoj portfelj kmetijskih menic za preko 400 milijonov dinarjev, torej osemkrat več kot jih ima danes; za to ima pa tudi zadosti možnosti po stanju svojega zaloge in deviznega kritja. Čim jasneje se bo ta dolžnost Narodne banke, da kreditira v praviem sorazmerju tudi naše poljedelstvo, precizirala v zavesti uprave same in v zavesti vsega naroda in državne uprave, tem bolj se bo morala povečevati ta kvota, določena za poljedelski kredit. Zlasti še, ker se je danes popolnoma prečistilo vprašanje o tem, da kmetijske menice nič ne zastajajo niti po svoji notranji vrednosti (solidnosti), niti v pogledu likvidnosti za trgovskimi, industrijskimi, rudarskimi in bančnimi menicami, ki jih ima Narodna banka v svojem portfelju. Te »poslovne« menice so že davno izgubile svoj mitološki prestiž kot »papir, ki se hitro in z lahkoto pretvori v zlatos, ali ki se vsaj plača v navadnem papirnatem denarju. Nasprotno je znano, da se ogromna večina teh menic podaljša čela desetletja, o njihovih solidnosti pa govorijo najboljši odposli, ki so jih Narodna banka in drugi denarni zavodi morali zaradi njih izvršiti in ki znašajo stotine in stotine milijonov.

Blagovest božjega kraljestva, Oče naš, Pavlovo doživljanje, V Kristusu, Liturgično obdobje, Zupnja v organizmu mističnega telesa, Ljubezenska in pravna Cerkev nad vse pa »Cerkev in osebnost ter poglavje »Veliki inkvizitor«. Poglavje »Mistično telo in krščansko življenje« pa v novi luči podaja jedro vsega duhovnega življenja in asketike; k temu cilju je usmerjena vsa knjiga.

Nastala je knjiga v stilu z akademsko mladino in z izobraženci. Zato je resnično napisana živo, za življenje in je zmožna buditi življenje. Kdor jo bo prebral, bo živo spoznal, da je versko vprašanje cerkveno vprašanje, vprašanje verskega življenja pa vprašanje življenja s Cerkvijo.

Brez dvoma bo knjiga ustregla ne samo slovenskemu občinstvu, marveč vzbudila pozornost tudi v inozemstvu, ker se noben narod nima podobne knjige o tem modernem predmetu.

Založila je knjigo Jugoslovanska knjigarna. — Cena lepo vezani knjigi je 60 din (broširani 52 din).

Četrta knjiga Lavtizarjevih Smarnic:

„Marijina božja pota v Evropi“

(Jugoslovanska tiskarna 1937. S sliko Matere božje v Kokarjih v Savinjski dolini, fotogr. župnik Franc Stiglic. Glasbena priloga »Karkoli rože« je polja, 152 strani velike osmerke. Vezana v rdečo platno 35 din. Dobiva se pri župniku Jos. Lavtizarju v Râtečah na Gorenjskem in v vseh knjigarnah.)

V predgovoru čitamo:

»Pričujoča četrta knjiga je zadnja knjiga Smarnic: »Marijina božja pota v Evropi«. V vseh štirih knjigah je opisanih 124 svetih Matere božje in sicer: 60 slovenskih, 10 hrvatskih, 1 ogrsko, 3 poljska, 3 ruska, 3 češka, 17 nemških, 6 francoskih, 13 italijanskih, 6 španskih in 2 portugalskih. Izmed vseh 124 svetih jih je pisatelj veliko osebno obiskal. Slovenska božja pota so večinoma vsa opisana. Koncu četrte knjige je dodan abecedni izkaz o vsebini vseh štirih knjig. V letošnji zadnji knjigi bomo čitali o sledečih slovenskih Marijinih cerkvah:

Pa če poleg vsega tega one v načelu lahko služijo za kritje bankovcev Narodne banke, kakaj bi ne mogle vsaj v isti meri tudi kmetijske menice, ki imajo za svoje kritje vse ono, kar rodi po naših poljih in njivah, naš vsakdanji kruh? Sicer smo pa videli iz samih izjav današnje uprave Narodne banke, da nameni njene emisijske in kreditne politike niso samo valutno politične, ampak tudi ekonomsko politične narave. Tu pa je ogromna panoga našega gospodarskega življenja, kjer je tudi treba, da se ti principi iskreno in od srca porabijo.

Konkretno govoreč, danes pri zaključku likvidacije starih kmetijskih dolgov, kontrahiranih pretežno pri zasebnih upnikih in zasebnih bankah, pod znano težkimi pogoji, se nam odpira aktualni problem novega kredita za poljedelstvo. Ta novi kredit lahko nudi danes našemu poljedelstvu samo naša Narodna banka, in to od nje danes zahteva ves naš narod z vso pravico.

★

Odlog plačil je dovoljen Ljudski posojilnici v Oplotnici za 6 let od 8. februarja 1937 dalje, za dolgeve pred 21. decembrom 1936, obrestna mera znaša 2% od 21. decembra 1936 dalje, nadalje Hranilnici in posojilnici pri Sv. Antonu v Slov. gor. r. z. z. n. z. za 6 let od 31. decembra 1936 dalje, za vloge do 2. avgusta 1934, obrestna mera znaša 2%.

Nova zadruga. V zadrugi register je bila vpisana Uranija, gospodarska in podporna zadruga ljudskih prosvetnih društev, r. z. z. o. z., načelnik Kralj Ivan.

Vpis državnih blagajniških zapiskov. Do 2. februarja 1937 je bilo vpisanih od tranše 500 milj. din že za 220 milj. din, do 9. februarja za 250, do 1. marca že 315, do 16. marca pa je bilo vpisanih skupno 400 milj. din. Zato se pričakuje, da bo do konca meseca marca vpisana vsa vsota 500 milj. din; tako bo torej tudi letošnja emisija imela popoln uspeh kot lanska.

Borza

Denar

Dne 17. marca 1937.

V zasebnem kliringu je ostal angleški funt na naših borzah neizpremenjen na 237,20—238,80.

Avstrijski šiling je v Ljubljani popustil na 7,88—7,98, v Zagrebu in Belgradu na 7,80—7,90.

Grški boni so beležili v Zagrebu in Belgradu 31,50 denar.

Italijanske lire so nudili v agrebu po 2,25, v Belgradu po 2,30, španske pezete pa v Zagrebu 2,30.

Nemški čeki so v Ljubljani malo popustili na 11,97—12,17, v Zagrebu na 11,87—12,07, nadalje so beležili za konec marca 11,90—12,10, za sredo aprila 11,9250—12,250, za konec aprila 11,93—12,13, za sredo maja 12 denar, za konec maja 11,9350—12,1350, za sredo junija pa 11,94—12,14. V Belgradu so beležili 11,8796—12,0796.

Devizni promet je znašal v Zagrebu 3.123.523, v Belgradu 1.875.000 din. Efektni promet je bil v Zagrebu srednji, v Belgradu je znašal 2.210.000 din.

Ljubljana. — Tečaj s primom.

Amsterdam 100 h. gold.	2391.66—2406.26
Berlin 100 mark	1758.53—1772.41
Bruselj 100 belg.	736.94—742.01
Curih 100 frankov	996.45—1003.52
London 1 funt	213.46—215.52
Newyork 100 dolarjev	4343.50—4379.81
Pariz 100 frankov	200.87—202.31
Praga 100 kron	152.43—153.54
Trst 100 lir	229.24—232.32

Zurich: Belgrad 17, Pariz 20,13, London 21,4525, Newyork 439, Bruselj 73,95, Milan 23,08, Amsterdam 239,90, Berlin 176,55, Dunaj 80,70 (81,80), Stockholm 110,60, Oslo 107,80, Kopenhagen 95,75, Praga 15,30, Varšava 83,25, Budimpešta 86, Aten 3,90, Carigrad 3,45, Bukarešta 3,25, Helsingfors 9,465, Buenos-Aires 132.

Vrednostni papirji

Ljubljana: 7% inv. pos. 88—89, agrarni 54—56, vojna škoda promptna 420—425, begl. obv. 75—76, 4% sev. agr. 51—52, 8% Bler. pos. 96—97, 7% Bler. pos. 86,50—87,50, 7% pos. DHB 98—102.

Zagreb. Državni papirji: 7% inv. pos. 89 den., agrarni 54—57, vojna škoda promptna 422—425 (422, 4125), begl. obv. 76—79, 4% sev. agrarni 52,75—53,25, 8% Bler. pos. 96—97 (96), 7% Bler. pos. 87—87,50 (87), 7% pos. DHB 100 den., 7% stab. pos. 88,50 den.; Delnice: Priv. agrarna banka 216—220, Trboveljska 280—290, Nar. šum. 20 bl., Gutmann 40—42 (40), Isis 16 den., Osl. liv. 170 bl., Osl. sladk. tov. 195—200, Bečkerek 750 den., Dubrovačka 350—400 (375, 380), Jad. plov. 450 den., Oceania 250 den.

Belgrad. Državni papirji: vojna škoda promptna 425—426 (429, 425), 3. 425—428, begl. obveznice 78—78,50, dalm. agrarni 76,50 den. (76), 4% sev. agr. 53 den. (53,25), 7% Bler. pos. 89,50—90 (90, 88,50), 7% pos. DHB 103 bl. — Delnice: Narodna banka 7,275—7,375 (7,350), Priv. agrarna banka 217 denar.

Žitni trg

Novi Sad, Pšenica: bč. potiska 164—166, bč., srem., slav. 156—158, ban. 154—158, vse po 78 kg. 2%. — Koruza: bč., srem. nova 83—84, ban. nova 82—83, srem. nova suš. Indija 92—94. Vse ostalo neizpremenjeno. Tendence čvrsta. Promet srednji.

Živina

SEJMSKO POROČILO IZ KRANJA 15. MARCA

Cene goveje živine so bile sledeče: voli I. vrste 5,25 Din, II. vrste 5 Din, III. vrste 4,50 Din za 1 kg žive teže; telice I. vrste 5 Din, II. vrste 5 Din, III. vrste 4,50 Din za 1 kg žive teže; krave I. vrste 4,50 Din, II. vrste 4 Din, III. vrste 3,75 dinarjev za 1 kg žive teže; teleta I. vrste 7 Din, II. vrste 6 Din za 1 kg žive teže; prašiči špeharji 9 Din, prašiči pršutarji 7 Din za 1 kg žive teže.

Cene goveje živine so od zadnjega sejma nekoliko porasle. Cena volov I. vrste se je dvignila za 0,25 Din pri kg; prav tako se je dvignila tudi cena telic II. in III. vrste, in sicer za 0,50 Din pri kilogramu. Pri ostalih vrstah goveje živine so ostale cene v glavnem neizpremenjene.

Cena prašičev špeharjev se je dvignila za 1 dinar, prašičev pršutarjev pa za 0,50 Din pri kg.

Goveje meso I. vrste 10—12 Din, II. vrste 8—12 Din, III. vrste 7—9 Din za 1 kg. Svinjina 16 Din, svinjska mast 19 Din, slanina 18 Din, čisti med 19 Din, neoprana volna 24 Din, oprana volna 32 Din.

Kmetijski pridelki: pšenica 200 Din, ječmen 170 Din, rž 180 Din, oves 160 Din, koruza 125 dinarjev, fižol 250 Din, krompir 70 Din, lucerna 1900 Din, Seno 75 Din, slama 50 Din, jabolka I. vrste 800 Din, II. vrste 700 Din, III. vrste 600 dinarjev, suhe češnje I. vrste 1000 Din, II. vrste 900 Din, III. vrste 800 Din, pšenica moka 320 dinarjev, koruza moka 250 Din za 1 q.

Kamnik

Izročitev poslovske župe. Nedeljsko »Jutro« je objavilo poročilo o izročitvi poslovske gasilske župe uprave v Kamniku. K temu poročilu zaenkrat pripomnimo samo to, da g. Lah Miha ni prevzel poslovskega zastopnika gasilskega združenja v Ljubljani, temveč kot novoizvoljeni tajnik gasilske župe za okraj Kamnik. Zvezni odlikovanji pa g. Lah Miha ni poslal gg. Cererji Ant. in Fajdigi Fr. po svojem »hlapecu«, pač pa so svojo bratu, ki je delovodja. Navaditi pa se bo seveda treba, da bodo odseji od priliki odlikovanj vse svečanosti i. dr. odpadle in da se podobne prilike ne bodo smatrale za bogve kakšen praznik, ker to je v interesu varčevanja.

Smrtna žrtev prelepa

V torek, dne 15. marca zvečer se je zbrala v gostilni Kovačev v Velovleku pri Ptuj manjša družba, med katerimi je bil tudi želarski sin Josip Rojs iz Vintarovega vrha. Ko so nekaj časa popivali, so se pričeli pretekati in sledil je pretep. Pretepači so pograbilili vse, kar jim je prišlo pod roko in tako je nekdo tudi iztaknil na dvorišču gnojne vile ter z njo začel udrihati po Rojsu, da je obležal v mlaki krvi in je kmalu izdihnil. Pokojni Rojs je že tretji brat, ki je prišel od življenja na enak način.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Cetrtek, 18. marca: 12 Harmonika in citre (plošče) 22.45 Vreme, poročila — 13 Cas, spored, obvestila — 13.15 Operna glasba (Radijski orkester) — 14 Vreme, borza 18 Koncertne suite (Radijski orkester) — 18.40 Slovenščina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarik) — 19 Cas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura: Sportniki in vaje na orodju (S. Tončič) — 19.50 Zabavni kotiček — 20 Koncert Slovenskega vokalnega kvinteta — 20.45 Alfard: Glasbena suita, (plošče) — 21 Bojan Adamič in njegov jazz orkester — 22 Cas, vreme, poročila, spored — 22.15 Zvoki v oddih (Radijski orkester).

Drugi programi

Cetrtek, 18. marca: Belgrad-Zagreb: 20 Kvartet 20.30 Hebrejske pesmi — 21 Orkestralni koncert — 21.30 Narodne pesmi — Dunaj: 19.25 Koncert po željah — 22.20 Italijanski in angleški madrigali — Trst-Milan: 17.15 Vokalni koncert — 21 Igra — 22.50 Prenos iz Amerike — Rim-Bari: 21 Opera »Francesca da Rimini« — Praga: 20.05 Baletna glasba — 21.05 Pianos — Varša: 20.30 Poljske narodne — 21 Poljski skladatelji — 21.55 Poljska plesna glasba — 22.05 Pesmi 21 Tenorist Völker poje — Bratislava: 20.16 Pesni obmejnih nemških pokrajin — Lipsko: 20.10 Delavski koncert — Monako: 20.10 Vojnaški večer — Beromünster: 20.16 Plesna glasba — 21.05 Klasična in romantična glasba — Strassburg: 21.30 Vojška godba.

Mariborsko gledališče

Cetrtek, 18. marca ob 20: Čevljar Anton Hit. Red C. Zlžnane cene — Petek 19. marca ob 15: »Dre. Zlžnane cene — Ob 20: Cigarska primas. Globoko zlžnane cene. Zadnjič.

Kulturni obzornik

Kristus v Cerkvi

Napisal dr. Franc Grivec.

Naslov označuje vsebino. Nauk o Kristusovi Cerkvi je na nov mikaven način podan v duhu Kristusove ideje o božjem kraljestvu in na podlagi glavne Pavlove misli, da v Cerkvi živi Kristus in po njej oživlja človeštvo.

Prvi del razpravlja o notranji zvezi božjega kraljestva s pojmom Cerkve in z duhovnim življenjem. Središče tega je poglavje o Gospodovi molitvi. Polovico vsega obsega je tretji del knjige o Cerkvi kot mističnem telesu Kristusovem v duhu vodilne misli apostola Pavla. Kakor prvi tako je posebno ta del notranje zvezan z naukom o Cerkvi in tako natančno obdelan, kakor ga ne nudi nobena inozemska knjiga. Zato bo zlasti ta del duhovnikom in bogoslovcem bogato nadomestil inozemske znanstvene in poljudne, strokovne in asketske knjige o tem predmetu; a hkrati je tako usmerjen, da ga bodo tudi izobraženci laiki lahko in z užitkom brali.

V drugem in kratkem četrtem delu so živahno in jedrnatno podana izbrana poglavja navadnega nauka o Cerkvi, njeni organizaciji in nepremagljivosti. V drugem delu bodo mnoge zanimala zlasti nova poglavja: Važnost apostolata, Pomočniki apostolat, Duh cerkvene oblasti, Notranja upravičenost Cerkve, Pokorščina Cerkvi, Cerkev in osebnost. Četrty del zadostno označuje naslovi poglavij. Delstvo Cerkve, Katoliško dejstvo, Dolžnost vernikov (pokorščina, ljubezen, sodelovanje, izven Cerkve ni zveličanja).

Znanstvena kritika je že o strokovno-bogoslovni knjigi »Cerkve« (1924) poudarila, da jo morejo z lahkoto tudi laiki brati. Mnogo bolj velja to o novi knjigi. Nekatera poglavja prvega in tretjega dela terjajo sicer nekoliko več pazljivosti in razmišljanja, a vmes so tudi lažja in mikavnejša poglavja:

1. Križanke v Ljubljani. 2. Lescé na Gorenjskem. 3. Triglavsko Mati božja. 4. Sveta Planina nad Zagorjem ob Savi. 5. Marija pomoč kristjanov v Vinjivasi na Dolenjskem. 6. Fara pri Kostelu. 7. Mengrove na Tolminkem. 8. Zihpolje pri Celovcu. 9. Železna Kapla na Koroškem. 10. Devica Marija v Puščavi nad Mariborom. 11. Devica Marija pri Gorei pri Mariboru. 12. Kolarje v Savinjski dolini. 13. Kalobje na Štajerskem. 14. Tinska gora v Zupnji Zibiki na Štajerskem.

Josip Lavtizar je s tem zaključil svoje opise Marijinih svetih, ki bodo zmerom pričali veliko ljubezen in čiščenje njegovo. V svojih Smarnicah je zbral vsakovratne podatke, v svoje stavke je vložil mnogo znanja in živahnosti, pisal iz doživljenja in notranjega nagnjenja. Negove 4 knjige so velik spomenik Marijinemu čiščenju v svetu in nosijo polno prirodnih in duhovnih lepot. Pisane so iz življenja in vere ter bodo v mnogem obogatile in poplačale čitatelja. Zato moramo biti hvaležni g. piatelju, da nam je s svojo sposobnostjo odkril ta svet, ki ga poznamo le v malem. — Lavtizarjeve knjige so poseben vesel žarek v današnje dni.

Heinrich Kleist

Ivan Mrak od časa do časa poskrbi, da povsem ne pozabimo nanj. To pot se je lotil biografije Heinricha Kleista, čigar življenjsko pot je hotel podati v biografski tragediji. Napak bi bilo, če bi njegov poskus odklonili že vnaprej.

Tragedija, ki naj bi v nas priznala občudovanje do glavne osebe ali vsaj naše zbudila pozitivnih lastnosti glavne osebe, je zgrešena, če nam to osebo karakterizira nepopolno ali celo negativno. V Mrakovem Kleistu smo spoznali vnetjaka, ki ga življenje zanaša sem in tja in ki v svojo tragiko doživlja ob nerazumevanju in zavračanju njegovih del in v razočaranju vsled tega. Res skuša Mrak (zgodovinsko utemeljeno) Kleistov usodni korak opravičiti tudi z njegovim materialnim pronadom, vendar je ta slika edini intermezzo, ki Kleistov

korak bistveno in verjetno pojasni. Katastrofo v tragediji bi prav lahko opredelili v samo ekspozicijo — ker se njena vsebina z majhnimi izjemami ponavlja vse do peripetije. Razvojno-pomembnih momentov sploh ni, en sam niz ponavljajočih se efektov nas vzdržuje pri vtisu, ki ga dobimo že v začetku. Slika, ko Kleist najde tovarišico v smrti, je poleg zmešanosti tirad še dokaj prisiljena, da ne govorimo o zadnji sliki, ki ima obilno puhlih besed, ki se ponavljajo od začetka dela. Nit, ki se vse-kozi vleče, namreč negativen sprejem Kleistovih del, je zgrešena tudi v čisto zgodovinskem pogledu. Ni namreč res, da bi Kleistova dela ne žela priznanja (Penthesilea, Myrta Kol

Človek lahko doživi 180 let

Ugledni ruski fizik, prof. Lazarev, je predaval v natlačeno polni dvorani leningrajske akademije znanosti o svojem življenjskem delu. Zbrano občinstvo z učenjaki in zdravniki na čelu je pozorno zasledovalo krivuljo, ki jo je slikal predavatelj na tabli. Po dolgoletnih neštvislnih eksperimentih je dospel raziskovalec do treh zaključkov:

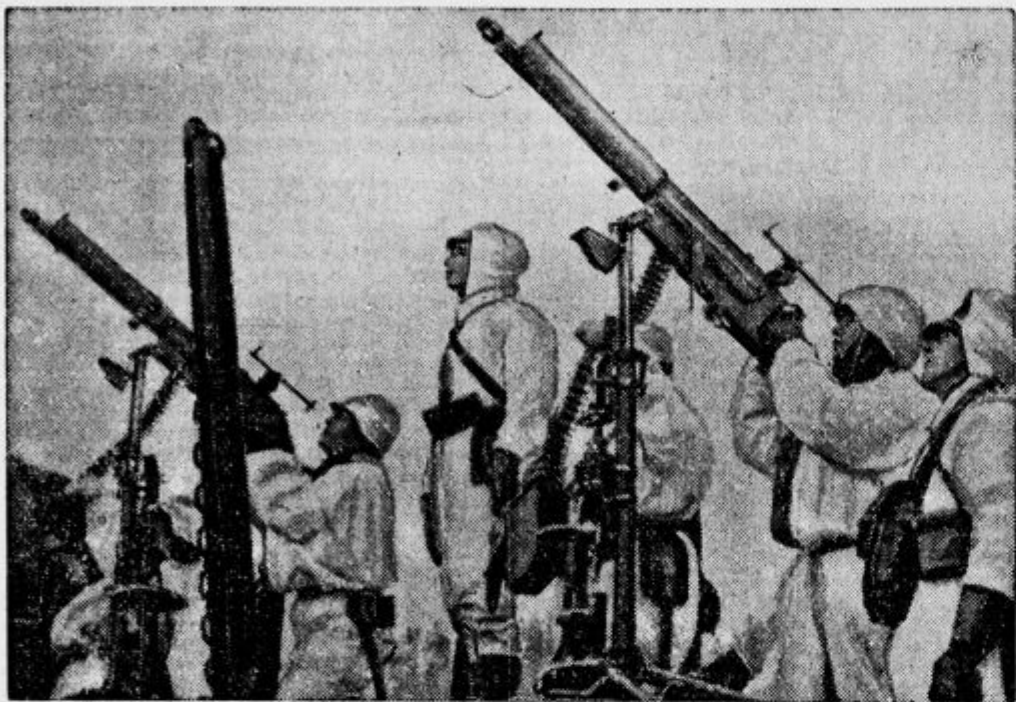
1. Občutljivost čutil je tem večja, čim bolj so občutljivi možganski živi. To pomeni, da so odvisni naš vid, sluh, voh itd. od pravičnega delovanja možganov. Če so živčni vzroji utrujeni in slabo delajo, takoj vpliva to na delovanje čutil.

2. Mimo tega izkazuje dovzetnost živčnih vzlov stalne redne spremembe v zvezi z dnevnim časom in tudi starostno dobo. Tako opazujemo n. pr. najvišjo občutljivost okoli dveh popoldne in najnižjo od 3 do 4 zjutraj. To tolmači zakaj umira večina ljudi ob svitu, kadar izkazuje organizem najmanjšo odpornost. Ob istem času se vršijo navadno tudi porodi. Kar se tiče starosti, so najbolj dovzetni ljudje okrog 20. leta. Minimum je zopet pravilo v mladosti (doraslosti) in visoki starosti. Na temelju teh podatkov je oblikoval prof. Lazarev »krivuljo člo-

veškega življenja». Ugotovil je točne številke vseh njenih vzponov in padcev. Ta krivulja dospe na ničlo šele v starosti 150—180 let. Od tod sledi, da umirajo ljudje povprečno prezgodaj. Življenjska doba normalnega zdravega človeka se lahko podaljša, in znanost mora to storiti.

3. Človek lahko obvlada in zatira reflekse, če so zadosti občutljivi živčni vzroji njegovih možganov. Čim bolj so možgani napeti, tem neznatnejši so refleksi. Zato dobiva n. pr. črna kava plavač na velike proge, če mora tekmovali v mrzli vodi. Kava ojači delovanje možganov. Na ta način se prepreči nevarnost refleksov (krč).

To pomeni, da lahko vpliva medicina na živčne vzroje. S pomočjo fiziko-kemičnih sredstev bo lahko obvarovala visoko dovzetnost živčevja v njegovi celotni življenjski dobi, torej 150—180 let. Biofizika postaja pomembna za človeški rod, ker mu odkriva novo bodočnost. Predsednik akademije znanosti, prof. Karpinski, prileten stavec, je takoj po predavanju rekel prof. Lazarevu, da mu je na razpolago za opazovanje in zdravniško postopanje.

Finski zimski manevri ob ruski meji, v bližini jezera Ladoga, ki je že sovjetsko. Na sliki vidiš strojne puške, ki so na železniških vagonih in služijo za obstreljevanje letal.

Igrače jim škodujejo

Že moški se nalezajo raznih bolezni po tovarnah; tem bolj je tako delo nevarno ženskam. — Izmed obrtnih strupov, ki ženskam prav posebno škodujejo, pa je svinec vprav usodnega pomena. Statistike so dognale, da so vprav ženske, ki so v takih obratih zaposlene, večkrat prezgodaj rodile in so imele mrtve ali pohabljenе otroke. Poudariti je treba, da je nevarnost svinca večja za ženske, ker imajo večje in bolj goste lase, ker je njih koža bolj tenka in nežna in ker so ženske obleke tako oblikovane. Navzlic temu, da je ženskam zastrupljenje s svincom tako nevarno, so vendar večinoma le ženske zaposlene v takih poklicih, ki so: izdelovanje umetnih cvetic in igrač, izdelkov iz štanjila. Zlasti so ženske in njih plod ogrožene v tiskarnah, saj vsebujejo vlite črke 65 do 88 odstotkov svinca! —

Škodljivi in razkrajajoči vpliv svinca so dokazali s tem, ko so v organih otroka dobili svinec. Svinec je pristi strup vsega, karkoli kali in spada tja ko alkohol, morfij in podobno. A tudi otroci, ki so bili živi rojeni, vsebujejo kronično zastrupljenje s svincom svojih staršev. Otroci takih mater pogosto umirajo že v detinski dobi. Matere, ki so bolne zaradi svinca, imajo svinec tudi v mleku in zato svojih dojenčkov ne morejo dojiti.

Strupi, ki so svinco podobni, vendar manj nevarni za žensko telo, so dalje: živo srebro (v tovarnah za zrcala, klobuke, krzno); arzenik v delavnicah za tapete; bencol, nitrobenzol in nikotin (tobake tovarne!). Ženskam in potomstvu škoduje tudi obsevanje z rentgenovimi žarki (asistentke pri rentgenovih aparatih).

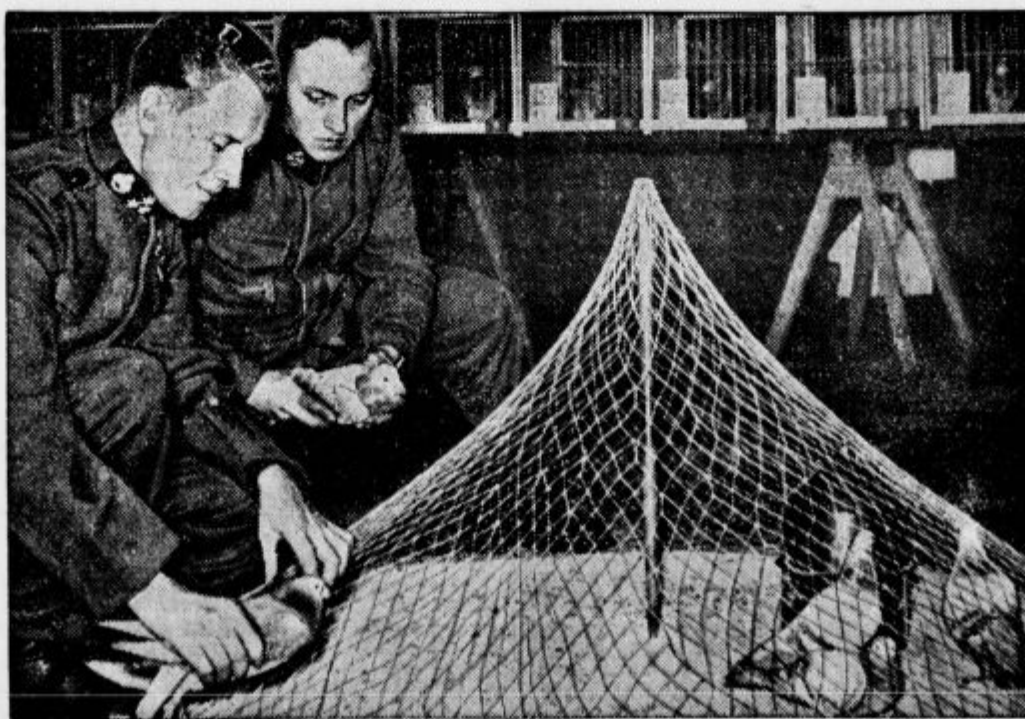
Izgubljeni raj

Madridski dnevnik »Luz« zatruje, da ni na svetu nobenega kraja, ki tako občuti neblage gospodarske in politične posledice svetovne krize kakor otok Kuba. Še leta 1920 je bila Kuba pravi raj za tuje in domačine. Njena glavna pridelka: tobak in sladkorno trsje, sta bogato obrodila. A povpraševanje je naraščalo, borzjanci so navijali cene in so zaslužili pridelovalci vedno več. Ljudstvo je naravnost plavalo v denarju — in sicer zlatem denarju. Izvošček je zaslužil mesečno po 11.000 din, deček, ki pomiva posodo v restavraciji, vsaj 6000 itd. Zvečer so vsi obrati redno počivali. Prebivalstvo se je veselilo vso noč. Vsa Kuba je plesala. Tujci, ki so prihajali v njeno prestolico Habano, se niso mogli načuditi temu splošnemu blagostanju. Zdaj je zavladalo namesto razpisnosti kruto pomanjkanje. Cene surovega sladkorja so desetkrat nižje kakor leta 1920. Tobak leži v ekladiščih, ker so postale

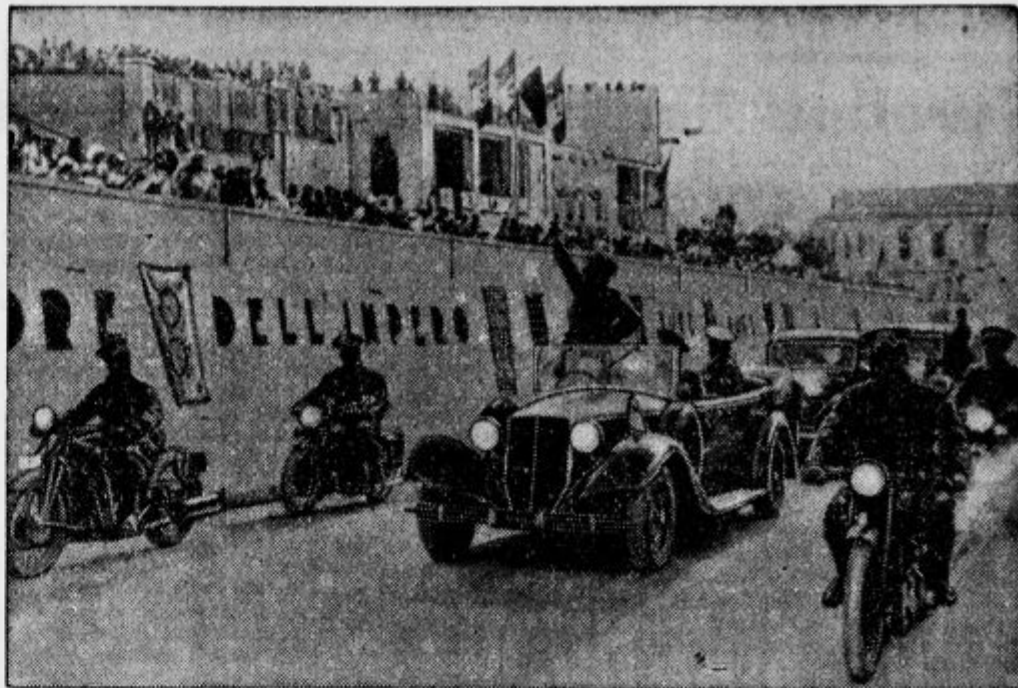
cigare predrage. Nešteto ameriških izvoznikov je napovedalo konkurz. Prebivalstvo strada, tovarne so zaprte, univerze počivajo že tretje leto, ker vlada nima denarja. Povsod poslujejo izredna vojna sodišča, a tudi najbolj strogi predpisi niso kos splošni podivjanosti. Osebnostni varnosti ni več. Re-veži sovražijo bogataše. Številne razbojniške tolpe tako imenovanih »maščevalcev« (porro) skrbijo za ljudsko justico, in oblasti so brez moči. »Maščevalci« skoraj dnevno slačijo in prepeajo dobro oblečene gospode in gospe!

Egiptovski konj

V dobi najbujnejšega razvoja starega Egipta so bili važnega pomena bojni vozovi, ki so jih vlekli konji. Njujorski umetniški muzej je našel v izkopaninah starega Egipta tudi ostanek balzamirane konja iz l. 1495 pr. Kr. Na konju je bil napis: »Tu je žival, ki je doslej v Egiptu nismo poznali.« Ta konj je bil prvi v Egiptu.

Avstrijsko vojaštvo spravlja svoje poštno golobe nazaj v mreže, ko so se vrnili s pota.

Mussolini v Libiji. S križarko »Pola« je Mussolini dospel v Tobruk, kjer ga je sprejel maršal Badoglio in domači dostojanstveniki.

Nemiri v Strassburgu

Strassburg je doživel velike izgrede, ki so se zaključili s pouličnim pretepom med avtonomisti in francoskimi patrijoti. Avtonomisti in komunisti imajo večino med mestnimi svetniki. Mestno gledališče že dolge mesece nima francoskih predstav. Mestna uprava je rajši sklenila pogodbo z nemškimi igralci, ki priredijo po pet predstav na teden in prihajajo iz Karlsruhe oziroma Freiburga. Večtisočna množica sovražnikov Nemčije je priredila

obleganje gledališča in izžvižgala predstavo. Občinstvo se je pričelo ruvati. Policija je izpraznila dvorano. Nezadovoljneži so v dolgem sprevodu odkorakali po mestu in prepevali marseiljezo. Potolkli so okna v poslopju dnevnika avtonomistov »Elsasser« in poskušali zažgati izložbe. Policija je pozno ponoči razpršila množico. Župan je začasno ustavil predstave v mestnem gledališču.

Krave dajejo volno

Krava nam koristi, čim delj le more. Preživlja nas z mlekom in mesom, daje kožo, kosti, čreva, roge. A krava ima besedo tudi pri modi. Pred nekaj desetletji so začeli narejati iz kazeina (proizvoda iz sira) tako imenovani galalit, ki imamo dandanašnji iz njega več ko polovico vseh gumbov in zaponek. Zdaj pa so začeli v Italiji izdelovati neko volno, »la nita le«, ki ji je za podlago kazein. Lanital je jako mehko in toplo tkivo; izlahka ga barvajo in se ga molji ne dotaknejo. Pravijo tudi, da je jako trpežno.

Sodnik in odvetnik

Okrajni sodnik Fabre v Antibesu na francoski Rivieri se je razjezil na odvetnike, ki so se poglasno pogovarjali med sejo in zavpil: »Vi se res zoprno obnašate!« — Neki odvetnik je hotel protestirati. A preden je odprl usta, mu je sodnik zaklical: »Takoj v klop! Obsojeni ste na tri dni zapora!« — Vsi odvetniki v Nizzi, Antibesu in Grasseu so takoj izjavili, da ne bodo prihajali k razpravi, ki jih bo vodil sodnik Fabre. Odvetniki so tudi zmagali. Sodnik je bil kmalu prestavljen drugam.

Trizna - sedmina

V Režici, središču Latgalije (okraja v Latviji ob sovjetski meji) je umrl bogati ruski trgovec M. Trubicin. Zapustil je družini vilo in 25 prodajal v vrednosti 12.000.000 din. Razen tega je zapustil 8 prodajal verski občini ruskih staroobrednikov za njeno pokopališko cerkev, katere račune je vodil vse življenje. Ista občina je na dan pogreba razdelila vsem revežem v Režici živila v vrednosti 3 latov (45 din) na osebo. Naposled je bila prirejena po stari šegi »trizna« za vse udeležence pri pogrebu. Trubicin je določil v oporoki za kosilo 6 jedi in hotel, da bi bilo nakupljeno vse potrebno v najstarejši židovski trgovini Izaka Falkensteina, »ker je bil vedno pošten in pravi zgled za trgovce«. Za obed so porabili 12 vreč pšenične moke, 368 kg rženega kruha, po 100 kg riža, ajdove kaše in prosa, 82 kg vkuhanega sadja in 500 skled mahovnice za

sladko žolico. Seveda so potrebovali tudi dosti masla, sladkorja, začimb. Jedilni list je seveda ustrezal ljudskemu izročilu, ki prepoveduje meso pri sedmini. Prireditelji so od kraja pripravili pojedino samo za 700 udeležencev. A na dan pogreba so se prepričali, da bo njih miza pretesna za goste. Zato so pogrnili mizo šestkrat zaporedoma in postregli 2500 osebam. Režica je malo mesto, in ta številka pomeni dogodek v življenju. Stara »sveta« Rusija še ni samo preteklost!

Štedljivi robot

Prometno službo na Trafalgarskem trgu, središču Londona, so izročili novemu električnemu avtomatu ali »robotu« (kakor jih imenujejo Angleži po Capkovi drami »RUR«), ki se zove po začetnicah »EVA«. Robot prižiga po potrebi zeleno, rumeno ali rdečo luč in na ta način vodi 65.000 avtomobilov, ki dnevno vozijo skozi trg. — Poprej je oskrbovalo prometno službo na Trafalgarskem trgu šestnajst stražnikov s 4000 funti letne plače. Zdaj bo pa porabil robot dnevno samo za 2 šilinga elektrike.

Novi predsednik Finske, dr. K. Cajander, ki je nastopil vlado namesto Kallia.

ZA OSLABELE IN JETIČNE.

Telečji ragù. Telečje pleče (pol kg) razrežeš na precejšnje kose, opечеš v 100 g presnega masla, da zarjavi, popršiš s 30 g moke in malce odušiš. Dodaš 2 žlici paradižnikove meze, doliješ mesne juhe (ali vode) in dušiš 1 uro. Slednjič dodaš omaki malo smetane.

Zelenjadni riž. Vzameš korenček, zeleno, steblo česna, mlado kolerabo in razrežeš na kocke, sveže belušev konic, grah, gobice; to opraviš na presnem maslu. Dodaš 100 g riža in doliješ juhe. Ko zavre, odstaviš in pustiš pokrito, da se zmehča. Na vrh poliješ paradižnikovo omako.

»Saj ste vendar bili založnik, ki je slovel. Ali niste več?«

»Da, žal je tako! Založil sem knjigo »Tisoč zanesljivih potov, kako lahko obogatiš...« pa me je pokopala.«

Koncert Riharjevih skladb Ciril-Metodovega zbora

Cerkveni pevski zbor cerkve Cirila in Metoda si je nadel hvalevredno nalogo prikazati v več zaporednih koncertih slovensko cerkveno glasbo, kot se je razvijala zadnjih sto let; to pa na cerkveni umetnosti treh najbolj značilnih predstavnikov slovenske cerkvene glasbe. Da je prišel ta zbor tako zmiselnost urejati poredke svojih koncertov, to dviga njegovo vrednost in ga opredeljuje med one reproduktivne činitele, ki zavestno in dosledno gradijo pot pravemu glasbenemu kulturnemu razvoju.

Prvi tak koncert, ki se je vršil pred dnevi v cerkvi sv. Cirila in Metoda je zajel zbirke cerkvene skladbe Gregorja Riharja, največjega slovenskega cerkvenega skladatelja klasične smeri 19. stol. Spored je povzel njegove cerkvene pesmi, deloma v sebi zaključene, deloma povezane v večje ciklične tvorbe, kot je to bila Velika slovenska maša in Crna maša. — Na splošno velja za nas danes Gregor Rihar kot najbolj slovenski skladatelj cerkvene glasbe preteklega stoletja; in vendar postaja to splošno mnenje vedno bolj sporno. V to mnenje je posegel značilno tudi spored skladb omenjenega koncerta, ki je dal prav jasno sklepati, da vsa ta Riharjeva umetnost vendar ni tako slovenska, kot se ji zdelo. Kajti prav jasno je bilo mogoče ob marsikateri izmed podanih skladb spoznati, kako močno so bili za Riharja tuji, zlasti nemški klasični vplivi. In to predvsem v umetniških tvorbah, kjer je bilo že kar tedaj najti pristno domačnost, ki jo je izpodrinila klasična kompozitorna maniriranost, kar je kaj razumljivo, če si predstavljamo Riharja kot v glavnem samouka, ki je v svojih umetniških skladbah stremel za dovršenimi vzorci, ker si lastnega izrazitost osebnega stila ni ustvaril. Pač pa je obdržal Rihar slovenski značaj v pesmih, ki so preprosteje zamišljene, kjer je skladatelj zapel ne oziroma se na levo in desno, kot mu je dalo in naravovalo srce. V takih preprostih cerkvenih pesmih pa res zadehti domača gruda — čeprav je tu zopet na mestu previdnost, v koliko je to, kar je ljudsko, že tudi res slovensko narodno. In še je poglavje zase, kje so v takem slučaju meje med cerkveno in posvetno značilnostjo. Toda vse to razmišljanje in pomisljanje končno vendar ne more utajiti dejstva, da je bil Rihar velik umetnik in polnokrvni glasbenik, ki je živel s toni v najžejši povezanosti in je zato ustvarjal tudi dejansko iskreno in prepričevalno umetnost, ki je več kot zaslužila, da jo je zopet enkrat oživil in jo rešil s pozabo pregrinjajočega je prahu agilni Ciril-Metodov zbor.

Izvedba teh različnih zbirskih skladb je bila skladatelja dostojna. Pod vodstvom pevovodje Ludovika Puša je zbor podajal umetnine z lepim razumevanjem in iskrenim doživljanjem. S tehnične strani, kjer je marsikaj trdih in ne lahko premostljivih kompozitornih svojstev, se je zbor držal na dostojni višini in je podajal vse raznovrstne tvorbe z gotovostjo, kakršna je plod resne priprave. Tudi v zvočnem pogledu je vsaj v glavnih potezih podana ubranost. Sicer pa s tostranskega presojanja glasovi vendar še niso povsem izčiščeni; soprani in enako tenorji ne dosegajo še one idealne zvočne čistosti, kjer don glas v zboru kot v eno vlija enota, temveč še zvočno divergirajo, kar se občuti zlasti v višinah. Pa ta nedostatek bo zbor v svoji agilnosti tudi še premostil.

V poživitev koncerta so bile na sporedu tudi orgelske solistične skladbe, ki jih je izvedel skladatelj Matija Tome. Röhmov Preludij in fuga, Frescobaldijev Preludij in fuga ter Fageljevo Zaigro na Riharjevo pesem »Počistena leva rana« je izvedel orglavec z lepim in pravim zmisлом za orgelsko igro.

V. U.

Zborovanje ljubljanskih pekov

Združenje pekov za sodni okraj Ljubljana, ki obsega mesto Ljubljano in ljubljansko okolico, razen vrhniškega sodnega okraja, je imelo svoj redni občni zbor ob zelo veliki udeležbi v prostorih hotela Struželj. Navzočen je bil zastopnik Zbornice za TOI, podpredsednik g. Ogrin, več delegatov iz Zagreba, iz Maribora, Celja in Ptuja. Zborovanje je otvoril predsednik g. Vidmar, ki je v svojem poročilu naglašal, da je pekovskih obratovalnic že toliko, da je povsod prekoračena krajevna potreba in da so novi obrati prisiljeni v najbolj različno nelojalno konkurenco. Konkurenca presega že vse možne meje. Na drugi strani pa ima ta borba za posledico znižanje prejemkov pomočnikov in moralno propadanje delavskih družin. Dvigniti bi bilo predvsem kakovost blaga, s čimer bi bili zaščiteni konsumenti in bi bil omogočeno le resnim obratom peči najbolj važno hranilo, to je kruh.

Obsežno tajniško poročilo je podal g. Petrič. Navajal je, da šteje združenje 93 članov, od teh 60 v Ljubljani. Z inkorporacijo je prišlo pod Ljubljano 11 članov. Vajencev je vpisanih 37, pomočnikov pa je 125. Tajnik je obširno obravnaval vprašanje vajencev v pekovski obrti, ki se razvija že celo v surove izpade pri prodaji med konkurenčnimi obrti. Težko je tudi vprašanje pekovskih pomočnikov, a delovni čas v pekovski obrti je 10 ur dnevno, pri čemer je treba vpoštovati enourni odmor med delom. V nedeljo pa je treba dati pekovskemu osebjem neprekinjen počitek 46 ur. Uprava bo nastopila proti takim mojstrom, ki pečejo v soboto ponoči.

Blagajniško poročilo je podal g. Magušar, v imenu nadzorstvenega odbora pa je g. Por predlagal proračun, ki je bila soglasno sprejeta, enako tudi proračun.

G. Ogrin je v imenu Zbornice za TOI toplo pozdravil zborovanje, želel vsem uspeha.

V imenu Zagrebčanov je pozdravil zborovanje g. Bešič, ki je zlasti govoril o 3,7% dodatnem davku na predelavo žita, zahteval pravično razdelitev, da ne bodo te doklade nosili samo peki, temveč tudi mlinška industrija in da se bi ta doklada pravično razdelila na vse konsumente, toda tako, da cena krušnim izdelkom ne bi trpela.

Izvoljen je bil po večini stari odbor s predsednikom g. Karlom Vidmarjem na čelu.

Aranžerji o stanovskih zadevah

Ljubljana, 17. marca.

Marljivo društvo trgovskih izložbenih aranžerjev, ki je pred nekaj tedni priredilo uspešen aranžerski tečaj, je imelo snovi v Trgovskem domu svoj redni občni zbor. Občni zbor je vodil najstarejši član g. Culk, ki je posebej toplo pozdravil navzočnega podpredsednika Združenja ljubljanskih trgovcev, g. Romana Goloba. Stedila so poročila tajnika, blagajnika, gospodarja in arhivarja. Odboru je bila izrečena zaupnica. Vloženi sta bili dve listi in sicer prva dosedanjega predsednika g. Engelmana in druga g. Krusiča. Z veliko večino je zmagala Krusičeva lista ter so bili izvoljeni v odbor: predsednik g. Habič podpredsednik Simončič, za odbornike: Vidmar, Cestnik, Zevnik Pirc, Višnjari in Majcen; v nadzorstveni odbor pa: Krusič, Marinko, in Culk; za društvene delegate pa: Habič, Krusič, Culk, in Vidmar. Zborovalci so nato obravnavali tudi razna važna stanovska vprašanja, predvsem, kako dvigniti ugled stanu in pa kakovost njihovega dela.

Sport

Ljubljana: Slavija (Osijek)

V 12 kolu tekmovanja za državno prvenstvo se nam predstavi naš ligaš doma. Po dveh poizkusih v Belgradu in Zagrebu, kjer je SK Ljubljana kljub dobri igri nesrečno izgubila, bomo to pot prisostvovali igri dveh moštev v borbi za plačment.

SK Ljubljana se je približal »repku« in mora v nedeljo tablico popraviti. Ker pa so točke potrebne tako Slaviji kot Ljubljani, moremo pričakovati ostro in zanimivo igro. Slavija nastopi v najmočnejši postavi in obeta biti izredno trd oreh našim ligašem.

Ce SK Ljubljana zmaga, o čemur skoro ne moremo dvomiti, ima možnost povsopeti se že v nedeljo za dve mesti v tablici in se usidri na sedmem mestu za BASK-om. Upajmo, da ji bo to uspelo.

Vsekakor pa bo nedeljska tekma zanimiva. Bo to borba enakih nasprotnikov, v kateri ima domače moštvo prednost lastnega terena in domačega občinstva.

Igra se vrši na igrišču ob Tyrsevi cesti ob 15.30 z zanimivim predtekmom.

Smučarske tekme na Pokljuki

Vse obiskovalce Pokljuke opozarjamo, da je cesta Zatrnika očiščena in da je to tja mogoče avtomobilski promet. Zanimanje za nedeljsko 50 kilometrsko tekmo je med tekmovalci veliko, posebno med vojaki, ki so se tudi prvi prijavili. Verjetno je, da bo med novinci zopet kak nov talent, ki bo v bodočnosti zastopal naše barve v inozemstvu. Potrebno je, da vidimo enkrat, kakšen material imamo v tej najtežji smučarski disciplini na razpolago. Bo to revija naših najvztrajnejših in najboljših smučarjev. Poleg preiskanih borcev Smoleja, Mraka, Zemve, Knapa je še cela vrsta novih talentov.

Sneža je na Pokljuki nad 1 m, tako da je prireditve v vsakem oziru zagotovljene.

Gledalci bodo pri domu lahko opazovali tekmovalce, ker je tam stari in cilj in med tekmo pasirajo dom še dvakrat.

Motoristi ŽSK Hermesa so zborovali

Sinoči so imeli svoj redni letni občni zbor motoristi ŽSK Hermesa, ki so se zbrali v velikem številu. Zborovanje je vodil g. Gojko Pipenbacher. Takoj po otvoritvi je predal besedo tajniku, g. Fr. Pollaku, ki je v izčrpnem poročilu prikazal splošno stanje naše motorizacije. Iz njegovih izjavijev moremo povzeti, da se naša država nahaja v pogledu motorizacije med zadnjimi v Evropi, za kar nosijo krivdo ogromne takse in uvozne carine na motorna vozila, slabe ceste, a največ predrago pogonsko gorivo. Dokler bodo obstojale take zapreke, ne moremo pričakovati od motosporta onih uspehov, ki bi sicer morali biti kot posledica našega dela. Tajnik predlaga nato občnemu zboru tozadevno resolucijo, ki je soglasno sprejeta.

Nadalje zagovarja preiranje večjih kvalitativnih voženj, ki naj jim bo cilj v prvi vrsti vzgajanje bodočih motoristov - tekmovalcev, odklapanja pa hitrostne dirke, na katere še ne moremo postaviti zadostnega kadra rutiniranih vozačev.

Po poročilih ostalih funkcionarjev so zborovalci prešli na volitve novega odbora. Ker so stari funkcionarji, Stariha, Pollak, Senvign in dr. odklonili svoje sodelovanje v bodočem poslovnem letu, se je formiral novi odbor povečini iz novih funkcionarjev; načeluje mu inž. Jax, a podnačelnik je g. Ivo Rupona.

Novoizvoljenemu odboru želimo veliko uspehov v njegovem bodočem delu in upamo, da v pogledu agilnosti ne bo zaostajal za dosedanjim!

JZZS — Zbor smučiških učiteljev. Drevi se vrši ob pol 9 redna seja in sestanek Zbora v Zvezni pisarni. Prosimo gg. odbornike, da se sestanka sigurno in točno udeležijo.

STK Moste. Drevi ob 19 seja; ob 20 sestanek vseh članov. Važno za rezervne igralce.

Ptuj

Prosvetno društvo v Ptuj proslavi praznik sv. Jožefa s skupno sv. mašo vseh naših organizacij ob 8 jutraj v minoritski cerkvi. Med mašo poje mladinski zbor »Cecilije«. Obenem bo tudi sprejem fantov v Marijino družbo. Popoldne ob 3 bo slavnostna akademija v mestnem gledališču. Na sporedu so pevske točke in deklaracije ter igra Fr. S. Finžgarja: Nova zapoved. Slavnostni govor ima urednik »Slovenca« g. Franc Terseglav. Prijatelji prosvete so vsi vladno vabljeni k obilni udeležbi.

Roditeljski sestanek. V nedeljo, dne 7. t. m. se je vršil roditeljski sestanek vzgojne zajednice meščanske šole v Ptuj. Obravnavalo se je med drugim tudi vprašanje šolske poliklinike, katero v našem mestu tako pogrešamo. Stalno zdravniško nadzorstvo in pomoč pri močno zvišanem številu otrok v mestnih šolah bi moral vršiti posebej za to postavljeni zdravnik.

Mengeš

V času obiskanja. Dolgo se že naša fara pripravlja na uprizaritev Gregorinovega pasijona: V času obiskanja. Z nekim strahom so se lotili te težke igre, toda po splošni sodbi dobro uspela božična: Kralj z neba, jim je dala arčnosti, da so se lotili tudi te še težje. Počrtovalec pa jih je držal, da niso sredi dela obupali. In na praznik sv. Jožefa, na svetno nedeljo in za šol. mladino na belo nedeljo bodo postavili to predstavo na oder. Po nasvetih g. avtorja samega so se veliko trudili in upamo, da tudi tukaj uspeh ne bo ostal. Tudi pri tej igri je tako urejeno, da bo sodelovala cela dvorana s petjem ljudskih pesmi v odmoru. Ker je bilo o božiču že skoraj cel teden naprej vse razprodano, opozarjamo zlasti okoličane, da kupijo vstopnice že v predprodaji. Vabljeni posebno iz sosednjih fara, ker imajo tudi ugodne zveze z vlaki.

Holedršica

Vsem bralcem bo še v spominu, da je v letu 1935 »Slovenec« skozi štiri mesece prinašal jako zanimiv in poučen roman »Grad Hubertus«, delo pisatelja Ganghoferja. Naš neutrudljivi in vneti prosvetni delavec g. Franc Bever je začel misliti, da bi roman grad Hubertus prikrojil za gledališki oder. Igra se bo vprizorila na praznik sv. Jožefa ob 20 v prosvetnem domu v Holedršici. Vstopnina navadna, med odmorom igra društveni orkester. Prijatelji prosvete vabljeni!

Mariborski športni pregled

Nogomet.

V nedeljo, dne 21. marca se nadaljuje prvenstvena borba v mariborskem okrožju. Zaradi pomikanja terminov je zopet dvojni spored: na stadionu na Tržaski cesti se vrši lokalni derby med največjima konkurentoma za prvenstvo ISSK Mariborom in SKZ Železničarjem, pred njima pa nastopita SK Rapid proti zmagaovalcu nad Železničarjem SK Celju. Ker sta obe tekmi izredne važnosti za končen plasman, bo sigurno tudi obisk občinstva ob količaj ugodnem vremenu zadovoljiv. Atletiki iz Celja pa igrajo v Čakovcu.

Stanje prvenstvene tabele je sedaj sledeče:

1. ISSK Maribor	8	6	1	1	20: 8	13
2. SK Železničar	8	6	0	2	29: 9	12
3. SK Celje	8	5	1	2	18:11	11
4. Čakovčki SK	7	2	3	2	17:15	7
5. SK Rapid	7	1	1	5	12:22	3
6. Atletik SK	8	0	0	8	4:35	0

Vodilna trojica ima odigrati še dve tekmi ter je popolnoma negotovo, kdo si bo končno osvojil častni naslov prvaka.

V II. razredu sta edina konkurenta za prvo mesto SK Mura iz Murske Sobotice in Gradjanski iz Čakovca. Stanje tabele je naslednje:

1. SK Mura, Murska S.	6	5	0	1	35: 9	10
2. Gradjanski, Čakovec	5	5	0	0	19: 6	10
3. Drava, Ptuj	6	2	0	4	10:39	4
4. SK Lendava, Dol. Lend.	4	1	1	2	17:15	3
5. SK Ptuj, Ptuj	5	1	1	3	6:12	3
6. SK Slavija, Pobrežje	4	0	0	4	4: 9	0

Lahka atletika.

Izvedeno cross-country prvenstvo Maribora je pokazalo dobro formo tekačev. Udeležba domačih atletov je bila prav častna. Zal pa je navzlic temu, da je Slovenska lahko-atletika zveza tekmovalce razpisala kot svoje prvenstvo, ni na istem z izjemo enega Celjana (SK Jugoslavija) in dveh juniorjev Ljubljancin (SK Planina) bilo udeležbe izven mariborskih klubov. Tudi zveza ni smatrala za potrebno imenovati sodniški zbor, akoravno je ukinita staro poverništvo in sodniški zbor, ki sta dolga leta brezhibno delovala. Stari sodniki pa so korporativno prišli na prireditve in jo tudi brezhibno izvedli, ter na ta način dokazali svoje športno prepričanje.

Uradna vremenska poročila

Zveze za tujski promet v Sloveniji, Ljubljana, Tujsko-prometne zveze v Mariboru, Jugoslavija, Zveza, Slovenska planinskega društva in Meteorološkega inštituta ljubljanske Univerze

po stanju z dne 17. marca 1937 ob 7. uri jutraj.

Rateče, Planica: —3, oblačno, mirno, 40 srena. Planica-Strata: —3, oblačno, mirno, 50 srena. Pee, Petelinjek: —5, oblačno, mirno, 30 pršica na 120 podlage.

Kranjska gora: —4, barometer se dviga, jasno, mirno, 25 srena.

Trile, Krnica: 280 pršica. Pokljuka: —5, delno oblačno, 5 pršica na 80 podlage. In srednja skalalnica uporabni.

Bistrica, Boh. jez.: —1, jasno, v dolini ni snega. Triglavski jezeri: —10, jasno, sever, 10 pršica na 300 podlage.

Komna: —7, jasno, mirno, 300 subega snega.

Vogel: —10, jasno, mirno, 10 pršica na 250 podlage.

Kofci: —6, jasno, sever, 10 pršica na 140 podlage.

Kravec: —5, 80 subega snega.

Velika Planina: —3, jasno, 120 snega, pršič. Po stanju z dne 16. marca 1937.

Uskovenica: sever, 5 pršica na 60 podlage.

Umrla nam je naša ljubljena soproga, dobra mama, stara mama in sestra, gospa

Angela Bajer

soproga obeinskega tajnika

Pogreb drage pokojnice bo v četrtak, dne 18. t. m. ob pol šestih popoldne iz kapelice pri Sv. Križu.

Ljubljana, Ribnica, Jesenice, Kumanovo, dne 16. marca 1937.

Zalujoe rodbine:

Bajer, Petek, Mavrovič, Sok, Pagliaruzzi, Kovatich, Zajec.

Veliki monumentalni film iz junaških bojev za časa rusko-japonske vojne v režiji Nikole Farkasa

PORT ARTUR

Veliki špijonažni film. - Usodna ljubezen do sovražnika svoje domovine.

Premijera danes v kinu MATICI!

V glavni vlogi:
Adolf Wohlbrück
Karin Hardt
Rene Deltgen
Paul Hartmann

**Prinašamo Vam
najnovejše kroje
v
damski in moški
konfekciji
za leto 1937!**

»SOKO OBLEKE«

Ljubljana, Maribor, Celje, Kranj,
Jesenice, Murska Sobota, Litija

Otroške obleke po najnižjih cenah!

Moške obleke od
Din 160,- naprej!

Damski plašči
od Din 170,- naprej!

**Če Vam
lasje
izpadajo
pomaga**

Silvikrin

Koncentrirana naravna hrana za lase

Prepreča in ustavlja izpadanje las, pospešuje rast las in ohrani kožo glave zdravo. Odstrani prhut skoraj čez noč.

Postavite še danes steklenico Silvikrina na svoj umivalnik.

Silvikrin, iznajdba slavnega biologa Dr. J. Weidnerja, je nov preparat, ki z zunanjim dovajanjem organskih tvarin uspešno hrani tkivo za proizvodnjo las ter ga usposablja za novo, zdravo rast las.

Lotion Silvikrin Din 27.—

Dobl se v vseh strokovnih trgovinah.

Skrbite za svojo kožo glave, pa bo tudi Vaša koža glave skrbela za rast Vaših las. Vaši koži glave je treba Silvikrina!

Y-404-G

Šivalne stroje in kolesa

„ADLER“

kupite najugodnejše pri tvrdki

Jos. Petelinc, Ljubljana

za vodo blizu Prešernovega spomenika
Telefon 29-13

Trgovski lokal

z velikimi poslovnimi prostori v ozadju ali nadstropju išče s 1. avgustom znano podjetje v Ljubljani. Ponudbe na upravo lista pod »Strogi center«.

Mali oglasi

V malih oglaših velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovanjski oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka pletiva vrstica po Din 2-50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

* KINO *
TEL. 22-21
UNION
Veliki film
LURD v žaru svojih čudežev
Predstave ob 15., 17., 19. in 21. uri

TEL. 27-30
SLOGA
Velefilm o največji tragediji habsburške dinastije
Mayerling

TEL. 21-24
MATICA
Premiera!
Veliki špijonaški film iz junaških bojev za časa rusko-japonske vojne
PORT ARTUR
Adolf Wohlbrück — Rene Deltgen
Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Prodamo
Moške štofe
velika izbira, najceneje
Goričar, Sv. Petra c. 29.

Tri nemške kvalitetne znamke:
»Kappel« pisalni stroji,
»Brennabor« dvokolesa,
»Mundlos« šivalni stroji!
General. zastopstvo Klein-
dienst & Posch, Maribor,
Aleksandrova cesta 44.

Deset nizkih vrtnic
v različnih novih pre-
krasnih barvah, trajno
cvetoče sorte z zavojino
in pošteno vred 60 Din.
Le na prostem odgojene
sadike, ki cvetijo že od
majnika naprej do pozne
jeseni. Ravno toliko stane
20 slabjših sadik. —
Sadjarstvo Dolinšek, Kam-
nica, p. Maribor. (1)

Čebulček
(Steckzwiebel) okrogel,
mali, 100 kg za 300 Din
franco postaja kupca, po-
vzetje, pošilja Vera Šur-
jak, Šabac. (1)

Za pomladno sezono!
Ročne torbice, najnovejša
oblike, potni kovčki v
vsaki velikosti, nahrbtni-
ki, športni pasovi, nogo-
metne žoge itd. Velika iz-
bira po najnižji ceni.
Ivan Kravos, Maribor,
Aleksandrova c. 13.

Couche (zofe),
otomane, žimnice in vsa
tapetniska dela solidno in
poceni pri: Danilo Puc,
tapetnik, Ljubljana, Slo-
škova ulica št. 9. (1)

Stanovanja
Stanovanje
treh sob in pritliklin —
oddam v centru. Naslov
v upravi »Slovenca« pod
št. 4223. (6)

Stanovanje
trisočno, s kopalnico, v
bližini sv. Jožefa — se
odda. Zarnikova 9. (6)

Vnajem
Lokal
se odda v I. nadstropju
na Tyrševi cesti št. 29.
Vprašati v Gospodarski
zvezi. (n)

Pisarniške prostore
dveh oz. štirih sob, v bli-
žini sodišča oddam. Na-
slov v upravi »Slovenca«
pod št. 4224. (n)

SOBE
Lepo sobo oddam
zakonskemu paru ali dva-
ma osebam. — Naslov v
upravi »Slovenca« pod
št. 4261. (s)

Pouk
Akademik
instruira vse predmete za
honorar ali stanovanje.
Ponudbe upravi »Sloven-
ca« pod »Akademike«, (u)

Glasba
Seilerjev pianino
krasen, iz kavkaškega
oreha, naprodati v salonu
klavirjev Bäuerle —
Maribor, Gosposka 56.

Kupimo
Registrirno blagajno
ima naprodaj, kupi ali
vzame v račun večje
Wertheimerice ali ognja-
varno omaro Kmetijska
družba, Novi trg 3. (k)

Vsakovrstno zlato kupuje
po najvišjih cenah
CERNE, tvelir, Ljubljana
Wolfova ulica št. 3.

Jutri
Kampa kam? Na Kurešček
vozil avtobus na Jožefovo
ob osmih izpred Mestnega
doma. Ob slabem vremenu
avto ne pelje.

Denar
Bančno komerc. zavod
Maribor, Aleksandrova 40.
Vam vnovič vloge pri de-
narnih zavodih. Gotovina
takoj. Za odgovor 3 Din
v znamkah.

Al. Planinšek,
koncesionirana trg. agen-
tura v bančnih in kredit-
nih poslih, v Ljubljani —
Beethovnova ulica 14-1
Telefon 25-10 — vnovič
vloge denarnih zavodov
najboljše, takoj v gotovi-
ni, vedno najkvalitetnejše
Vse informacije brezplačno.
(d)

Službe iščejo
Dober služkinjo
srednjih let, za pospravl-
janje sob in hišna dela,
z znanjem nemškega je-
zika, sprejme takoj ali s
1. aprilom Pension na
Gorenjskem v letoviškem
kraju. — Ponudbe upravi
»Slovenca« pod »Pensione«
št. 3943. (b)

Zastopnike
za prodajo srečk državne
razredne loterije, sprej-
memo pod ugodnimi po-
goji. Ponudbe upr. »Sl.«
pod št. 3558. (b)

Točilec začetnik
za restavracijo, mlad,
trezen, pošten, se takoj
sprejme. — Restavracija
»Union«, Maribor. (b)

Kolesa
skoraj nova in stara po
izredno nizkih cenah na-
prodaj pri
»P R O M E T«
(nasproti križanske cer-
kve).

Trechoate
vetrne suknjiče, novosti
za športne obleke — nudi
ceneno Presker, Sv. Petra
cesta 14. (1)

Angela Breclj
Pogreb nepozabne pokojnice bo v četrtek, dne 18. t. m. ob štirih
izpred mrlišnice splošne bolnišnice na pokopališču k Sv. Križu.
Ljubljana, dne 17. marca 1937.
Zalujoči: Ivana, mati, Anton, brat, Vida por. Skubl, sestra,
ter ostalo sorodstvo.

Junaki iz Alcázarja
Prvi plameni.
Poleti 1936!
Trdo in vroče žge sonce na španska tla; gori v
glavah, gori v krvi in zanetena strast se razbesni, da
slepo, brezobzirno, divje.
Se je zunanji mir v španski deželi, — še je tu
vlada, ki razpolaga s sredstvi državniške oblasti. A
že se je ona sama razglasila za bojno stranko. Že
se vzdiguje ogenj iz cerkv in samostanov; že se
bliskajo strelji v temni noči in dobijo svoje žrtve, ka-
terih rdeča, vroča kri pronicava v žejna tla Španije, ki
je popila že toliko krvi in je bo popila še več.
Tudi v Toledu, stoletja starem mestu ob Tajui, za-
žejljajo prvi plameni bodočega požara.
Ne planejo še kvišku do Alcázarja, ki je trdnjava
in zaeno palača in ki njenih četvero ponosnih vogal-
nih stolpov ne prekaša ničesar krog in krog. Toda
spodaj v mestu, kjer se hiše na jugu in zahodu po-
tiskajo v bližino mogočnega trdnjavskega zidovja,
medtem ko bolj na severu niti strehe številnih hiš
ne segajo do višine strme Alcázarjeve počine in se
proti vzhodu, komaj nekaj sto metrov odtod, odpira
globoko zajedena dolina reke Tajo — tam spodaj v
mestu švigajo iskre prvih spopadov.

Na Plazi Zocodover, na katero se življenje mesta
iz ozkih toledskih ulic steka in odteka, sedi nekaj
kadetov pehotne častniške šole, ki jo vsebuje Alcázar
v svojih prostorih. Takoj jih spoznaš po rdečih vrvi-

Naročite takoj sadike za kame- nite skupine (alpine)
100 kom. 25 različnih vrst po
naši izbiri Din 280.—. Naj-
večja izbira cvetočih trajnic
(perene), iglicastega drevja,
lepoticnega grmičja itd. —
»Perenari«, Zagreb, Vlačka
85. — Zahtevajte takoj
ilustrirani katalog.

Volna, svila, bombaž
stalno v bogati izbiri v
vseh vrstah — za strojno
pletanje in ročna dela po
znižanih cenah pri trdnji
Kari Prelog, Ljubljana -
Zidovska ul. in Stari trg

Obri
Gumbe, plise, entel, ažur
predtisk in monograme
hitro izvrši Matek & Mi-
keš, Ljubljana, poleg ho-
tela Strukelj. (t)

Porestva
Kunaver Ludvik
gradbeno-strokovno na-
obraženi posredovalec, Ce-
sta 29. oktobra 6, telefon
37-33 — ima naprodaj več-
je število parcel, kom-
pleksov, posestev, gozdov,
trgovskih in stanovanj-
skih hiš in vil. Poobla-
ščen graditelj in sodni ce-
lenec za nasvete brezplačno
na razpolago. (p)

Auto-motor
Diesel-Rohöl tovorni avto
2-3 tonski, malo rabljen,
kupi Simon Welsz, Som-
bor. (k)

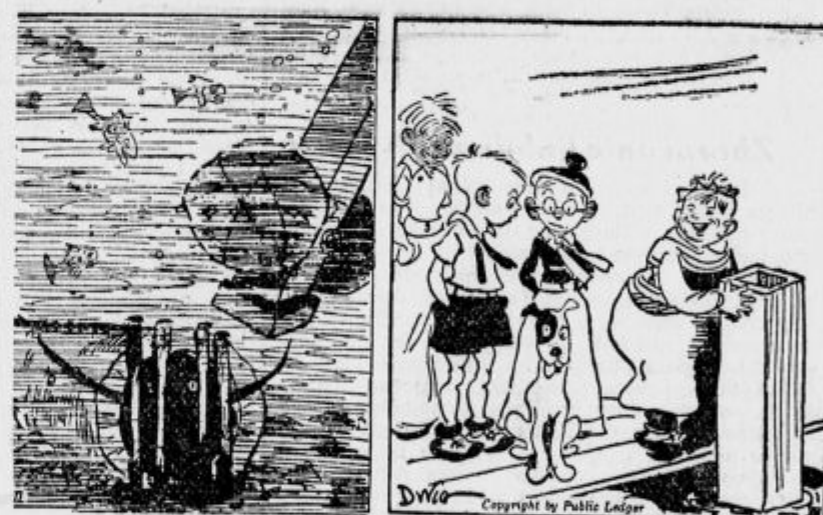
LETOSNJE
NOVO BOK PIVO
DELNIŠKE DRUŽBE PIVOVARNE
»UNION«
JE OD DANES V PROMETU

JE IZBORNEGA OKUSA IN PRAVI UŽITEK ZA VSAKEGA

Meteor pade z neba
61.
Velikansko vznemirjenje na splavu.

»Bom še jaz pogledal!« je rekel Profesor in hrabro stopil k vod-
nemu teleskopu. Vtaknil je vanj glavo in napeto uprl oči na dno reke.
»Res je peklenšček na dnu!« je vzkliknil. »Skozi zamreženo
okno strmi iz pekla na ta svet.«
»Potem je pa najbolje, da pustimo vse skupaj in jo pobrišemo
domov!« je vzkliknil Tonček in hlače so se mu sumljivo stresle.
»S peklenščkom ni dobro česnej zobati!«
»Počakajmo še malo, nemara se pa le motite,« je predlagal
Debeluhar. »Preden se ne prepričam na lastne oči, vam ne ver-
jamem.«
»No, pa pogledj še ti!« je svetloval Tinček.
»Saj tudi bom!« je samozavestno rekel Debeluhar.

Stopil je k teleskopu s smehljajočim se obrazom, kakor bi hotel
reči: »Vi ste mi pa res junaki! Mene pogledjte! Prav nič se ne bojim!«

Zahtevajte povsod naš list!

cah, ki jih imajo na svoji uniformi in veš, da so to
kadeti, ki spadajo k podobni mesta in k Plaza Zoco-
dover, kjer pijejo skoraj vsak dan v kavarni Suizo
svojo kavo, ki se ji Španec po »almuerzo«, po kosilu,
malokdaj odreče.
Neki komunistični prodajalec časopisov se pre-
rine do njih.
»El socorro rojo!« — »Govor Diaza v zbornici,«
vpije in obstane pred mizo kadetov, ki ga s kretinjo
roke odklonijo. A to prodajalec prav nič ne zmoti.
Iztegne roko s časopisom vihrajoče preko mize,
dokler ga neki kadet ne odrine, rekoč:
»To me ne zanima!«
»Le berite, prav to je nekaj za vas!« zakraka
časopisnež in pomoli enemu izmed kadetov časopis
prav pred oči. A ta je še sit nadleže! Močan sunek
— in nadležni pobalin sedi poleg svojih časopisov na
cestnem tlaku.
»Upajmo, da ima za nekaj časa zadosti! Ti po-
hajači mislijo, da smejo vse, kar je njih čedni Casares
Quiroga razglasil, da vodi njegova vlada vojno zoper
»fašiste!« Dokler se ne bomo mi nekoč z njimi spo-
prijetli... Kaj si bil že dejal, Juan, kaj je bilo
včeraj zapisano v »ABCEju?«
»Rajši malo pogledj, Julio, kdo se preriva semkaj!«
Po trgu prihaja in skoraj teče gruča moških na-
ravnost proti kavarni Suizo — na čelu pa je pro-
dajalec časopisov. Mahaje z rokami dopoveduje nekaj
onim moškim iz gneče, ki s sumljivim soglasjem
držijo pesti v hlačnih žepih.
»Tistile na vogalu je bil!«
Rdeči grozeče pristopijo. Prve psovke sfrčijo h
kadetom. Ti planejo kvišku. Stvar postaja resna.
»Da bi počakali, da bo prepozno!« preudari

naglo Julio. »Ne, takoj jih ustrahujmo!« In že se za-
bliska njegova pištola nad glavami gruča —, strel
odjekne v svarilo komunistom. Toda njih pesti prav
tako bliskovito naglo šinejo iz žepov — že divje
pokajo strelji z obeh strani — ne da bi kdo pomeril
in ne da bi kdo resno koga zadel — streljajo dalje!
Drugi gostje iz kavarne se spustijo v tek. Mize
zaropotajo, kozarci zažvenketajo, stoli se hreščeče za-
devajo v okna in razbijajo šipe! A le nekaj hipov —
in že se na drugem koncu pokaže guardia civil. Ta-
koj je vse mirno. Prodajalec časopisov izgine s svojo
gručo v neko ulico. Natakhar naglo postavi mize po-
koncu; mali, dovtipni natakharček, ki prodaja cigarete,
ki je za neko prevrnjeno mizo skril sebe, predvsem
pa svojo uniformo s 23 lesketajočimi se gumbki, ki
je nanje tako ponosen, pravi kadetom s kupčijskim
glasom: »Na ta strah, gospodje, morate pokaditi
smotko! To človeka umiri! Glejte, tale havana je ko
nalašč za to!«

Kmalu nato, 1. julija, se začno počitnice akade-
mije in vseh devetdeset kadetov iz Alcázarja se od-
pelje domov in vsi so polni pričakovanja in napete
radovednosti. Saj slutijo z vso Španijo vred, da se bo
kmalu nekaj odločilnega zgodilo.
A kje bodo tedaj? Počitnice jih bodo razkropile
po vsej Španiji in vihar more priti čez noč, tako da
ne bo časa, da bi se zbrali.
Devet kadetov od devetdesetih ima svojo rojstno
hišo v bližini Madrida. Dogovorijo se, da se bodo
sešli vsak dan v kavarni, da bodo v stiku drug z
drugim. »Gospod stotnik, da boste vedeli, kje nas
dobite! Ali nas boste poklicali, če nas boste po-
trebovali?«

Celoletna naročnina na:
Leposlovno in ljudsko knjižnico
Zbirko domačih pisateljev
Zbirko mladinskih spisov
7 vezanih knjig mesečno Din 23-
3 vezane knjige mesečno Din 11-
4 vezane knjige mesečno Din 9-
JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA

Materinščina v višji srednji šoli

Morda v nobenem drugem predmetu ni sedaj veljavni učni načrt za višje razrede srednjih šol tako nepopoln, tako neracionalen, tako preobsežen kot vprav za pouk materinščine, ali kakor jo načrt imenuje, za »narodni jezik«, pod katerim sta všteta dva jezika in dve književnosti, slovenski in srbsko-hrvatski jezik s pripadajočima književnostima.

Prvi del sedanjega učnega načrta za višjo šolo obsega literarno teorijo, drugi del pa književno zgodovino. Literarno teoretična vprašanja se obravnavajo že od nekdanj v 5. in 6. razredu srednjih šol, v 5. razredu epika in lirika, v 1. polletju 6. razreda pa dramatika. Poleg tega je za 5. razred določen še bežni pogled v starocerkvenoslovenski jezik in njegovo književnost. Na naslednji kratki dve leti in pol višje šole pa se obravnavajo slovenske in obenem srbskohrvatske književnosti od prvih početkov pa vse do najnovejših dni. Če povem, da samo Prešeren ali Levstik ali Cankar zavamejo vsak zase najmanj po tri, štiri mesece, je vsakemu na dlani, da je učni načrt za 7. in 8. razred srednjih šol mnogo, mnogo preobsežen, če naj slovenski študent vsaj malo pogleda v umetniško zakladnico in delavnico naših največjih pesnikov, pisateljev in kritikov.

Se bolj nas utevne v tem mnenju prepričati dejstvo, da so za obravnavo te preobsežne stvarine določene le borne štiri ure na teden, ki jih je treba v njih predelati vso literarno teorijo, slovensko in srbskohrvatsko književnost, pisati in popraviti po šest do osem nalog, v letu in porabiti še premmogo ur za stilistične, gramatične in retorične vaje, kakor tudi za bežne poglede vsaj na vrhove slovenskih in sploh svetovne književnosti. Da pa je ta mizerija še večja in zmeda še popolnejša, povrh vsega študent za študij literarne teorije in književnosti nima prav za prav nobenih učnih knjig, razen nekaj pomožnih, kajti starejši, ki jih je le tu in tam še dobiti, mu danes ta dan utegnejo služiti le malo, ker so pač zastarele in nepopolne. Zato je nujno potrebno, da morajo dijaki razlago iz teorije in zgodovine pisati. Ti zapiski so pa seveda na vse zadnje še nepopolni in prečestokrat napaki, ker je narekovanje po učnih predpisih prepo-vedano. Profesor slovenščine potemtakem s počasnejšim govorjenjem pri razlagi izgubi seveda premmogo tako dragocenega časa. K vsem tem nepri-likam se pa danes pridruži še izredno veliko ur, ki iz tega ali onega vzroka — teh vzrokov tudi že kar mgolgi po srednji šoli! — odpadejo. Kdo naj po vsem tem in takem še pričakuje, da bo absol-vent naše srednje šole prinesel v življenje zado-vojljivo poznanje slovenske književnosti in sloven-skega jezika? Kdo razen slavistov se bo kdaj poz-nejše mogel bolj poglobiti v študij materinščine, če ga je že srednja šola skoroda pustila na cedilu? Saj velika večina izobražencev sploh nikdar več prilike ne bo imela. In edino primerno priliko je po krivdi učnega načrta za srednjo šolo izgubil pač za vselej. Če je v višji srednji šoli še tako želel, spoznati naš jezik in našo besedno umetnost vsaj v glavnih obrih, ni temu mogel kaj, saj je bilo takrat, ko je študiral, vse preveč natrpanega, saj je šlo vse prehitro mimo njega, da bi bil sploh utegnil sprejeti vase in v sebi podoživljati.

Iz vsega povedanega je jasno, da je nujno po- trebno, da se vse te napake in pomankljivosti po- pravijo in odpravijo, predvsem pa, da se sedaj veljavni učni načrt za »narodni jezik« v višjih raz- redih srednjih šol iz temelja popravi in spremeni. Naj navedem nekaj misli, mimo katerih naj ne bi šel sestavljalec novega učnega načrta, če mu je količnik na tem, da bodo naši slovenski študenti vsaj iz slovenskih srednjih šol odnesli jasne po- glede na lepoto našega jezika in umotvorov v njem.

Najprej je potrebna neka enotnost pouka slo- venščine takoj na početku višje šole, ki naj bi bila posvečena zares le poetiki, literarni teoriji. Zato naj se iz tega razreda odstrani študij starocer- kvenoslovenskega jezika, ki jo povsem po nepo- trebnem vrinjen med študij lirike in dramatike ob koncu petega razreda, in naj se postavi tja, kamor sodi: na začetek študija književne zgodovine v še- stem razredu.

Če sta slovenščina in srbohrvaščina v nižji šoli dva ločena predmeta, je to enako in še mnogo bolj potrebno za višjo šolo, kajti slovenska in srbskohrvatska književnost sta vsak zase tako ob- sežna predmeta, da se nikdar ne bi smela skrupu- cati v en sam predmet, ki so mu določene samo štiri ure na teden. Tu ni nikakršno unitariziranje na mestu. Dva jezika sta to in dve književnosti. Zato je povsem jasno, da morata tudi v šolskem pouku tvoriti dve posebni ločeni enoti, kajti obe je treba obravnavati kolikor mogoče podrobno a- nalično. V združenju v en sam predmet pa trpija oba, po slovenskih srednjih šolah zlasti pouk srbo- hrvaščine in nje književnosti, v srbskohrvatskih pa slovenščina in naša književnost. Eden od njiju se pri sedanjem stanju nujno more obravnavati le sin- tetično, površno. Klic po kulturni avtonomiji je zato prav pri tem primeru najjačši! Slovenske srednje šole morajo na svoji višji stopnji dobiti namesto enega dva strokovnjaka: slovenista in srbohrvatista, če nečemo, da en sam učitelj, kakor je sedaj, prepovršno opravi eno dolžnost, ker mu pač izobrazba, posebno pa čas ne dopuščata dru- gačne metode. Potemtakem se mi zdi za slovenske srednje šole potrebno, da se na višji stopnji po-

učuje slovenščina štiri ure na teden, srbohrvaščina pa po dve uri. Pouku slovenščine naj se dodasta še po dve uri seminarja za čitanje slovenskih tek- stov, za govorne vaje in nastope ter za stilistične in gramatične vaje. Le tako bi se mogle namreč štiri glavne ure zadovoljivo uporabiti za glavna predavanja literarne teorije in književne zgodovine. Srbohrvatist pa bi v svojih dveh tedenskih urah vsaj delno izpolnil zahteve učnega načrta, da bi obdelal srbohrvaško književnost vsaj sintetično in prečital znamenitejša dela ter jih dobrodu ko- mentaliral, od časa do časa pa bi moral tudi obnav- ljati in izpopolnjevati jezikovno znanje srbsko- hrvaškega jezika, ki si ga je naš študent le v obri- slih pridobil v nižji šoli. Priznam, da bi ta rešitev še zdaleka ne bila idealna, a vsekakor bližja cilju in zahtevi jezikovne in literarne izobrazbe, ki naj jo v današnjih dneh ima absolvent srednje šole, ka- kor pa je sedanje neurejeno in nepopolno stanje.

Prav bi tudi bilo, da bi učni načrt za sloven- ščino za slovenske srednje šole nakazal obravnavo literarne zgodovine iz globljih in širših vidikov, kot to hoče sedanjí načrt po imenih pisateljev. Učencu naše višje srednje šole je treba namreč pokazati v globino kulturne rasti našega naroda, v širino vseh faktorjev, ki so oblikovali naše pismo in našo besedo, v obseg vseh valov, ki so pljuskali k nam iz literarnih strui svetovne književnosti tako, da bo iz analitične obravnave vseh teh vred- not dijaku čim najbolj jasno zrastle iz kulturnih razmer te ali one dobe postava posameznega kul- turnega delavca, zlasti pesnika in pisatelja. Pri vodilnejših osebnostih pa naj bi seveda pogledal tudi še v individualne »Krezove zakladnice duha« tega ali onega našega genija. Sintetično obravna- vanje po posameznih piscih pa naj velja pri nas le za srbskohrvatsko književno zgodovino.

Sele ko se bo od prilike takšen učni načrt uve- ljal, naj pristopijo slovenski k pisanju učnih knjig slovenske literarne zgodovine za srednje šole. Če iz dosedanjih razmišljanj o reformi učnega načrta je povsem razvidno, kakšna naj bo ta knji- ga: nekako na sredi naj bi bila med Kidričevim znanstveno analitičnim obravnavanjem književne zgodovine in med Slodnjakovim sintetično eseji-

Resnicoljubnost posl. Mravljeta

Pri podružnici Sv. Križ nad Moravčami je v minulem letu nastalo vprašanje gradnje nove šole. Dotedanji prostori so postali vse premajhni. Pri- zadelci so si izbrali odbor, ki je iskal prostora za novo šolo. Ta gradbeni odbor se je pogodil s pre- stavnikom cerkvene hiše, da bi cerkveno hišo nekoliko preuredili in bi jo uporabljali kot šolo. Da bi pa ne bilo treba toliko plačati, so se pri- zadelci med seboj zmenili, da bodo večino dela opravili s kulukom. Poslanec Mravlje, kateremu je to prišlo na uho, pa je smatral za potrebno, da proti temu protestira, kar je tudi v resnici storil s svojo vlogo na okrajno glavarstvo v Litlji dne 28. sept. leta 1936. Ta vloga se glasi:

Znano Vam je, da popravljalo v Sv. Križu neko cerkveno zgradbo v svrhu nastanitve tamoš- nje šole. Ze večkrat se je zgledalo pri meni večje število kmetov iz vasi Sv. Križ in okolice ter se pritoževalo proti župniku in županu, češ da jih priganjajo na kuluk in samovoljno odreja kme- tom in delavcem delo, pri zgoraj omenjeni zgrad- bi. Občinski odborniki iz tega kraja zatrjujejo, da ne obstaja nikak seznani za kuluk pri novi cerkvi oziroma šolski zgradbi, da o tem ni nikdar sklepal občinski odbor, niti ni seznama za kuluk potrdilo okrajno načelstvo. Razumljivo je torej, da se kmetje upravičeno pritožujejo, ker ne vedo, čemu in zakaj delajo. Saj niti ne vedo, da bo cerkvena zgradba služila šolskim namenom. Za- radi tega vas nujno prosim, gospod načelnik, da blagovolite takoj odrediti županstvu občine Kres- nice, da sestavi seznam kuluku zavezanih oseb, da jim po premoženjskem stanju odredi delovne dni in vse, kar je z zakonom predpisano. Samovolja gg. župnika in župana naj se takoj preprovo, da se izogne neredu in nemirom, ki ga bo tako po- četje gotovo povzročilo. Sploh pa je vprašanje, od kdaj morajo tudi kmetje opravljati kuluk za cer- kvene zgradbe? Zlasti še, če se ve, da morajo popravljati zgradbo ne za šolo, temveč za cerkev, ki ima itak drugo zgradbo, primerno za župnikovo stanovanje? Za te svrhe se mora predvideti po- trebna vsota v občinskem proračunu, v kolikor ne bi bili stroški kriti z raznimi podporami itd. Čast mi je, zaprositi Vas najljubše, gospod načelnik, da izvolite to vprašanje po zakonu rešiti.

Prejmite izraze mojega najodličnejšega spoštovanja

Milan Mravlje, l. r.

narodni poslanec

Iz te vloge se vidi, kako je poslanec Mravlje skrbel za svoj okraj. Namesto da bi preskrbel revnim krajem, ki so šole potrebni, kako po- poro, pa gre in se pritoži na okrajno glavarstvo. Ko je gradbeni odbor za to pritožbo poslanca Mravljeta zvedel, je v svoji seji 10. okt. 1936 ugotovil tole: Ničje izmed prizadetih se ni pri- tožil pri poslancu Mravljetu zaradi predelave cer- kvene hiše za šolsko zgradbo. Še manj pa je res, da bi kmetje ponovno in večkrat prihajali v tej zadevi k poslancu Mravljetu. Prizadeti so na tej seji sklenili, da bi poslanca Mravljeta, ako bi ga

Ljubljeneec občinstva...
očara s svojim elastičnim kora-
kom in sigurnim nastopom. Zvesti
pomočniki pri tem so mu

PALMA
GUMI-PODPETNIKI
JUGOSL. IZDELEK.

Dobe so pri vsakem čevlarskem mojstru!

Slovenci v Zagrebu

Zagreb, 17. marca.

Prva nedelja v marcu (7. marca) nam je pris- nelja veličastno Baragovo proslavo, ki sta jo s svojo prisotnostjo počastila tudi oba slovenska cer- kvena kneza: ljubljanski in mariborski knezoškof, ki sta se istega dne mudila v Zagrebu zaradi po- svetitve novega belgrajskega nadškofa dr. J. Ujčića. Prireditelj, ki je bila v Jeronimski dvorani, se je pričela pred četrto uro in je trajala skoraj do pol 9 in je bila potem takem ena izmed najdaljših dosedanjih kulturnih prireditev zagrebških Sloven- cev. Bila je pa tudi organizirana v stilu, kot se spodobi za Baragovo veličino: na sporedu je bil govor o Baragi, deklamacije in veličastna igra »Ben Hur«. Po prihodu obeh škofov, ki ju je nabito polna dvorana navdušeno pozdravljala, jima je predsednik Slomškovega prosvetnega društva iz- rekel dobrodoščilo v imenu društva, v imenu sve- tega Roka in v imenu vseh vernih Slovencev v Za- grebu. Nato nam je ljubljanski knezoškof dr. G. Rožman v obširnem govoru podal podobo Bara- govega svetniškega značaja in pomen njegovega velikanskega dela, mariborski vladika dr. J. To- mažič pa je v svojem govoru poleg Barage poudaril veličino svetniškega škofa Slomskega; to sta dva naša moža, ki ju moremo postaviti med največje Slovence 19. stoletja.

O igri sami bi mogli obširneje pisati, če bi bilo prostora. Priznanje in pohvalo zasluži že sam po- gum režiserja g. sodnika Ranta, ki je pred kratkim postal tudi predsednik Slomškovega prosvetnega društva, da se je lotil obsežne igre. Čeprav zahte- va igra toliko igralcev, so bili vsi dobro priprav- ljeni in je dal vsak iz sebe, kar je zmogel najbolj- šega. Na splošno željo bomo Baragovo proslavo na cvetno nedeljo (21. marca) ponovili ob pol 4 po- poldne. Tudi to, da se bo igra ponovila, je dokaz, da je bilo občinstvo zadovoljno. Kdor torej ni videl »Ben Hurja« prvič, naj se sedaj potruži in pride v Jeronimsko dvorano.

Izum domačega mojstra

Kakor smo zvedeli, je g. Dijonizij Hajduk, brivski mojster v St. Vidu pri Stični, izumil zelo praktičen aparat za uporabo v brivnicah. Aparat je zelo ličen, tako da služi tudi za okras briv- nicam. Kdo od bravev se ni še pomisljal, dali bi dovolil, da mu brivec namili obraz prav z istim milom, ki ga je rabil za namiljenje obraza že tolikim drugim gostom pred njim? Tega se vam z uporabo tega novega izuma ne bo več treba bati, kajti aparat na poseben pritisk izloči le tisto ko- ličino mila, ki je za enkratno miljenje potrebna, ostalo milo ostane hermetično zaprto v aparatu in ne pride sploh v dotik z že rabljenim milom. Vsaka okužitev je torej izključena. Z ozirom na higijeno, je novi izum jako priporočljiv. Poleg tega je aparat tudi zelo praktičen iz ekonomič- nega ozira, ker omogoča izrabo mila do najmanj- šega drobca.

Zleti bi bilo, da se ta pristni domači izum uvede v vse brivske obrate, kjer ga še nimajo. Kakor slišimo, se brivci zelo zanimajo za aparat in celo iz drugih banovin vprašujejo po njem.

G. Hajduk nam je zaupal, da je dobil tudi iz inozemstva ponudbo za prodajo izuma, toda meni, da bi ne bilo pošteno, če bi morali domači izum importirati iz inozemstva kot drago tujo novoš. Zleti bi bilo, da izum ostane doma.

Ne zapostavljajmo slovenščine!

Občinsko gospodarstvo na Bledu - Občinske doklade znižane od 50% na 35% - Umestna okrožnica slovenskih akademikov

Bled, 16. marca.

Občinski odbor, ki mu načeluje novi župan dr. Benedikt, je na zadnji občinski seji sprejel novi proračun za l. 1937-38. Izdatki znašajo 1.555.687 din in ravno toliko tudi dohodki. Pro- račun je precej zmanjšan od lanskega leta, ko je znašal 1.948.400 din. Pri občinskih izdatkih tvo- rijo večje postavke: občinske ceste 40.000 din, vzdrževanje kanalizacije 33.000 din, javna razsvet- ljava 36.000 din, odplačilo dolga 347.410 din, gradbeni fond predvsem za regulacijski načrt 100.000 din, podpiranje živinoreje 6000 din, pri- spevek ubožnemu zakladu 26.000 din, zaposlitev brezposelnih 10.000 din, obrtna nadaljevalna šola 20.220 din in pa za zidavo šole 350.000 din. Glav- ne stroške za vzdrževanje ljudskih šol je letos itak prevzela banovina, tako da so stroški za šolo zelo majhni, namreč 4881 din. Občinski odbor je zmanjšal občinske doklade, ki so na Bledu itak skoro najnižje na Gorenjskem, od 50% na 35%.

Pri zdraviliški komisiji pa so proračunski ma- terialni izdatki na 565.000 din. Dobhodki pridejo od zdraviliških taks, ki so preračunane na 550.000 din, med stroški pa so izdatki za rekla- mo 130.000, za ceste 40.000, za škropljenje cest 46.000, za cestno razsvetljavo 34.000 din in za amortizacijo dolga 60.000 din. Osební izdatki pa znašajo 171.660 din.

Akademski podružnica sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je izdala iz razposlala vsem merodaj- nim činiteljem in hotelskim podjetjem na Bledu posebno okrožnico, v kateri kritizira povsem upra- vičeno pretirano rabo nemškega jezika in povsod zapostavljanje slovenščine. Mislimo, da je potreb- no, da tudi v »Slovenec« navedemo glavne misli okrožnice da jih bodo imeli priliko čitati in se tudi po njih ravnavati vsi Blejci in da bo v pouk tudi drugim krajem, kjer je tujski promet šele v razvoju. Tudi v našem listu smo že večkrat opomnili na to razvado, ki se je na Bledu pred- vsem razpasla, tako da se vsakega gosta, pa naj

si je Čeh ali Francoz, najprej pozdravi v nemšči- ni namesto v slovenščini. Tako, da gost misli, da je prišel v kako popolnoma nemško letovišče. V okrožnici je tudi navedeno, kako so se zgražali nad tem zlasti Čehi in so bili tudi slučaj, ko so nekateri Čehi ostentativno zapustili Bled s temi besedami: »Kaj naj iščemo na nemškutarskem Bledu, pojdemo raje v slovensko Dalmacijo.« Res je tudi, da je Čehov vsako leto manj na Bledu, toliko več pa jih je sedaj v Dalmaciji, za katero Čehi sami delajo sedaj večjo propagando. Tudi ni čudno potem, da Nemci mislijo, da je domače pre- bivalstvo nemško in odtod tudi vse nemške na- rodnostne karte, na katerih je označena skoro cela Slovenija kot nemška. V zvezi s temi dejstvi zahteva akademski podružnica sv. Cirila in Me- toda, da se vsi prizadeti držbe posebnih navodil, in sicer: Imena krajev v Jugoslaviji se ne smejo v nobenem slučaju zamenjati z nemškimi imeni. To je res sramotno, saj poleti sploh ne slišite imena Bohinj, ampak samo »Woheinz«. Dalje za preproste napise naj se pa rabi le slovenščina ali pa posebni simbolični znaki, kot jih imajo tudi v drugih inozemskih hotelih v inozemstvu (n. pr. pri sobnih zvoncih le sliko sobarice itd.). Pri napisih, kjer radi reklame mora biti več je- zikov, naj je prvi napis v slovenščini in nekoliko večji od ostalih, nato v kakem slovenskem je- ziku, nato v francosčini ev. v angleščini in potem v nemščini. Pri javnem ustnem razglašanju je bila stvar navadno še bolj žalostna in se je več- krat napovedovalo le v nemščini. Tako predvsem pri aranžiranju v različnih kavarnskih prostorih. Sedaj je v tem oziru nekoliko bolje. Pri javnem razglašanju naj veljajo ista načela kot pri napisih.

Upamo, da se bodo teh navodil vsi Blejci brez izjeme držali. Zakaj vsak človek je ponosen na svojo narodnost in se zato tudi ne sramujmo pred vsem svetom pokazati, da smo Slovenci in da spoštujemo lepi slovenski jezik.

Pojem antropološke rase

Iz predavanja dr. B. Škerlja.

Naš znani in v strokovnem svetu ugledni antro- polog dr. B. Škerlj je predaval o vprašanju, ki je na dnevnem redu našega časa in še zmerom več ali manj nepoznano ter napadeno pojmovano. Zato je prav, da vzemo kaj o tem in dobimo vpogled od strokovnjaka, ki dela in raziskuje na tem področju. G. predavatelj je znanstveno obravnaval pojem an- tropološke rase, skušal ga je definirati in mu do- ločiti mesto v znanstvenem sestavu.

Doslej imamo že polno raznih definicij, ki naj določajo pojem rase, vendar skoraj vse slonijo na Grossejev iz leta 1900. Grossejeva definicija ime- nuje namreč vse važne značilnosti, ki jih srečujemo tudi pri drugih avtorjih bodisi posamič ali v celoti. To je predvsem pojem »skupine«, s čemer je mišlje- na med seboj se ploječa skupina, potem »dedne lastnosti, ki jih mora biti več, ter »harmonizirane lastnosti, to se pravi lastnosti, ki so med seboj po- vezane in v določenem razmerju. Seveda pa so vse te definicije nezadostne, ker nam ne povedo, ali gre pri pojmu rase za kvaliteto ali kvantiteto ter ne določajo tega pojma niti po obsegu niti po položaju v sistemu. Nazori strokovnjakov so v tem pogledu še zelo različni. Leibzelter je v predzadnjem pismu, ki ga je pred svojo smrtjo poslal dr. Škerlju, za- pisal, da je rasa najnižja sistemska enota in da predstavlja vsoto individui, ki jih karakterizira

kombinacija določenih dednih znakov, harmonično sestavljenih. Ta definicija je v splošnem konkretna, vendar ostaja še zmerom odprto vprašanje »do- ločnega števila«. Križanja so pokazala, da ni pra- vilna zasnov, po kateri bi vsako raso istovetili z enim dednim faktorjem. Brez dvoma bi za pojem rase zadostovala skupina odnosno posebna kombi- nacija štirih dednih znakov, in to so višina telesa, oblika glave, barva oči in barva las (barvo kože pri belih lahko zanemarimo). Pri tem je važno, da moremo znake kvantitativno izraziti, torej meriti. Na podlagi mendelističnih osnov, s katerimi so do- kazali, da je število štirih dedno utemeljenih znakov zadostno za jasno opredelitev rase, je g. preda- vatelj prišel do sledeče definicije: »Antropološka rasa je skupina ljudi, ki jo razlikuje posebna kombi- nacija štirih kvantitativno določenih dednih znakov (lastnosti) od druge take skupine že v okviru nadrejene ji podvrste odnosno vrste.« S tem je rasa dobila svoje mesto tudi v sistemu in sicer kot pri- hodnja največji sistemski pojem, ki pride za pod- vrsto (subspecies). Ta nova definicija je utemeljena v dednostnih pravilih in v matematičnih kombi- nacijah in je bolj jasna od dosedanjih, ker ne govori o »določnem« številu znakov, temveč jih kvantita- tivno jasno določa.

Predavanje dr. Škerlja je bilo seveda obširno ter so ga pojasnjevale mnoge slike. Izbrali smo ga le v glavnem in opustili vse znanstvene utemeljitve in dokazovanja.

Drobne novice

Koledar

Četrtek, 18. marca: Ciril Jeruzalemski, cerkveni učitelj; Saluator, spoznavalec; Edvard, kralj, mučenec.

Novi grobovi

† V Vižmarjih je v sredo 17. t. m. umrla g. Pavla Hafner, roj. Musič, žena žel. strojevodje. Umrla je po mučnem, dvehletnem bolehanju, stara šele 25 let. Zapuška soproga in dva otroka. Pogreb bo v petek, 19. marca ob pol 10 dopoldne iz Vižmarjev 106 na pokopališče v St. Vidu. — Kot dekle se je rajnica marljivo udejstvovala pri Prosvetnem društvu v Smartnem pod Smarno goro in pri cerkvenem pevskem zboru.

† V Novem mestu je v torek mirno v Gosposodi zaspala, stara 73 let, gospa Josipina Jakac, roj. Colarič, mati znanega slovenskega akad. slikarja Božidarja Jakca. Pokopali jo bodo danes ob 4 popoldne.

† V Ljubljani je umrla gospodična Angela Brečelj. Pokopali jo bodo danes ob 4 popoldne.

† Na Hrušici pri Jesenicah je nenadoma umrla g. Bajer Angela, roj. Petek, soproga občinskega tajnika v Ribnici na Dolenjskem. Pogreb blagopokojne bo v četrtek, dne 18. t. m. ob pol 6 iz kapelice pri Sv. Križu v Ljubljani na pokopališče k Sv. Križu.

Naj jim sveti večna luč! Zalujocim naše iskreno sožalje!

Osebnosti

— Iz vojaške službe. Izpit so napravili za čin rez. veterinarskega podporočnika kaplar-dijak Vladimir Horvat in Zdravko Smrček; za zvanje rez. nižjega voj. tehn. uradnika IV. razr. inž. tehn. stroke kaplar-dijak Josip Radišič; za čin kapetana korvete poročnik bojnega broda I. razr. Boris Slavik in za čin konjeniškega podporočnika narednik Anton Gregorinčič. — Imenovan je za uradniškega pripravnika v VIII. pol. skupini pri 9. oddelku voj. tehničnega zavoda strojni inženir Miloš Vukadin. — Upokojen je višji godbenik III. razr. godbe 15. pešpolka Branko Stankovič.

Vsako disharmonijo življenjskih funkcij takoj v začetku normalizirajte z našo najboljšo in najbolj zdravo prirodno mineralno vodo

ono z rdečimi srci, RADENSKO!

— Meddruštveni odbor na univerzi v Ljubljani nas prosi za objavo sledečega: Vprašanje glede plačevanja šolnin in taks je dosedaj še nejasno, ker finančni zakon še ni izšel in rektorat o amandmanu, ki ga je vlada predložila skupščini o novem plačevanju šolnin in taks, še ni obveščal. Meddruštveni odbor bo stopil v stike z »Akcijom odborom v Belgradu in »Interklubom« v Zagrebu, da dobi točne podatke o stanju, ki vlada v tem pogledu v Belgradu in Zagrebu. Zato poziva Meddruštveni odbor akademike, da zaenkrat ne plačajo prvega obroka šolnine in počakajo, da se stvar uredi. Meddruštveni odbor bo storil potrebne korake, da bo onim akademikom, ki so plačali kolek 100 Din, oziroma celotno šolnino po stari uredbi, preveščen povrnjen ali vstet v šolnino.

— Za rekrute-dijake, ki niso odslužili kadrovskega roka zaradi bolezni do prekoračenega 27. leta, oziroma rekrute, katerim je bila vojaška služba na temelju zdravniškega spričevala odložena do dovršenega 25. leta, je z naredbo ministrstva vojske in mornarice točno določeno, kako morajo postopati v bodoče eni in drugi. Zadevno rešenje je objavljeno v »Službenem vojnem listu« na strani 269—270, ki je interesentom na vpogled pri pristojnih vojnih okrožjih in na vseh orožniških postajah. — Rekruti-dijaki, ki so študirali medicino na državne stroške, morajo predložiti takoj po dovršenih študijah svoje prošnje za odsluženje kadrovskega roka načelniku sanitetnega oddelka ministrstva vojske in mornarice v Belgradu in ne več pristojnemu vojnemu okrožju, kakor doslej. Glej »Službeni vojni list« stran 275.

— Velikonočna številka »Naše Zvezdec«, dijaškega verskega lista, izide v soboto, 20. t. m. Obsega osem strani in razen zanimivih odlomkov »Zingarije oz. Fantov s fars«, predstavlja celoto zase. Zato opozarjamo na to številko tudi tiste, ki sicer na list niso naročeni, pa si za praznike žele lepega, velikonočnega čtiva. Zaradi polovičnega obsega, stane ta številka 1 dinar, česar naj poverljiviki ne prezre. Prodajajo jo poverljiviki in trgovci Stijiljot ter Vera Remec.

— Breskev in marelice. Navodilo, kako ju vzgajamo in oskrbuje. Priredil M. Humek, sadjarski nadzornik v p. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani, 1922. Strani 51. Cena 10 dinarjev. — Malokateri naših sadjarjev zna pravilno gojiti in ravnati z breskvijo in marelico, ki pa rodita izmed vseh sadnih vrst najplemenitejši sad, ki je izbornega okusa, jako primeren za pripravo raznih sadnih izdelkov (marmelad), konzerviranje itd. V vsestransko temeljito predelani knjižici, nam pisatelj opisuje, kar je potrebno vedeti o vzgoji, podlagi, sortah, oskrbovanju, gnojenju, boleznih in vlaganju breskevke in mareličnega sadu. V prvem delu se peča s pridelovanjem in negovanjem breskve, v drugem o vzgajanju marelice. Knjižica je okrašena z 22 slikami med besedilom in 2 barvanima prilagoma. Kdor goji to zlahko drevo, mora to knjižico poznati.

— Od danes naprej je v prometu letošnje, iz specialnega glada izdelano, **bok pivo** pivovarne Union. Ne pozabite ga pokusiti in Vam bo gotovo prav dobro ugajalo.

— Jutrjanja slana. Zadnja dva dni je živo srebro zdrknilo v termometru na ničlo in celo pod ničlo. Oba dneva se je letos pojavila prva slana, ki pač še ne škoduje. Včeraj jutraj je zunaj v stoječih posodah celo zamrznila voda. Podnevi je bilo sončno in močno vetrovno vreme. Glede nedeljskega viharja je treba omeniti, da je brzina vetrovnih struj v višini nad 1000 m znašala od 100 do 140 km na uro. V nižini je vihar dosegel urno brzino do 50 km, kajti mnogi gozdovi zelo ovirajo vetrove v njih brzini.

— Na 2 leti robije obsojen tat. Pred malim kazenskim senatom je stal včeraj 32-letni oženjeni delavec Lojze Debeve, stanujoč v Dravljah, ki je znan kot drzen vlomilec v stanovanja, odkoder najraje odnaša različno moško in žensko perilo ter obleko. Državni tožilca ga je obtožili starih večjih in manjših vlomov. Bogat plen je septembra lani odnesel iz stanovanja Neže Arkove v Ljubljani. Za 3000 Din perila in obleke je nabral in

odnesel domov. Lojze je nepoboljšljiv tat. Bil je že 7 krat kaznovan zaradi tatvine, enkrat celo na 3 leta robije. Včeraj pa je bil obsojen na 2 leti robije. Tatvine je odločno tajil in navajal svoj alibi, ki mu ga na sodišče ni verjelo.

— V Službenem listu kraljevske banske uprave dravske banovine od 17. t. m. je objavljena »Uredba o posebni pogodbi med poštnimi in telekomunikacijskimi upravami Grčije, Rumunije, Češkoslovaške, Turčije in Jugoslavije o sodelovanju v področju pošte in telekomunikacij«, dalje »Uredba o nadzorstvu nad zavarovalnimi podjetji«, »Prepoved uvoza lovskih strelnih kapic«, »Izprememba o vozni in prevoznih ugodnostih«, »Brzojavni promet s Španijo«, »Znižane brzojavne pristojbine med Jugoslavijo, Grčijo in Češkoslovaško«, »Odločbe občne seje državnega sveta: razlaga odločbe št. 31.130-IV; — razlaga točke 6. člena 145. carinskega zakona; — razlaga prejšnjega tretjega odstavka člena 23. zak. o drž. trošarin; — razlaga člena 63. zakona o taksoh oz. člena 22. zak. o državnih trošarin, taksoh in pristojbinah«, »Uredba o dopolnitvi uredbe o občinskih uslužbenih« in »Objave banske uprave o pobiranju občinskih davščin v letu 1937-38, in sicer za občine Ajdovec v novomeškem okraju, Arčice v brežiškem okraju, Cerknica, Kočevje-okolica, Log. Mokronog, Slov. Bistrica, Sv. Jurij pri Celju-okolica, Skale v slovenjegraškem okraju, Smartno v ljubljanskem okraju, Smartno pri Litiji in Teharje.

— Proti zaprtju in težavam zaradi hemoroidov veljajo že več let kot dobro sredstvo Leopileur zaradi svojega točnega učinka, ki je brez bolečine in nikoli ne odpravi, zaradi popolne neškodljivosti in ker se tudi po trajni uporabi njihova učinkovitost ne zmanjša. Dobiva se v vseh lekarnah. Oglas reg. S. br. 3236, dne 19. II. 1936.

— Da boste stalno zdravi, je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvic, srca, proti kamnom, sklerozi, sečnim kislini in sl. Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

Ljubljana

V četrtek, 18. marca

Gledališče

Drama: Četrtek, 18. marca: »Dež in vihar«. Red. Četrtek. — Petek, 19. marca: »Dr. Izven. Gostovanje g. Markovića.

Opera: Četrtek, 18. marca: »Navihanka«. Opeteta. Izven. Cene od 30 din navzdol. — Petek, 19. marca ob 15: »Lucia di Lammermoor«. Izven. Gostovanje tenorista g. Rijavca Josipa. Cene od 30 din navzdol. — Ob 20: »Sv. Anton vseh ljubljenskih patron«. Izven. Cene od 30 din navzdol.

Ljudski oder

Ljudski oder ponovi na praznik sv. Jožefa ob 17. v franciskanski dvorani Drabosnjakovo: **Igro o izgubljenem sinu**. Pri igri sodeluje Akademski pevski kvintet in Šentpeterski šramel trio. Predprodaja vstopnic v pisarni Pax et Bonum v franciskanski pasaji.

Predavanja

V. znanstveno predavanje Prirodoslovnega društva v Ljubljani bo drevi ob 18 v predavalnici mineraloškega inštituta na univerzi. Predaval bo g. prof. E. Schmid iz Münchena o temi »Kemistični ustroj nativne celuloze in drugih polimernih ogljikovih hidratov«. Dostop vsakomur brezplačno.

Prireditve in zabave

Današnja produkcija drž. konservatorija ljubljanskega, IV. v okviru tedna »Učite se glasbe«, je preložena na ponedeljek 22. t. m. ob 18.15, kar prav posebno opozarjamo.

V franciskanski dvorani bodo uprizorili franciški križarji versko legendo Pila t. Predstave bodo na cvetno nedeljo ob pol 6, na veliko sredo in četrtek ob 8, na velikonočni ponedeljek ob pol 6. Vstopnice v predprodaji v pisarni: Pax et bonum.

Sestanki

Zveza akademsko izobraženih žen bo imela svoj redni letni občni zbor v nedeljo 21. marca ob 10.30 v klubski sobi kavarnе Union. Na dnevnem redu poročilo odbora.

Občni zbor društva »Bogomile« bo na praznik sv. Jožefa 19. t. m. ob 17 v Domu služkinj v Križevniški ulici po običajnem sporodu in z razgovorom o morebitni razdržitvi. Vse članice naj se tega zborovanja gotovo udeležijo.

Krajna protituberkulozna liga v Ljubljani ima redni občni zbor v soboto 20. marca v posvetovalnici mestnega poglavarstva.

Slovensko stenografsko društvo vabi na občni zbor, ki bo v nedeljo, dne 21. marca ob 10 dopoldne v Trgovski akademiji.

Naše dijaštvo

Ker se z 20. marcem začne velikonočne počitnice, je na praznik sv. Jožefa ob 11 zadnja redna akademska služba božja pri oo. franciskanih. Pevska vaja za to sv. mašo je na praznik ob 10. Vabljeni vsi pevci in pevke.

Kino

Kino Kodeljovo: »Bila sem špijonka« (Konrad Veidt) in »Iglu«. Cene znižane.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa cesta 41; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4, in mr. Ustar, Selenburgova ulica 7.

Poizvedbe

Zgubila se je moška zapetna ura. Pošten najditelj naj jo odda upravi »Slovenca« proti nagradi.

Fantovska akademija

Lep je spored fantovske akademije, ki bo jutri na praznik sv. Jožefa ob pol 11 dopoldne v novi Franciskanski dvorani. Pevci — člani katoliških društev so za to prireditve sestavili dober moški zbor, ki bo zapel prelepo Vodopivčovo pesem: Najvišji Vsemogočni Bog, Aljažev: Zakipi duša, koroško narodno: Čej so tiste stezice, in s spremljevanjem orkestra prelepi Psalm 83, ter Aklamacije. Mladci bodo nastopili ob spremljavi orkestra kot »Božji muzikantje«. Pa tudi orkestralne, recitacijske in simbolične točke bodo zadovoljile. Vstopnice za sedeže po Din 10, 8, 6, 5, 4, stojišča po Din 2, in sporedi so na razpolago v pisarni »Pax et bonum« v franciskanski pasaji — vhod iz franciskanske ulice, na dan akademije pa od 9 dalje pri blagajni franciskanske dvorane.

1 Maša za turiste in izletnike bo v kapeli Vzajemne zavarovalnice jutri, na praznik svetega Jožefa, ob pol sedmih; na cvetno nedeljo pa ob četrta na sedem.

Plašč, paletot, kostum

Vas elegantno obleče, ako si ga za pomlad izberete iz velike, priznane prvovrstne zaloge

tvrške **Lukič, Stritarjeva ulica**

Maribor

m Na praznik sv. Jožefa bo v stolnici ob pol 10 po slovesnem vohu prevzvišenega knezoškofa najprej pridiga, nato pa pontifikalna sv. maša, med katero podeli lavantinski vladika letošnjim novomaterkom drugi višji red ali dijakonat.

m Za begunce iz zasedenega ozemlja bo imel g. župnik Josip Budin postne govore v dneih 18. in 19. in 20. marca v tukajšnji stolni in mestni župni cerkvi po večernem sv. blagoslovu ob 18.

m 35 letnico svojega gledališkega udejstvovanja bo proslavil v nedeljo mariborski igralec in režiser Pavel Rasberger. Zvečer bo v gledališču krstna predstava njegove nove operete »Rdeči nagejlni«.

m Potrebna cestna zveza. Od Sv. Petra pri Mariboru do Grušove je izpeljana lepa nova cestna zveza. Potrebno bi bilo sedaj še, da bi se od te ceste zgradil še odcep proti Zimici, ki je do sedaj brez vsake zveze s svetom.

m Radi preslabih cest v Avstriji... Mariborski hotelir g. Zemljč je bil v zvezi z družbo »Deutsches Reiseverkehrs-bureau, Berlinc, ki je nameravala v letošnjem poletju urediti avtobusni prevoz letoviščarjev iz Berlina na naš Jadran. Ti Berlinčani bi prenočevali tudi v Mariboru, in sicer bi prispela vsak teden dva ogromna avtobusa s 150 gosti. Te dni pa je nemška družba dogovor odpravila z motivacijo, da so ceste preko Avstrije za njene ogromne avtobuse prešle in preozke. Kaj bi šele bilo, če bi Berlinčani zvedeli, kakšne so naše ceste...

m Velikonočni izleti Putnika. Od 25. marca do 3. aprila z novim luksuznim avtobusom v Rim. Cena kompletne aranžmana 2400 din za osebo. Od 27. do 30. marca z avtobusom v Benetke. Cena le 900 din. Od 28. do 29. marca dvodnevni izlet v Gracce; cena z vizumom vred 110 din za osebo. Prijave pri »Putnik« na Aleksandrovi c. 35.

m Ljudska univerza. Prireditve v petek radi praznika odpade. V ponedeljek predava univ. profesor Vavlar Burian iz Ljubljane o temi: Ob stolnici Kollarjeve slovenske vzajemnosti.

m Potovanje v Francijo. Marsikdo, ki namerava potovati letos na svetovno razstavo v Pariz, bi rad hitro obnovil svoje znanje francoščine ali se naučil najpotrebnejših besed in izrazov za vsakdanjo rabo. V to svrbo bo otvoril francoski krožek 2. aprila poseben tečaj. Pouk se bo vršil ob torkih in petkih od 18.30 do 19.30 (ura se na željo udeležencev lahko spremeni) v pritličju realne gimnazije. Prijave naj se pošljejo z dopisnico na naslov: Francoski krožek v Mariboru.

m Ruska Matica v Mariboru se zahvaljuje vsem, ki so pripomogli k uspehu Ruskega večera dne 6. marca.

m Cerele français. Odbor društva ponovno vabi vse člane na občni zbor, ki bo drevi ob 18.30 v društveni čitalnici, Gregoričeva ulica 4.

m Smučsko prvenstvo Mariborske zimskošportne podzveze v letu na 18 km bo v nedeljo, 21. t. m., pri Senjorjevem domu na Pohorju. Udeležo se ga možva in poedinci skoraj vseh včlanjenih klubov.

m Smrten padev. V Lokavcu pri Sv. Ani v Slovenskih gorah se je smrtno ponesrečil 56-letni posestnik Jožef Triller. Pokojnik se je v skednju povzpel na pod, da bi pripravil živinsko krmo. Radi nepredvidnosti pa so se mu izpodmaknile deske ter je padel 4 m globoko na skedenj, deske pa na njega. Pri padcu je udaril z glavo ob pod. Kljub zdravniški pomoči je Triller nekaj dni po nesreči umrl. Zapuška ženo in nedoletnega sina.

m Tajna razprava radi komunistične propagande. Pred velikim senatom mariborskega okrožnega sodišča se je vršila včeraj dopoldne tajna razprava proti 23 letnemu brezposelnemu strojniku Josipu Kogejju iz Ptuja in 22 letnemu delavcu Josipu Korošcu iz Krčevine pri Ptuj. Oba sta prišla na zatožno klop radi komunistične propagande. Kogej je znan komunist, ki je bil pred tremi leti že obsojen na poldrugo leto ječe. Lansko leto se je na predavanju »Svobode« v Ptuj seznanil s Korošcem ter ga pridobil za komunistične ideje. Preskrbel mu je komunistični propagandni material, ki ga je Korošec razdeljeval, ter letake, ki jih je lepil po Ptuj. Korošec je pred sodniki vse priznal, Kogej pa vse tajil. Sodba je bila razglášena javno: Josip Korošec je bil obsojen na 1 leto in 8 mesecev robije ter 600 dinarjev kazni in izgubo častnih pravic za dobo 3 let; Josip Kogej je bil oproščen.

Celje

c Obrtniški praznik. Slovensko obrtno društvu v Celju proslavi jutri, v petek, na praznik sv. Jožefa, svoj tradicionalni obrtniški praznik. Ob 8 zjutraj bo v župni cerkvi sv. Daniela sv. maša za celjska društva, pri kateri bo prepeval pevski zbor »Ojlika«. Po sv. maši bo kratek družabni sestanek za člane društva v restavraciji Evropa.

c Slovensko obrtno društvo v Celju bo imelo danes ob pol 8 zvečer v Obrtnem domu v Celju svoj 45. redni letni občni zbor.

c Gostovanje Akademskega pevskega zbora. Na vokalnem koncertu v Marjini cerkvi, ki ga bo v soboto izvajal Akademski pevski zbor slovenske univerze, bomo slišali večno žive kompozicije Jakoba Gallusa, skladatelja svetovnega slovesa. Iz pesmarice Primoža Trubarja bomo slišali 5 pesmi, katere je stilno priredil g. prof. Matija Tomc. — Preskrbite si vstopnice za ta veliki koncert že v predprodaji v knjižarni Goričar.

c Celju — ugodnosti § 11 želez. tarife! Lansko leto je bilo Celje uvrščeno v turistične kraje. Mnogi so mislili, da bo s tem imenovanjem dobilo Celje velike ugodnosti § 11 želez. tarife, ki bi obstojale v tem, da bi bila vozna karta, kupljena za Celje, po 7-dnevnem bivanju veljavna kot povratna karta, odnosno da potovanje v Celje za letoviščarja stane le polovico normalne cene. Največja ovira, da ni dobilo Celje te ugodnosti je ta, ker nima še povsem moderno urejenih kopalšč in hotelov in nima 700 m nadmorske višine Zveza za tuiski promet v Sloveniji in mariborska tujskoprometna zveza sta na svojem zborovanju priporočili takojšnjo revizijo predpogojev § 11 želez. tarife, zlasti ukinitev zahtev, da mora imeti kraj 700 m nadmorske višine, če hoče uživati to ugodnost. Tudi celjsko olepševalno društvo in tujskoprometno društvo je s svojega zadnjega občnega zbora prosilo bansko upravo, da na merodajnih mestih pokrene hitro rešitev revizije določbe te tarife.

c Kino Metropol. Danes zaradi izredne dolžine filma predstave ob 16.15, 18.30, 20.45 »Upor na ladji Bounty« (Meuterei). Ob 14 matineja »Skrajnatek poje žvrgoli...« Cene prostorom pri matinejskih predstavah so določene po din 3.50, 5.50 in 6.50.

Jesenice

Danes ob 20 v Krekovem domu kino »Izdajalec«. Igra poznani igralec Vili Birgel.

Gospodarstvo

Narodna banka in kmetijski kredit

Na obnem zboru delničarjev Narodne banke dne 7. marca 1937 je imel daljši govor tudi glavni ravnatelj Poštne hranilnice dr. Mil. Nedeljkovič ter smo delno že prinesli njegova zanimiva izjava. Danes prinašamo še konec njegovih izjav.

Narodna banka ni danes samo centralni kreditni vir za ves naš narod in vso našo državo, ampak je tudi izrazito državni organ za upravljanje narodne valute in izvajanje kreditne politike. Ona, Narodna banka namreč, tvori danes skupaj z Državno hipotekarno banko, Pošto hranilnico in Privilegirano agrarno banko smiselno izdela instrument državne gospodarske kreditne politike. To pomeni, da mora tudi ona imeti enako razumevanje in smisel za sodobne probleme celokupnega našega narodnega gospodarstva in za vse panoge naše gospodarske politike, ne pa da tudi še dalje ostane skoraj izključno samo banka ožje skupine poslovnih ljudi.

Kot narod živimo pretežno od poljedelstva in da zavisi dohodek 95% našega prebivalstva, neposredno ali posredno, od poljedelstva in njegovega stanja. Logično je, da se mora posvetiti proučevanju in izboljševanju te najvažnejše produktivne panoge našega narodnega gospodarstva največja pažnja celokupnega našega naroda in njegovega vodstva. Pa ne samo to, da smo mi danes tako zelo odvisni od našega poljedelstva, ampak tudi za celo dogledno bodočnost se nam obeta ta odvisnost. Mi smo nekaj, pred 50 leti, pa tudi še do nedavno verovali, da lahko razvijemo našo industrijo tako, da nam postane glavni vir našega blagostanja, kot je bila postala za Anglijo, Nemčijo, Združene države Severne Amerike itd. Danes imamo že prečiščene pojme in velike svetovne izkušnje, da je razvoj industrije združen z mnogoštevilnimi pogoji, in prvi vrsti z zagotovljenimi domačimi in tujimi tržišči.

To pomeni, da ni upanja, da bi nas mogle materialno skoro izveči te ostale vrste delavnosti in da moramo uvideti, da je za nas kot celoto, narod in državo kmetijstvo resnična »alma mater«, mati hraniteljica. Zato je popolnoma logično, da posvetimo njegovemu nepredku, povečanju njegove proizvodnosti in donosnosti največjo brigo in skrb.

Toda kmetijstvu so te brige in skrbi nujno potrebne, ker se nahaja v obupno težkem položaju in je povrh vsega še skrajno zanemarjeno in pozabljeno.

Težko stanje našega kmetijstva datira se od prevrata. Začelo se je z razvrzanimi temelji našega kmetijstva. V kratki dobi visokih cen za poljedelske proizvode, ki je takoj zatem sledila, se je začelo stanje našega kmeta nekoliko boljšati, toda kmet se je moral hkrati tudi zadolževati, da je lahko obnovil svoj živi in mrtvi inventar in si dokupil zemljo za obdelovanje. Zadolžil se je v cenah dinarjev, plačeval pa je visoke cene za vse, kar je kupil, ker je bil prepričan, da bodo tudi njegovi proizvodi obdržali visoko ceno.

Situacija pa se je kmalu spremenila z nastopom velike svetovne agrarne in tej sledeče splošne gospodarske krize, ki je trajala skoraj celo desetletje. V tem času se je stanje našega poljedelstva in naših kmetov popolnoma upropastilo. Nizke cene žitu so prislile manjša kmetijska gospodarstva, da odprodajo svojo živino in prenehajo nabavljati najpotrebnejše orodje; ko pa tudi to ni pomagalo, so kmetje zapadli v velike odušne dolgeve (ker so jim bila kot menično nesposobnim vrata Narodne banke in drugih solidnih denarnih zavodov vedno zaprta). Med krizo so cene vsem dobrinam v prometu, najbolj pa poljedelskim pridelkom, jako padle (za rastlinske pridelke in živino za polovico, za industrijske izdelke za tretjino, dočim se je vrednost denarja v istem razmerju dvignila (za kmeta torej podvojila). Zato so se tudi dolgovci z obrestmi, ki so bili napravljeni v času visokih cen, avtomatično podvojili. Poleg tega so se pa javne davjate še dalje zviševale, tako da so v času, ko je bila stiska najhujša, dosegle največjo višino. Vse to je moralo izčrpati naše poljedelstvo, ki je v sled navedenih okoliščinah zašlo v današnji težki položaj.

Ta položaj se lahko v nekoliko potezah oriše takole. Od skupnega kmetijskega prebivalstva petina nima več nobene svoje zemlje, ampak živi od dneve, službe ali zunaj na tujih posevstvih. Dve tretjini samostojnih kmetijskih gospodarstev imata manj kot 3 hektarje orne zemlje, 70% ima manj kot 5 hektarjev zemlje. Število živine na teh gospodarstvih se je tako zmanjšalo, da se zemlja slabše orje in manj gnoji. Z anketo se je ugotovilo, da v vseh krajih naše države polovica malih kmetijskih posestev nima polne polne vprege ali sploh nima nobene uprjene živine, ampak si jo izposoja in to kasneje z delom ali žitom odplača. So tudi cele vasi, kjer polovica ali celo tri četrtine kmetov nima svojega pluga, niti ne lese-

nega, ampak si se to izposoja ali pa z motiko obdelujejo svoje njive. Ugotovljeno je, da je pri nas še nad 300.000 lesenih plugov v rabi, in sicer ne zaradi kulturne zaostalosti, ampak zaradi obubožanja malega kmeta. Posledica tega je, da daje zemlja vedno manjši donos. Na številnih anketah je bilo ugotovljeno, da so mnoga gospodarstva imela letos vsega 6—7 q pšenice na 1 ha, dočim so imela še pred 10 leti 12—15 q; so pa celo kraji, kjer je donos žetve po ha danes še mnogo manjši.

Skupni dohodek našega poljedelstva je upadel v poslednjih 10 letih za celo polovico, računano po glavi prebivalstva zaradi močnega naravnega prirastka pa za dve tretjini (naše prebivalstvo se pomnoži letno za kakih 200.000 duš; od zedinjenja do danes smo se pomnožili za 3.000.000 duš). Z naraščanjem prebivalstva in upadanjem donosa žetve nam preti še nadaljnje obubožanje našega kmetijskega prebivalstva.

To je že sedaj po svoji ogromni večini siromašno. Zato je njegova prehrana padla do kritične točke ter se opaža previsok odstotek obolenosti in umrljivosti tako pri odraslih, a še bolj pri otrokih. Težke gospodarske, zdravstvene in kulturne razmere na naši vasi lahko odjeknejo tudi v ekstremnih političnih in socialnih pokreth.

Vse to nas mora zanimati tako z državnopolitičnega, kot tudi z gospodarsko-političnega stališča. Če je poljedelstvo pri nas tako propadlo, da zemlja ne more več hraniti svojega gospodarja, nego da se mora ta navzile vsem dohodkom in postranskim zaslužkom zadolževati, naposled pa celo propade, tedaj nastane vprašanje, kje bomo našli možnost prehrane in obstanka za take mase naroda. Ali moremo pred takimi izgleidi, ki jih ima najvažnejša panoga našega narodnega gospodarstva mirno gledati v našo finančno in kulturno bodočnost in varnost?

Ugotovili smo že prej, da ne moremo iskati izhoda v razviku industrije do te mere, da bi ona prevzela in prehranjevala vse naše siromašno kmetijsko prebivalstvo. Kakoga drugega izhoda pa tudi ni. To pomeni, da je edini izhod, ki nam ostane, ta, da se znova poprimemo našega poljedelstva in povzdignemo z osredotočenimi napori njegovo produktivnost in rentabilnost, tako da nas lahko hrani, brani in kulturno dvigne.

Sredstva, ki bi jih bilo treba porabiti za povzdigo našega poljedelstva, so različna. Ne bom jih tu našteval v vsem obsegu, ker bi to moral biti predmet nove, temeljito izdelane narodne agrarne politike, ki bi jo izvajale država, banovine, občine in vsa društva ter organizacije zasebne iniciative. Tu se bom zadržal samo pri enem sredstvu, ki nas udelega na tem zboru bližje zanimati, in sicer pri odgovarjajoči kreditni politiki zlasti Narodne banke.

Zboljšanje narodnega gospodarstva z ugodnimi in cenitimi krediti je osnovna dogma naše Narodne banke. Po mojem mnenju kredit ni neko čudežno sredstvo, da bi samo on — pa če bi bil tudi najcenejši — lahko kogarkoli dvignil: to se najbolje vidi pri naši donatni industriji. Če pa so podani drugi pogoji, lahko cenen, ugoden in izdaten kredit mnogo pripomore, da se dvigne ena ali druga gospodarska panoga. Ta kredit mora danes dati naša Narodna banka in to naši najštevilnejši in najvažnejši temeljni panogi gospodarstva, našemu poljedelstvu. Narodna banka ima za to vse zakonite možnosti: naš kmet je danes sposoben, da se menično zavezuje, Narodna banka je z zakonom pooblaščen, da sprejema v reškompt njegove menice, potem Zveze kmetijskih združenj in potem Privilegirane agrarne banke, za enkrat do 25% zneska skupnega svojega meničnega portfelja, kar pomeni, da lahko za enkrat prevzame v svoj portfelj kmetijskih menic za preko 400 milijonov dinarjev, torej osemkrat več kot jih ima danes; za to ima pa tudi zadosti možnosti po stanju svojega zalega in deviznega kritja. Čim jasneje se bo ta dolžnost Narodne banke, da kreditira v pravem sorazmerju tudi naše poljedelstvo, precizirala v zavesti uprave same in v zavesti vsega naroda in državne uprave, tem bolj se bo morala povečavati ta kvota, določena za poljedelski kredit. Zlasti še, ker se je danes popolnoma prečistilo vprašanje o tem, da kmetijske menice ni ne zaostajajo niti po svoji notranji vrednosti (solidnosti), niti v pogledu likvidnosti za trgovskimi, industrijskimi, rudarskimi in bančnimi menicami, ki jih ima Narodna banka v svojem portfelju. Te »poslovne« menice so že davno izgubile svoj mitološki prestiž kot »papir, ki se hitro in z lahkoto pretvori v zlato«, ali ki se vsaj plača v navadnem papirnatem denarju. Nasprotno je znano, da se ogromna večina teh menic podaljša čela desetletja, o njihovi solidnosti pa govori najboljše odposli, ki so jih Narodna banka in drugi denarni zavodi morali zaradi njih izvršiti in ki znašajo stotine in stotine milijonov.

Blagovest božjega kraljestva, Oče naš, Pavlovo doživljanje, V Kristusu, Liturgično občestvo, Zupnja v organizmu mističnega telesa, Ljubzenska in pravna Cerkev nad vse pa »Cerkev in osebnost« ter poglavje »Veliki inkvizitor«. Poglavje »Mistično telo in krščansko življenje« pa v novi luči podaja jedro vsega duhovnega življenja in asketike; k temu cilju je usmerjena vsa knjiga.

Nastala je knjiga v stiku z akademsko mladino in z izobraženci. Zato je resnično napisana živo, za življenje in je zmožna buditi življenje. Kdor jo bo prebral, bo živo spoznal, da je versko vprašanje cerkveno vprašanje, vprašanje verskega življenja pa vprašanje življenja s Cerkvijo.

Brez dvoma bo knjiga ustregla ne samo slovenskemu občinstvu, marveč vzbudila pozornost tudi v inozemstvu, ker še noben narod nima podobne knjige o tem modernem predmetu.

Založila je knjigo Jugoslovanska knjigarna. — Cena lepo vezani knjigi je 60 din (broširani 52 din).

Četrta knjiga Lavtizarjevih Smarnic:

„Marijina božja pota v Evropi“

(Jugoslovanska tiskarna 1937. S liko Matere božje v Kokarjih v Savinjski dolini, fotogr. župnik Franc Stiglic. Glasbeno priloga »Karkoli rožje« je polja. 152 strani velike osmerke. Vezana v rdečo platno 35 din. Dobiva se pri župniku Jos. Lavtizarju v Râteah na Gorenjskem in v vseh knjigarnah.)

V predgovoru čitamo:

»Pričujoča četrta knjiga je zadnja knjiga Smarnic: »Marijina božja pota v Evropi. V vseh štirih knjigah je opisanih 124 svetišč Matere božje in sicer: 60 slovenskih, 10 hrvatskih, 1 ozrsko, 3 poljske, 3 ruske, 3 češke, 17 nemških, 6 francoskih, 13 italijanskih, 6 španskih in 2 portugalskih. Izmed vseh 124 svetišč jih je pisatelj veliko osebno obiskal. Slovenska božja pota so večinoma vsa opisana. Koncu četrte knjige je dodan abecedni izkaz o vsebini vseh štirih knjig. V letošnji zadnji knjigi bomo čitali o sledečih slovenskih Marijinih cerkvah:

Pa če poleg vsega tega ene v načelu lahko služijo za kritje bankovcev Narodne banke, zakaj bi ne mogle vsaj v isti meri tudi kmetijske menice, ki imajo za svoje kritje vse ono, kar rodi po naših poljih in njivah, naš vsakdanji kruh? Sicer smo pa videli iz samih izjav današnje uprave Narodne banke, da nameni njene emisije in kreditne politike niso samo valutno politične, ampak tudi ekonomsko politične narave. Tu pa je ogromna panoga našega gospodarskega življenja, kjer je tudi treba, da se ti principi iskreno in od srca porabijo.

Konkretno govoreč, danes pri zaključku likvidacije starih kmetijskih dolgov, kontrahiranih pretežno pri zasebnih upnikih in zasebnih bankah, pod znano težkimi pogoji, se nam odpira aktualni problem novega kredita za poljedelstvo. Ta novi kredit lahko nudi danes našemu poljedelstvu samo naša Narodna banka, in to od nje danes zahteva ves naš narod z vso pravico.

★

Odlog plačil je dovoljen Ljudski posojilnici v Oplotnici za 6 let od 8. februarja 1937 dalje, za dolgove pred 21. decembrom 1936, obrestna mera znaša 2% od 21. decembra 1936 dalje, nadalje Hranilnici in posojilnici pri Sv. Antonu v Slov. gor. r. z. z. n. z. za 6 let od 31. decembra 1936 dalje, za vloge do 2. avgusta 1934, obrestna mera znaša 2%.

Nova zadruga. V zadrugi register je bila vpisana Uranija, gospodarska in podporna zadruga ljudskih prosvetnih društev, r. z. z. o. z., načelnik Kralj Ivan.

Vpis državnih blagajniških zapiskov. Do 2. februarja 1937 je bilo vpisanih od tranše 500 milj. din že za 220 milj. din, do 9. februarja za 250, do 1. marca že 315, do 16. marca pa je bilo vpisanih skupno 400 milj. din. Zato se pričakuje, da bo do konca meseca marca vpisana vsa vsota 500 milj. din; tako bo torej tudi letošnja emisija imela popoln uspeh kot lanske.

Borza

Dne 17. marca 1937.

Denar

V zasebnem klinkingu je ostal angleški funt na naših borzah neizpremenjen na 237,20—238,80.

Avstrijski šiling je v Ljubljani popustil na 7,88—7,98, v Zagrebu in Belgradu na 7,80—7,90.

Grški boni so beležili v Zagrebu in Belgradu 31,50 denar.

Italijanske lire so nudili v agrebu po 2,25, v Belgradu po 2,30, španske pezete pa v Zagrebu 2,30.

Nemški čeki so v Ljubljani malo popustili na 11,97—12,17, v Zagrebu na 11,87—12,07, nadalje so beležili za konec marca 11,90—12,10, za sredo aprila 11,9250—12,250, za konec aprila 11,93—12,13, za sredo maja 12 denar, za konec maja 11,9350—12,1350, za sredo junija pa 11,94—12,14. V Belgradu so beležili 11,8796—12,0796.

Devizni promet je znašal v Zagrebu 3.123.523, v Belgradu 1.875.000 din. Efektin promet je bil v Zagrebu srednji, v Belgradu je znašal 2.210.000 din.

Ljubljana. — Tečaji s primom.

Amsterdam 100 h. gold.	2391.66—2406.26
Berlin 100 mark	1758.53—1772.41
Bruselj 100 belg.	736.94—742.01
Curih 100 frankov	996.45—1003.52
London 1 funt	213.46—215.52
Newyork 100 dolarjev	4343.50—4379.81
Pariz 100 frankov	200.87—202.31
Praga 100 kron	152.43—153.54
Trst 100 lir	229.24—232.32

Zurich: Belgrad 10, Pariz 20,13, London 21,4525, Newyork 439, Bruselj 73,95, Milan 23,08, Amsterdam 239,90, Berlin 176,55, Dunaj 80,70 (81,80), Stockholm 110,60, Oslo 107,80, Kopenhagen 95,75, Praga 15,30, Varšava 83,25, Budimpešta 86, Atene 3,90, Carigrad 3,45, Bukarešta 3,25, Helsingfors 9,465, Buenos-Aires 132.

Vrednostni papirji

Ljubljana: 7% inv. pos. 88—89, agrarji 54—56, vojna škoda promptna 420—425, begl. obv. 75—76, 4% sev. agr. 51—52, 8% Bler. pos. 96—97, 7% Bler. pos. 86,50—87,50, 7% pos. DHB 98—102.

Zagreb. Državni papirji: 7% inv. pos. 89 den., agrarji 54—57, vojna škoda promptna 422—425 (422, 4125), begl. obv. 76—79, 4% sev. agrarji 52,75—53,25, 8% Bler. pos. 96—97 (96), 7% Bler. pos. 87—87,50 (87), 7% pos. DHB 100 den., 7% stab. pos. 88,50 den. — Delnice: Priv. agrarna banka 216—220, Trboveljska 280—290, Nar. šum. 20 bl., Gutmann 40—42 (40), Isis 16 den., Osj. liv. 170 bl., Osj. sladd. tov. 195—200, Bečkerek 750 den., Dubrovačka 350—400 (375, 380), Jad. plov. 450 den., Oceania 250 den.

Belgrad. Državni papirji: vojna škoda promptna 425—426 (429, 425), 3. 425—428, begl. obveznice 78—78,50, dalm. agrarji 76,50 den. (76), 4% sev. agr. 53 den. (53,25), 7% Bler. pos. 89,50—90 (90, 88,50), 7% pos. DHB 103 bl. — Delnice: Narodna banka 7,275—7,375 (7,350), Priv. agrarna banka 217 denar.

1. Križanke v Ljubljani. 2. Lesce na Gorenjskem. 3. Triglavsko Mati božja. 4. Sveta Planina nad Zagorjem ob Savi. 5. Marija pomoč kristjanov v Vinjavi na Dolenjskem. 6. Fara pri Kostelu. 7. Mengore na Tolminkem. 8. Žihpolje pri Celovcu. 9. Zelezna Kapla na Koroškem. 10. Devica Marija v Pušavi nad Mariborom. 11. Devica Marija pri Gorci pri Mariboru. 12. Kokarje v Savinjski dolini. 13. Kalobje na Stajerskem. 14. Tinska gora v Zupnji Zibiki na Stajerskem.

Josip Lavtizar je s tem zaključil svoje opise Marijinih svetišč, ki bodo zmerom pričali veliko ljubezen in čaščenje njegovo. V svojih Smarnicah je zbral vsakovratne podatke, v svoje stavke je vložil mnogo znanja in živahnosti, pisal iz doživljanja in notranjega nagnjenja. Njegove 4 knjige so velik spomenik Marijinemu čaščenju v svetu in nosijo polno prirodnih in duhovnih lepot. Pisane so iz življenja in vere ter bodo v mnogem obogatile in poplačale čitatelja. Zato moramo biti hvaležni g. pisatelju, da nam je s svojo sposobnostjo odkril ta svet, ki ga poznamo le v malem. — Lavtizarjeve knjige so poseben vesel žarek v današnje dni.

Heinrich Kleist

Ivan Mrak od časa do časa poskrbi, da povsem ne pozabimo nanj. To pot se je lotil biografije Heinricha Kleista, čigar življenjsko pot je hotel podati v biografski tragediji. Napak bi bilo, če bi njegov poskus odklonili že vnaprej.

Tragedija, ki naj bi v nas zbudila občudovanje do glavne osebe ali vsaj naše priznanje pozitivnih lastnosti glavne osebe, je zgrešena, če nam to osebo karakterizira nepopolno ali celo negativno. V Mrakovem Kleistu smo spoznali veteranjaka, ki ga življenje zanaša sem in tja in ki vso svojo tragiko doživlja ob nerazumevanju in zavračanju njegovih del in v razočaranju vsled tega. Res skuša Mrak (zgodovinsko utemeljeno) Kleistov usodni korak opravičiti tudi z njegovim materialnim propadom, vendar je ta slika edini intermezzo, ki Kleistov

Žitni trg

Novi Sad. Pšenica: bč. potiska 164—166, bč., srem., slav. 156—158, ban. 154—158, vse po 78 kg. 2%. — Koruza: bč., srem. nova 83—84, ban. nova 82—83, srem. nova suš. Indija 92—94. Vse ostalo neizpremenjeno. Tendence čvrsta. Promet srednji.

Živina

SEJMSKO POROČILO IZ KRANJA 15. MARCA

Cene goveje živine so bile sledeče: voli I. vrste 5,25 Din, II. vrste 5 Din, III. vrste 4,50 Din za 1 kg žive teže; telice I. vrste 5 Din, II. vrste 5 Din, III. vrste 4,50 Din za 1 kg žive teže; krave I. vrste 4,50 Din, II. vrste 4 Din, III. vrste 3,75 dinarjev za 1 kg žive teže; teleta I. vrste 7 Din, II. vrste 6 Din za 1 kg žive teže; prašiči speharji 9 Din, prašiči pršutarji 7 Din za 1 kg žive teže.

Cene goveje živine so od zadnjega sejma nekoliko porasle. Cena volov I. vrste se je dvignila za 0,25 Din pri kg; prav tako se je dvignila tudi cena telic II. in III. vrste, in sicer za 0,50 Din pri kilogramu. Pri ostalih vrstah goveje živine so ostale cene v glavnem neizpremenjene.

Cena prašičev speharjev se je dvignila za 1 dinar, prašičev pršutarjev pa za 0,50 Din pri kg.

Goveje meso I. vrste 10—12 Din, II. vrste 8—12 Din, III. vrste 7—9 Din za 1 kg. Svinjina 16 Din, svinjska mast 19 Din, slanina 18 Din, čisti med 19 Din, neoprana volna 24 Din, oprana volna 32 Din.

Kmetijski pridelki: pšenica 200 Din, ječmen 170 Din, rž 180 Din, oves 160 Din, koruza 125 dinarjev, fižol 250 Din, krompir 70 Din, lucerna 1900 Din, Seno 75 Din, slama 50 Din, jabolka I. vrste 800 Din, II. vrste 700 Din, III. vrste 600 dinarjev, suhe češnje I. vrste 1000 Din, II. vrste 900 Din, III. vrste 800 Din, pšenična moka 320 dinarjev, koruzna moka 250 Din za 1 q.

Kamnik

Izročitev. poslov gasilske župe. Nedeljsko »Jutro« je objavilo poročilo o izročitvi poslov bivše gasilske župne uprave v Kamniku. K temu poročilu zaenkrat pripomnimo samo to, da g. Lah Miha ni prevzel poslov kot zastopnik gasilske zajednice v Ljubljani, temveč kot novoizvoljeni tajnik gasilske župe za okraj Kamnik. Zvezni odlikovanji pa g. Lah Miha ni poslal gg. Cererju Ant. in Fajdigi Fr. po svojem »hlapcu«, pač pa so svojem bratu, ki je delovodja. Navaditi pa se bo seveda treba, da bodo odslej ob priliki odlikovanj vse svečanosti i. dr. odpadle in da se podobne prilike ne bodo smatrale za bogve kakšen praznik, ker to je v interesu varčevanja.

Smrtna žrtev prelepa

V torek, dne 15. marca zvečer se je zbrala v gostilni Kovacev v Velovleku pri Ptuj manjša družba, med katerimi je bil tudi želarski sin Josip Rojs iz Vintarovega vrha. Ko so nekaj časa popivali, so se pričeli pretekati in sledil je pretep. Pretepači so pograbilili vse, kar jim je prišlo pod roko in tako je nekdo tudi iztaknil na dvorišču gnojne vile ter z njo začel udrihati po Rojsu, da je obležal v mlaki krvi in je kmalu izdihnil. Pokojni Rojs je že tretji brat, ki je prišel ob življenje na enak način.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Cetrtek, 18. marca: 12 Harmonika in citre (plošče) 12.45 Vreme, poročila — 13.30. spored, obvestila — 13.15 Operna glasba (Radjski orkester) — 14 Vreme, borza 18 Koncertne suite (Radjski orkester) — 18.40 Slovenska za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarč) — 19.30. Vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30. Nac. ura: Sportniki in vaje na orodju (S. Tončič) — 19.50 Zabavni kotiček — 20. Koncert Slovenskega vokalnega kvinteta — 20.45. Aford: Glasbena suita, (plošče) — 21. Bolan Adamič in njegov jazz orkester — 22. Vreme, poročila, spored — 22.15 Zvoki v oddih (Radjski orkester).

Drugi programi

Cetrtek, 18. marca: Belgrad-Zagreb: 20. Kvartet 20.30. Hebrejske pesmi — 21. Orkestralni koncert — 21.30. Narodne pesni — Dunaj: 19.25. Koncert po željah — 22.20. Italijanski in angleški nadragali — Trst-Milan: 17.15. Vokalni koncert — 21. Izra — 22.30. Prenos iz Amerike — Rim-Bari: 21. Opera »Francesca da Rimini« — Praga: 20.05. Baletna glasba — 21.05. Piznino — Varšava: 20.30. Poljske narodne — 21.05. Poljski skladatelji — 21.55. Poljski plesna glasba — Königsberg: 21. Tenoristi Völker poje — Bratislava: 20.10. Pesmi obeh nemških pokrajini — Lipsko: 20.10. Delavski koncert — Moskva: 20.10. Vojaki večer — Bernau: 20.10. Plesna glasba — 21.05. Klasična in romantična glasba — Strassburg: 21.30. Vojška godba.

Mariborsko gledališče

Cetrtek, 18. marca ob 20: Čevljar Anton III. Red C. Zluzane cene. Petek 19. marca ob 15: »DR«. Zluzane cene. — Ob 20. Ciganski priinas, Globoko zluzane cene. Zadržni.

Kulturni obzornik

Kristus v Cerkvi

Napisal dr. Franc Grivec.

Naslov označuje vsebino. Nauk o Kristusovi Cerkvi je na nov mikaven način podan v duhu Kristusove ideje o božjem kraljestvu in na podlagi glavne Pavlove misli, da v Cerkvi živi Kristus in po njej oživlja človeštvo.

Prvi del razpravlja o notranji zvezi božjega kraljestva s pojmom Cerkve in z duhovnim življenjem. Središče tega je poglavje o Gospodovi molitvi. Polovico vsega obsega je tretji del knjige o Cerkvi kot mističnem telesu Kristusovem v duhu vodilne misli apostola Pavla. Kakor prvi tako je posebno ta del notranje zvezan z naukom o Cerkvi in tako natančno obdelan, kakor ga ne nudi nobena inozemska knjiga. Zato bo zlasti ta del duhovnikom in bogoslovcem bogato nadomeščal inozemske znanstvene in poljudne, strokovne in asketske knjige o tem predmetu; a hkrati je tako usmerjen, da ga bodo tudi izobraženi laiki lahko in z užitkom brali.

V drugem in kratkem četrtem delu so živahno in jedrnatno podana izbrana poglavja navadnega nauka o Cerkvi, njeni organizaciji in nepremagljivosti. V drugem delu bodo mnoge zanimala zlasti nova poglavja: Važnost apostolata, Pomočni apostolat, Duh cerkvene oblasti, Notranja upravičenost Cerkve, Pokorščina Cerkvi, Cerkev in osebnost. Četrty del zadostno označuje naslovi poglavij. Dejstvo Cerkve, Katoliško dejstvo, Dolžnost vernikov (pokorščina, ljubezen, sodelovanje, izven Cerkve ni zveličanja).

Znanstvena kritika je že o strokovno-bogoslovni knjigi »Cerkev« (1924) poudarila, da je morejo z lahkoto tudi laiki brati. Mnogo bolj velja to o novi knjigi. Nekatera poglavja prvega in tretjega dela terjajo sicer nekoliko več pazljivosti in razmišljanja, a vmes so tudi lažja in mikavnejša poglavja:

korak bistveno in verjetno pojasni. Katastrofo v tragediji bi prav lahko opredelili v samo ekspozicijo — ker se njena vsebina z majhnimi izjemami ponavlja vse do peripetije. Razvojno-pomembnih momentov sploh ni, en sam niz ponavljajočih se efektov nas vzdržuje pri vtisu, ki ga dobimo že v začetku. Slika, ko Kleist najde tovarišca v smrti, je poleg zmešanosti tride še dokaj prisiljena, da ne govorimo o zadnji sliki, ki ima obilno puhlih besed, ki se ponavljajo od začetka dela. Nit, ki se vse-skozi vleče, namreč negativen sprejem Kleistovih del, je zgrešena tudi v čisto zgodovinskem pogledu. Ni namreč res, da bi Kleistova dela ne žela priznanja (Penthesilea, Martin Kolhaas, Käthe von Heilbronn!) — zakaj se potem Mrak ustavlja le pri dveh, treh delih, s čimer vzbudi vtis, da je Kleistova tragedija v odklonitvi njegovih dram. Tudi Kleist ni obupal nad življenjem, ker mu tega ali onega dela niso priznali, marveč, ker je seve spoznal, da ni to, kar je hotel biti, ker je uvidel, da se ne more meriti z Goethejem.

P

Človek lahko doživi 180 let

Ugledni ruski fizik, prof. Lazarev, je predaval v natlačeno polni dvorani leningrajske akademije znanosti o svojem življenjskem delu. Zbrano občinstvo z učenjaki in zdravniki na čelu je pozorno zasledovalo krivuljo, ki jo je slikal predavatelj na tabli. Po dolgoletnih neštevilnih eksperimentih je dosegel raziskovalec do treh zaključkov:

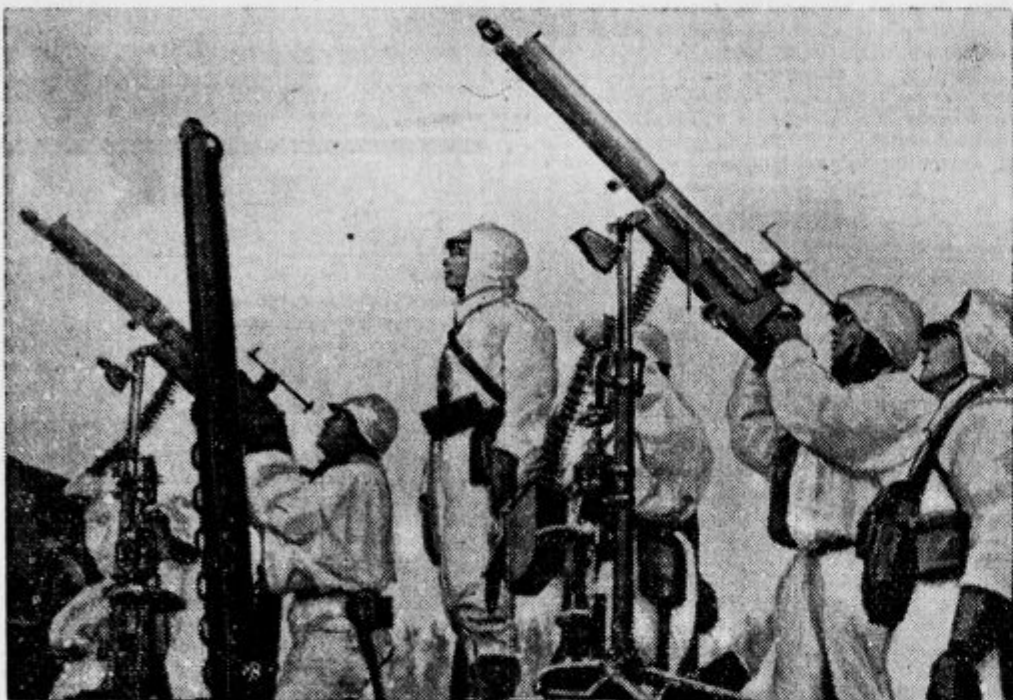
1. Občutljivost čutil je tem večja, čim bolj so občutljivi možganski žilci. To pomeni, da so odvisni naš vid, sluh, voh itd. od pravičnega delovanja možganov. Če so živčni vzroji utrjeni in slabo delajo, takoj vpliva to na delovanje čutil.

2. Mimo tega izkazuje dovzetnost živčnih vzlov stalne redne spremembe v zvezi z dnevnim časom in tudi starostno dobo. Tako opazujemo n. pr. najvišjo občutljivost okoli dveh popoldne in najnižjo od 3 do 4 zjutraj. To tolmači zakaj umira večina ljudi ob svitu, kadar izkazuje organizem najmanjšo odpornost. Ob istem času se vršijo navadno tudi porodi. Kar se tiče starosti, so najbolj dovzetni ljudje okrog 20. leta. Minimum je zopet pravilo v mladosti (doraslosti) in visoki starosti. Na temelju teh podatkov je oblikoval prof. Lazarev »krivuljo člo-

veškega življenja». Ugotovil je točne številke vseh njenih vzponov in padcev. Ta krivulja dospe na ničlo šele v starosti 150—180 let. Odtod sledi, da umirajo ljudje povprečno prezgodaj. Življenjska doba normalnega zdravega človeka se lahko podaljša, in znanost mora to storiti.

3. Človek lahko obvlada in zatira reflekse, če so zadosti občutljivi živčni vzroji njegovih možganov. Čim bolj so možgani napeti, tem neznatnejši so refleksi. Zato dobiva n. pr. črno kavo plavač na velike proge, če mora tekmovali v mrzli vodi. Kava ojači delovanje možganov. Na ta način se prepreči nevarnost refleksov (krč).

To pomeni, da lahko vpliva medicina na živčne vzroje. S pomočjo fiziko-kemičnih sredstev bo lahko obvarovala visoko dovzetnost živčevja v njegovi celotni življenjski dobi, torej 150—180 let. Biofizika postaja pomembna za človeški rod, ker mu odkriva novo bodočnost. Predsednik akademije znanosti, prof. Karpinski, prileten stavec, je takoj po predavanju rekel prof. Lazarevu, da mu je na razpolago za opazovanje in zdravniško postopanje.

Finski zimski manevri ob ruski meji, v bližini jezera Ladoga, ki je že sovjetsko. Na sliki vidiš strojne puške, ki so na železniških vagonih in služijo za obstreljevanje letal.

Igrače jim škodujejo

Že moški se nalezajo raznih boleznih po tovarnah; tem bolj je tako delo nevarno ženskam. — Izmed obrtnih strupov, ki ženskam prav posebno škodujejo, pa je svinec vprav usodnega pomena. Statistike so dognale, da so vprav ženske, ki so v takih obratih zaposlene, večkrat prezgodaj rodile in so imele mrtve ali pohabljenе otroke. Poudariti je treba, da je nevarnost svinca večja za ženske, ker imajo večje in bolj goste lase, ker je njih koža bolj tenka in nežna in ker so ženske obleke tako oblikovane. Navzlic temu, da je ženskam zastrupljenje s svincom tako nevarno, so vendar večinoma le ženske zaposlene v takih poklih, ki so izdelovanje umetnih cvet in igrač, izdelkov iz štanjola. Zlasti so ženske in njih plod ogrožene v tiskarnah, saj vsebujejo vlite črke 65 do 88 odstotkov svinca! —

Škodljivi in razkrajajoči vpliv svinca so dokazali s tem, ko so v organih otroka dobili svinec. Svinec je pristihi strup vsega, karkoli kalí in spada tja ko alkohol, morfi in podobno. A tudi otroci, ki so bili živi rojeni, vsebujejo kronično zastrupljenje s svincom svojih staršev. Otroci takih mater pogosto umirajo že v detinski dobi. Matere, ki so bolne zaradi svinca, imajo svinec tudi v mleku in zato svojih dojenčkov ne morejo dojiti.

Strupi, ki so svincu podobni, vendar manj nevarni za žensko telo, so dalje: živo srebro (v tovarnah za zrcala, klobuke, krzno); arzenik v delavnica-
cah za tapete); bencol, nitrobenzol in nikotin (tobačne tovarne!). Ženskam in potomstvu škoduje tudi obsevanje z rentgenovimi žarki (asistentke pri rentgenovih aparatih).

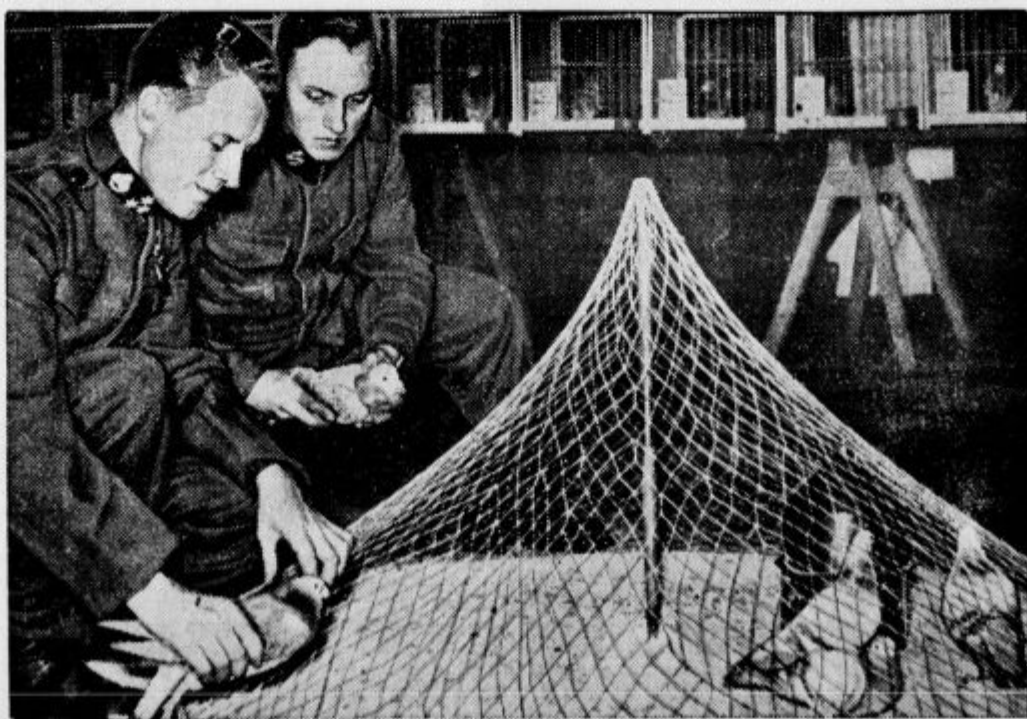
Izgubljeni raj

Madridski dnevnik »Luz« zatrjuje, da ni na svetu nobenega kraja, ki tako občuti »neblage gospodarske in politične posledice svetovne krize kakor otok Kuba. Še leta 1920 je bila Kuba pravi raj za tujce in domačine. Njena glavna pridelka: tobak in sladkorno trsje, sta bogato obrodila. A povpraševanje je naraščalo, borzanci so navijali cene in so zaslužili pridelovalci vedno več. Ljudstvo je naravnost plavalo v denarju — in sicer zlatem denarju. Izvošček je zaslužil mesečno po 11.000 din, deček, ki pomiva posodo v restavraciji, vsaj 6000 itd. Zvečer so vsi obrati redno počivali. Prebivalstvo se je veselilo vso noč. Vsa Kuba je plesala. Tujci, ki so prihajali v njeno prestolico Habano, se niso mogli načuditi temu splošnemu blagostanju. Zdaj je zavladalo namesto razsipnosti kruto pomanjkanje. — Cene surovega eladkorja so desetkrat nižje kakor leta 1920. Tobak leži v skladiščih, ker so postale

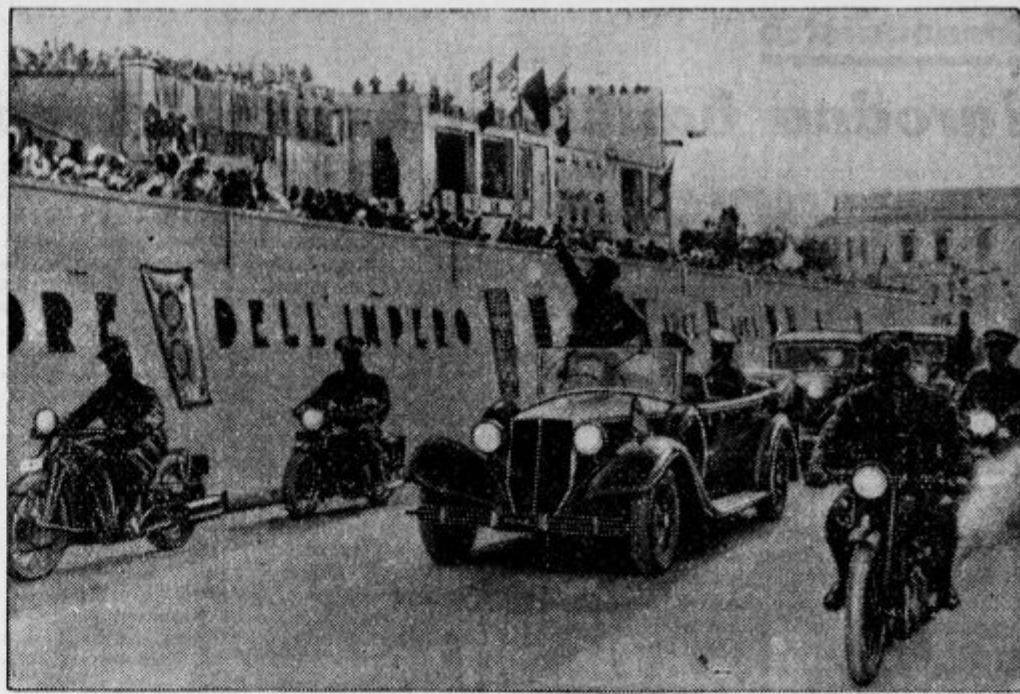
cigare predrage. Nešteto ameriških izvoznikov je napovedalo konkurz. Prebivalstvo strada, tovarne so zaprte, univerze počivajo že tretje leto, ker vlada nima denarja. Povsod poslujejo izredna vojna sodišča, a tudi najbolj strogi predpisi niso kos splošni podivjanosti. Osebnostni varnosti ni več. Re-
veži sovražijo bogataše. Številne razbojniške tolpe tako imenovanih »maševalcev« (porros) skrbijo za ljudsko justico, in oblasti so brez moči. »Maševalci« skoraj dnevno slačijo in pretepajo dobro oblečene gospode in gospe!

Egiptovski konj

V dobi najbujnejšega razvoja starega Egipta so bili važnega pomena bojni vozovi, ki so jih vlekli konji. Njujorski umetniški muzej je našel v izkopaninah starega Egipta tudi ostanek balzamirane konja iz l. 1495 pr. Kr. Na konju je bil napis: »Tu je žival, ki je došel v Egiptu nismo poznali.« Ta konj je bil pač prvi v Egiptu.

Avstrijsko vojaštvo spravlja svoje pošne golobe nazaj v mreže, ko so se vrnili s pota.

Mussolini v Libiji. S križarko »Pola« je Mussolini došel v Tobruk, kjer ga je sprejel maršal Badoglio in domači dostojanstveniki.

Nemiri v Strassburgu

Strassburg je doživel velike izgrede, ki so se zaključili s poulčnim pretepom med avtonomisti in francoskimi patrijoti. Avtonomisti in komunisti imajo večino med mestnimi svetniki. Mestno gledališče že dolge mesece nima francoskih predstav. Mestna uprava je rajši sklenila pogodbo z nemškimi igralci, ki priredijo po pet predstav na teden in prihajajo iz Karlsruhe oziroma Freiburga. Večtisočna množica sovražnikov Nemčije je priredila

obleganje gledališča in izžvižgala predstavo. Občinstvo se je pričelo ruvati. Policija je izpraznila dvorano. Nezadovoljneži so v dolgem sprevodu odkorakali po mestu in prepevali marseiljezo. Potolkli so okna v poslopju dnevnika avtonomistov »Elsasser« in poskušali zažgati izložbe. Policija je pozno ponoči razpršila množico. Zupan je začasno ustavil predstave v mestnem gledališču.

Krave dajejo volno

Krava nam koristi, čim delj le more. Preživlja nas z mlekom in mesom, daje kožo, kosti, čreva, roge. A krava ima besedo tudi pri modi. Pred nekaj desetletji so začeli narejati iz kazeina (proizvoda iz sira) tako imenovani galaliti, ki imamo dandanašnji iz njega več ko polovico vseh gumbov in zaponk. Zdaj pa so začeli v Italiji izdelovati neko volno. »Lanital«, ki ji je za podlago kazein. Lanital je jako mehko in toplo tkivo; izlaska ga barvajo in se ga molji ne dotaknejo. Pravijo tudi, da je jako trpežno.

Sodnik in odvetnik

Okrajni sodnik Fabre v Antibesu na francoski Rivieri se je razjezil na odvetnike, ki so se polglasno pogovarjali med sejo in zavpil: »Vi se res zoprnobonašate!« — Neki odvetnik je hotel protestirati. A preden je odprl usta, mu je sodnik zaklical: »Takoj v klop! Obsojeni ste na tri dni zapore!« — Vsi odvetniki v Nizzi, Antibesu in Grasseu so takoj izjavili, da ne bodo prihajali k razpravam, ki jih bo vodil sodnik Fabre. Odvetniki so tudi zmagali. Sodnik je bil kmalu prestavljen drugam.

Amelija Earhart, ki smo zadnjič o njej pisali in ki bo obletela z letalom ves svet. Prvi del poti bo iz Osklanda v Kalifornijo, v Avstralijo. To je že na stopila. Earhartova je odlična letalka na dolge proge.

Trizna - sedmina

V Režici, središču Latgalije (okraja v Latviji ob sovjetski meji) je umrl bogati ruski trgovec M. Trubicin. Zapustil je družini vilo in 25 prodajaln v vrednosti 12.000.000 din. Razen tega je zapustil 8 prodajaln verski občini ruskih staroobrednikov za njeno pokopališko cerkev, katere račune je vodil vse življenje. Ista občina je na dan pogreba razdelila vsem revežem v Režici živila v vrednosti 3 latov (45 din) na osebo. Naposled je bila prirejena po stari šegi »trizna« za vse udeležence pri pogrebu. Trubicin je določil v oporoki za kosilo 6 jedi in hotel, da bi bilo nakupljeno vse potrebno v najstarejši židovski trgovini Izaka Falkensteina, »ker je bil vedno pošten in pravi zgled za trgovce«. Za obed so porabili 12 vreč pšenične moke, 368 kg rženega kruha, po 100 kg riža, ajdove kaše in prosa, 82 kg vkuhanega sadja in 500 skled mahovnic za

sladko žolico. Seveda so potrebovali tudi dosti masla, eladkorja, začimb. Jedilni list je seveda ustrezal ljudskemu izročilu, ki prepoveduje meso pri sedmini. Prireditelji so od kraja pripravili pojedino samo za 700 udeležencev. A na dan pogreba so se prepričali, da bo njih miza pretesna za goste. Zato so pogrnili mizo šestkrat zaporedoma in postregli 2500 osebam. Režica je malo mesto, in ta številka pomeni dogodek v življenju. Stara »sveta« Rusija se ni samo preteklost!

Štedljivi robot

Prometno službo na Trafalgarskem trgu, središču Londona, so izročili novemu električnemu avtomatu ali »robotu« (kakor jih imenujejo Angleži po Capkovi drami »RUR«), ki se zove po začetnicah samo »EVA«. Robot prižiga po potrebi zeleno, rumeno ali rdečo luč in na ta način vodi 65.000 avtomobilov, ki dnevno vozijo skozi trg. — Poprej je oskrbovalo prometno službo na Trafalgarskem trgu šestnajst stražnikov s 4000 funti letne plače. Zdaj bo pa porabil robot dnevno samo za 2 šilinga elektrike.

Novi predsednik Finske, dr. K. Cajander, ki je nastopil vlado namesto Kallia.

ZA OSLABELE IN JETICNE.

Telečji ragù. Telečje pleče (pol kg) razrežeš na precejšnje kose, opečeš v 100 g presnega masla, da zarjavi, popršiš s 30 g moke in malce odušiš. Dodaš 2 žlici paradižnikove mezge, doliješ mesne juhe (ali vode) in dušiš 1 uro. Slednjič dodaš omaki malo smetane.

Zelenjadni riž. Vzameš korenček, zeleno, steblo česna, mlado kolerabo in razrežeš na kocke, sveže beluševke konice, grah, gobice; to opraviš na presnem maslu. Dodaš 100 g riža in doliješ juhe. Ko zavre, odstaviš in pustiš pokrito, da se zmehča. Na vrh poliješ paradižnikovo omako.

»Saj ste vendar bili založnik, ki je slovel. Ali niste več?«

»Da, žal je tako! Založil sem knjigo »Tisoč zanesljivih potov, kako lahko obogatiš...« pa me je pokopala.«